

**T. C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM-BEDEN EĞİTİMİ ve SPOR ANABİLİM DALI**

**YATILI İLKÖĞRETİM BÖLGE OKULLARINDA OKUYAN ÖĞRENCİLERİN
BOŞ ZAMANLARINI DEĞERLENDİRME ALIŞKANLIKLARI
(BİNGÖL İLİ ÖRNEĞİ)**

Nazan YAVAŞ KARATAŞ

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

BURSA-2006

**T. C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM-BEDEN EĞİTİMİ ve SPOR ANABİLİM DALI**

**YATILI İLKÖĞRETİM BÖLGE OKULLARINDA OKUYAN ÖĞRENCİLERİN
BOŞ ZAMANLARINI DEĞERLENDİRME ALIŞKANLIKLARI
(BİNGÖL İLİ ÖRNEĞİ)**

Nazan YAVAŞ KARATAŞ

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Danışman: Prof. Dr. Füsun ÖZTÜRK KUTER

Bursa-2006

İÇİNDEKİLER

TÜRKÇE ÖZET	II
İNGİLİZCE ÖZET	III
GİRİŞ.....	1
GENEL BİLGİLER.....	3
1. Yatılı İlköğretim Bölge Okulları	3
1.1. Kuruluş Amaçları	3
1.2. Çalışmaya Katılan Okullar Hakkında Genel Bilgi	4
2. Boş Zaman Kavramı	5
2.1. Boş Zamanın Oluşumu ve Fonksiyonları.....	8
3. Rekreasyon Kavramı ve Anlamı	10
3.1. Rekreasyonun Özellikleri.....	12
3.2. Rekreasyonun Sınıflandırılması	13
3.3. Rekreasyon İhtiyacı ve Nedenleri.....	16
3.4. Rekreasyonun Etkinlik Alanları	18
4. Rekreasyon Eğitimi	20
4.1. Rekreasyon Eğitimi ile Genel Eğitim Arasındaki Benzerlik ve Farklılıklar ..	23
4.2. Okullarda Ders Dışı Etkinliklerin Rekreasyon Eğitimi Açısından Önemi ...	25
4.3. Ailede Rekreasyon Eğitimi	25
4.4. Okulda Rekreasyon Eğitimi	27
5. Gençlik ve Rekreasyon	31
GEREÇ ve YÖNTEM	33
BULGULAR	35
TARTIŞMA ve SONUÇ	76
EKLER	85
KAYNAKLAR.....	90
TEŞEKKÜR.....	97
ÖZGEÇMİŞ.....	98

ÖZET

YATILI İLKÖĞRETİM BÖLGE OKULLARINDA OKUYAN ÖĞRENCİLERİN BOŞ ZAMANLARINI DEĞERLENDİRME ALIŞKANLIKLARI (BİNGÖL İLİ ÖRNEĞİ)

Okullarda yapılan boş zamanları değerlendirme etkinlikleri; eğitimin amaçlarını gerçekleştirmek, öğrencilerin sosyal gelişimi, toplumsal statü kazanması ve kültürler arası aktarım ile farklı kültürlerin birbirleriyle kaynaşması için gereklidir.

Bu araştırmada Yatılı İlköğretim Bölge Okulları'ndaki (Y.İ.B.O.) öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirme alışkanlıkları, Y.İ.B.O.'lardaki rekreatif faaliyetlerin öğrencilerin ihtiyaçlarını ne oranda karşılayabildiği, okullarda bu amaçla ne tür çalışmalar yapıldığı ve Y.İ.B.O.'ların boş zamanları değerlendirme konusunda öğrencilere sağladığı imkanlar incelenmiştir.

Araştırmanın örneklemini Bingöl il merkezine bağlı eğitim veren dört Y.İ.B.O. oluşturmaktadır. Bilgi toplama formlarındaki verilerin istatistiksel analizi SPSS 13.0 istatistik paket programında yapılmıştır. Anlamlılık düzeyi $\alpha=0.05$ olarak belirlenmiştir.

Öğrencilerin % 64'ü boş zamanını değerlendirdiğini, % 36'sı değerlendiremediğini düşünmektedir. Öğrenciler, boş zamanın değerlendirilememesinin en önemli sebebi olarak derslerin yoğunluğunu belirtmişlerdir (% 9.5). Öğrenciler, okullarında iken en fazla spor (% 29.3), en az koro (% 0.2) etkinlikleriyle uğraştıklarını belirtmiştir. Öğrencilerin % 58'i okulundaki boş zaman etkinliklerinin yeterli; % 42'si yetersiz olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin okullarındaki boş zaman etkinliğinin yetersiz olmasının sebebi öğrencilerin ilgisiz (% 32.4) olmasıdır. Öğrencilerin okullarında düzenlenmesini istediği etkinlik, bilgisayar kursudur (% 30.4). Okuldaki boş zaman etkinliklerine katılımı sağlamak için alınacak önlem, okul yönetiminin etkinlikleri desteklemesidir (% 30.2). Öğrenciler, boş zamanları değerlendirme etkinliklerini seçerken arkadaşlarından (% 28) etkilendiklerini; bu etkinliklere arkadaş grubuyla (% 51.5) katıldıklarını belirtmiştir. Boş zamanları değerlendirme etkinliklerinin derslerini olumlu etkilediğini belirten öğrenciler (% 71.8), kendine güven duygularının arttığını (% 25); olumsuz düşünenler (% 13) ise kendilerini yorgun hissettiklerini (% 44) ve ders çalışma zamanlarının kalmadığını (% 44) belirtmişlerdir.

Anahtar sözcük: Yatılı okul, rekreasyon.

SUMMARY

RECREATIONAL HABITS OF THE STUDENTS ATTENDING IN BOARDING SCHOOLS (BİNGÖL SAMPLE)

Recreational activities in schools are necessary for realizing the aims of education, students' social development, gaining societal status and joining different cultures with each other by intercultural transferring.

In this research, students' recreational habits in boarding schools, to what extent do these recreational activities meet the students' needs, the facilities that boarding schools have for recreational activities and the opportunities that boarding schools provide them for recreation are studied.

The sample in the research is consisted of four boarding schools that are bound to Bingöl. Statistical analysis of the datum in information forms is made by using SPSS 13.0 statistical packet program. The level of meaningfulness is determined as $p=0.05$.

Although 64 % of the students think that they benefit from their free times, 36 % of them think the opposite. The most important reason of not getting use of free times is the density of the lessons (9.5 %). Students stated that they are busy with sport at most (29.3 %) and chorus at least (0.2 %). 58 % of them found that the recreational activities in the school are enough but 42 % found them not enough. The reason of the recreational activities' insufficiency is students' uninterestedness (32.4 %). As a recreational activity students want computer course (30.4 %). The precaution that is to be taken for students' participating in recreational activities is the school management's supporting the recreational activities (30.2 %). While choosing recreational activities, students said that they are affected from their friends (28 %); they participate in these activities with their friends (51.5 %). It is found that the students who think that the recreational activities affect their lessons positively (71.8 %) feel more confident (25 %); the others who think negatively (13 %) feel tired (44 %) and have lack of time to study (44 %).

Key words: Boarding school, recreation.

GİRİŞ

Okullarda yapılan boş zamanları değerlendirme etkinlikleri; eğitimin amaçlarını gerçekleştirmek, öğrencilerin sosyal gelişimi, toplumsal statü kazanması ve kültürler arası aktarım ile farklı kültürlerin birbiri ile kaynaşması için gereklidir. Çağdaş eğitimde okul başarısını artırmak için sürekli ders yoktur. Öğrencinin ders dışındaki etkinliklere katılarak rahatlaması, dinlenmesi ve kendini geliştirerek bireysel ve akademik başarıya yönlendirilmesi gerekmektedir. Bu etkinliklere katılan öğrencilerin sorumluluk sahibi bireyler olması, sosyal hareketlilik içinde akademik çalışmalara ilgilerinin artarak başarıya yönelecekleri beklenmektedir.

Gençliğe ilk adımlarını atan ilköğretim öğrencilerinin eğitimlerinde, kişiliklerinin oluşması için zararlı alışkanlıklara yönelmemelerinde, ruh ve beden sağlıklarının korunmasında rekreasyon vazgeçilmezdir. Zorunlu eğitimin sekiz yıl olması ile beraber ilköğretimlerin önemi artarken öğrencilerin de daha iyi şekilde geleceğe hazırlanmaları gerçeği ortaya çıkmıştır.

Eğitim sadece bilgi öğrenmek değil öğrendiklerini uygulamaktır. Rekreasyon faaliyetleri, kişiye uygulayarak öğrenme şansı tanıdığından öğrenmenin kalıcı olmasını sağlar. Bu sebeple ilköğretimlerde rekreasyon faaliyetleri üzerinde önemle durulmalıdır (1).

Gelişmiş ülkelerin zaman kullanımı konusunda şuurlanmış ülkeler olduğunu söylemek mümkündür. Bu, gelişmiş ve gelişmemiş ülkeler arasındaki en önemli farklardan birisini ortaya koymaktadır. Descartes'de toplumların ileri veya geri zekalı diye ayıramayacağını, ülkelerin gelişme ve zenginlik farklarının, yalnızca zamanı iyi kullanarak, planlı ve programlı bir şekilde çalışmalarından ve dinlenmelerinden kaynaklandığını ileri sürmektedir. Zamanın etkili ve verimli kullanılabilmesi bir eğitim sorunu olarak okul ve ailenin sorumluluğundadır. Zamanın yanlış ve verimsiz kullanımından ortaya çıkan rahatsızlıklar kişiyi ve bütün toplumu etkilemektedir. Bu ise bedeni hastalıklardan bile daha tehlikeli olabilmektedir. Zamanı iyi kullanabilmesi insanın kendisine, çalışma yaşamına, toplumsal yaşamına, dinlenme ve eğlenmesine, biyolojik ve fizyolojik gereksinimlerin karşılanmasına ayırdığı zaman arasında dengeyi iyi kurabilmesine bağlıdır. Günümüzde rekreasyona olan ilgi, onun eğitim potansiyelinde; fiziki ve ruhsal sağlığa, becerilere, sosyal ve toplumsal niteliklere, ayrıca çalışma verimine olan olumlu katkısının gücünde toplanmaktadır. Bu güç, okulların rekreasyon eğitimine ağırlıklı olarak yönelmeleri gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Okullar, öğrencilere bunu; boş zamanı

olumlu ve etkin bir biçimde kullanabilmek ve rekreatif etkinliklerin, genel eğitimi desteklemesi ve bu amaçla kullanılması şeklinde vermek durumundadırlar. Rekreasyon eğitiminin, öncelikle ilk ve orta öğretimde verilmesi daha uygun görülmektedir ve bu ailesel eğitimden sonraki ikinci ayağı oluşturmaktadır. Okullar, genellikle rekreasyon eğitimi ve uygulamaları için gerek program, gerekse malzeme ve tesis bakımından uygun ortamlar yaratmaktadır. Akıllı ve ekonomik bir planlama ile okulun bu imkanları rekreasyon için çok elverişli olabilmektedir (2).

İnsanlara en etkin ve olumlu yönleriyle değerlendirilebileceği boş zamanı, bomboş ve olumsuzluğa neden olabilecek şekilde değerlendirmeyi de engelleyebilecek imkanı kuşkusuz eğitim sağlayacaktır (3).

Yatılı okullarda, 06:30 kalkış ve temizlik, 07:00-08:00 etüt, 08:00-08:40 kahvaltı, 08:50-15:10 ders, 12:10-13:40 öğle yemeği, 17:30-18:30 akşam yemeği, 19:00-20:00 etüt arası ve 21:00 yatış vaktidir. Öğrenciler, bu vakitlerin dışında kalan serbest zamanlarını okulda bulunan imkanlar dahilinde okulun spor salonu veya bahçesinde masa tenisi, voleybol, futbol, basketbol, hentbol, satranç, dama veya çeşitli oyunlar oynayarak, kütüphanede kitap okuyarak veya bir şeyler araştırarak, televizyon odasında televizyon izleyerek, bilgisayar laboratuvarında, resim yaparak, koro çalışmasında, sahne etkinliklerinde veya arkadaş grupları arasında geçirebilirler. Elbette bu etkinliklerin hayata geçmesi, okul idarecilerinin yaklaşımı, öğretmenlerin konuyu ciddiye alarak öğrencileri motive etmesi, okulların imkanları ile öğrencilerin ilgi ve isteklerine bağlı kalmaktadır.

Bu araştırmada Yatılı İlköğretim Bölge Okul'larında (Y.İ.B.O.) öğrenim gören öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirme alışkanlıkları, Y.İ.B.O'lardaki rekreatif faaliyetlerin öğrencilerin ihtiyaçlarını ne oranda karşılayabildiği, okullarda bu amaçla ne tür çalışmalar yapıldığı ve Y.İ.B.O'ların serbest zamanları değerlendirme konusunda öğrencilere sağladığı imkanlar incelenmiştir. Ayrıca yatılı ilköğretim bölge okullarında, yakın yerlerde oturmaları sebebiyle yatılı kalmadan öğretimlerine devam eden öğrencilerde bulunmaktadır. Bu tür okullarda yatılı ve yatılı olmayan öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirme alışkanlıklarının karşılaştırılması ve varsa farklılıkların tespit edilerek yorumlanmasının mevcut literatüre katkı sağlayacağını düşünülmektedir. Ayrıca, elde edilen veriler ışığında yapılacak durum saptaması ile mevcut durumun iyileştirilmesine yönelik olarak hazırladığımız önerilerin, ilgili okul yöneticileri ve İl Milli Eğitim Müdürlüğü işbirliğinde, okullardaki serbest zaman değerlendirme etkinliklerinin çeşitlendirilmesi ve etkinliklere katılımın artırılması boyutunda yarar sağlaması beklenmektedir.

GENEL BİLGİLER

1. Yatılı İlköğretim Bölge Okulları

1.1. Kuruluş Amaçları

Y.İ.B.O'lar, köyünde okul olmayan çocukların eğitim haklarını korumak amacıyla kurulmuştur.

05.01.1961'de kabul edilen 222 no'lu ilköğretim ve eğitim kanununun 9. maddesine göre; "Nüfusun az veya dağınık olduğu yerlerde köyler gruplaştırılarak, merkezi durumda olan veya durumu uygun bulunan köylerde ilköğretim bölge okulları ve bunlara bağlı pansiyonlar, gruplaştırmanın mümkün olmadığı yerlerde ise yatılı ilköğretim bölge okulları ve gezici okullar açılabilir" (4).

Bu madde, 16.06.1983 tarih ve 2842 sayılı kanunun 9. maddesi ile şu şekilde değiştirilmiştir. "İlköğretim kurumlarından olan ilkokullar ve ortaokullar bağımsız okullar halinde kurulabileceği gibi imkan ve şartlara göre birlikte kurulabilir. Nüfusun az ve dağınık olduğu yerlerde, köyler gruplaştırılarak, merkezi durumda olan köylerde ilköğretim bölge okulları ve bunlara bağlı pansiyonlar, gruplaştırmanın mümkün olmadığı yerlerde ise yatılı ilköğretim bölge okulları kurulur" (5).

Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliği'nin 4. maddesine göre; "Yatılı İlköğretim Bölge Okulu: Nüfusu az, dağınık, okulu bulunmayan veya ilköğretim hizmetlerinin götürülemediği yerleşim yerlerindeki zorunlu öğrenim çağındaki öğrencilerin parasız yatılı, çevresindeki öğrencilerin gündüzlü olarak eğitim-öğretim gördükleri ilköğretim okulunu ifade eder." Ayrıca madde 9'a göre; "Bir ders saati 40 dakikadır. Gerektiğinde dersin özelliği ve öğrenci düzeyi dikkate alınarak blok ders uygulaması yapılabilir. Okul yönetimince tenefüsler için en az 10 dakika zaman ayrılır. Beslenme yapılan tenefüsün süresi 20 dakikadır. Normal öğretim yapan okullarda yemek ve dinlenme için en az 60, en çok 90 dakika ara verilir. Yatılı ilköğretim bölge okulları ile pansiyonlu ilköğretim okullarında etüt için sabah ve akşam birer ders saati olmak üzere günde iki ders saati ayrılır. Ayrıca ilköğretim okullarında ders dışı zamanlarda düzenlenecek isteğe bağlı etütler ile kurslardaki ders saati süresi ve tenefüsler aynı yolla belirlenir" (6).

1.2. Çalışmaya Katılan Okullar Hakkında Bilgi

Cumhuriyet Kız Y.İ.B.O, Sancak ilçesi yolu üzerinde UyduKent mahallesi mevkiinde 25.000 m. karelik bir alan üzerine kurulmuştur. 1996 yılında inşaatına başlanan okul, 1997-1998 eğitim öğretim yılında faaliyete geçmiştir. Cumhuriyet Kız Y.İ.B.O'da, Genç, Solhan, Karlıova, Yedisu ilçeleri ve yakın köylerdeki okulsuz yerleşim birimlerinde oturan ailelerin çocukları öğrenim görmektedir. 2005-2006 eğitim öğretim yılı itibariyle Cumhuriyet Kız Y.İ.B.O'nun 22 şubesi vardır. 386 erkek 280 kız olmak üzere 666 öğrencisi bulunmaktadır. 19 branş öğretmeni, 6 sınıf öğretmeni olmak üzere toplam 25 öğretmen görev yapmaktadır. Okulun 20 lojmanı vardır.

Yamaç Y.İ.B.O, Genç ilçesi yoluna 12 km. uzaklıkta Yamaç Köy'ü girişinde Yamaç Karakolu bitişiğinde bir dağ yamacına 29.456 m. karelik bir alan üzerine kurulmuştur. 1996 yılında inşaatına başlanan okul, 1997-1998 eğitim öğretim yılında faaliyete geçmiştir. Yamaç Y.İ.B.O'da, Karlıova ve Solhan ilçeleri ile yakın köylerdeki okulsuz yerleşim birimlerinde oturan ailelerin çocukları öğrenim görmektedir. 2005-2006 eğitim öğretim yılı itibariyle Yamaç Y.İ.B.O'nun 12 şubesi vardır. 260 erkek 78 kız olmak üzere 338 öğrencisi bulunmaktadır. 12 branş öğretmeni, 5 sınıf öğretmeni olmak üzere toplam 17 öğretmen görev yapmaktadır. Okulun 12 lojmanı vardır.

Ilıcalar Y.İ.B.O, Karlıova ilçesi yolu üzerinde Göynük Çay'ı kenarında Uzundere Köy'ü yanında Uzundere Karakolu bitişiğinde 15.000 m. karelik bir alan üzerine kurulmuştur. 1996 yılında inşaatına başlanan okul, 1997-1998 eğitim öğretim yılında faaliyete geçmiştir. Ilıcalar Y.İ.B.O'da, Karlıova ve Adaklı ilçeleri ile yakın köylerdeki okulsuz yerleşim birimlerinde oturan ailelerin çocukları öğrenim görmektedir. 2005-2006 eğitim öğretim yılı itibariyle Ilıcalar Y.İ.B.O'nun 13 şubesi vardır. 500 erkek 155 kız olmak üzere 655 öğrencisi bulunmaktadır. 15 branş öğretmeni, 5 sınıf öğretmeni olmak üzere toplam 20 öğretmen görev yapmaktadır. Okulun 12 lojmanı vardır.

Gayıt Çayı'nın batısında bulunan Sancak Y.İ.B.O, Sancak Ovası'nda bir tepenin eteğine yaklaşık 1600 m. denize yükseklikte 30.000 m. karelik jeolojik olarak sağlam ve düz bir alan üzerine kurulmuştur. 1996 yılında inşaatına başlanan okul, 1997-1998 eğitim öğretim yılının 2. döneminde faaliyete geçmiştir. Sancak Y.İ.B.O'da, ise 19 yerleşim bölgesindeki okulsuz yerleşim birimlerinde oturan ailelerin çocukları öğrenim görmektedir. 2005-2006 eğitim öğretim yılı itibariyle Sancak Y.İ.B.O'nun 14 şubesi vardır. 312 erkek 89 kız olmak üzere 401 öğrencisi bulunmaktadır. 13 branş öğretmeni, 4

sınıf öğretmeni olmak üzere toplam 17 öğretmen görev yapmaktadır. Okulun 12 lojmanı vardır.

2. Boş Zaman Kavramı

İnsan, zamanı iyi planlamak ve kullanmak zorundadır. Çünkü zaman tasarruf edilemeyen, ödünç alınamayan, kiralanamayan, satın alınamayan, çoğaltılamayan, para gibi toplanamayan, hammadde gibi depolanamayan sadece kullanılan ve kaybedilendir (3).

Birçok faktör zaman algısını etkiler. Geçmiş yaşantıların etkisi, geleceğe yönelik beklentiler, olayların birbiri arkasına süregelmesi, zamanın insanlar tarafından daha uzun veya daha kısa olarak algılanmasına neden olur. İnsanların çoğu zamana bağlı olarak yaşarlar ama herkes bu zaman sürelerini birbirinden farklı olarak algılar. Dersini etraflıca öğretmek için çalışan bir öğretmene ders saati kısa gelirken dersten sonra oyun zamanını sabırsızlıkla bekleyen öğrenciye aynı ders saati uzun gelir. Uzamasını istediğimiz iyi zamanlar çabucak geçer, kısaltmalarını istediğimiz kötü zamanlar ise bitmek bilmez (7).

Geçmişte iz bırakan büyük insanların, zamanı çok iyi kullandıklarını bir Alman filozofun şu sözlerinden anlayabiliriz. “Alelade bir insan, zamanı nasıl bitireceğini düşünür, akıllı bir insan nasıl kullanacağını” (8).

Türk Dil Kurumu zamanı, olayların ardışıklığını görerek aklımızda yarattığımız ve olayların bundan sonra da içinde olup gideceğini düşündüğümüz başı ve sonu olmayan soyut kavramlar olarak açıklamaktadır (9).

Walter Williams’a göre ise zaman, tüm insanların eşit olarak sahip olduğu tek şeydir. Görüldüğü gibi zaman, aslında ne kadar vaktimiz olduğu değil, sahip olduğumuz süre içerisinde neler yaptığımızdır (10).

Zaman, dünden bugüne gelen ve yarına giden, sürekli, geri dönmeyen tek yönlü akıştır (11).

Zaman, hayattır (12).

Zaman, insanın sonsuzluk ölçüsüdür; bir yerden başka bir yere, bir deneyimden diğerine geçişin ne kadar sürdüğüne dair geliştirdiği süredir (13).

Akşit ve Sanır’a göre “zaman, olayların birbirini izlemesi, kimisinin olup geçmiş veya olmakta bulunması, kiminin daha sonra olacağı bilincinden doğan bir kavramdır.” (14).

Zaman, insan yaşamının yerine göre uzun ya da kısa süreli, yinelenmesi olanaksız, başlangıcı ve sonucu belli, saatle ölçülebilen bir bölümdür (15).

Carrel’de, zamanın astronomik ve fizyolojik yönlerinden bahseder. Carrel’e göre astronomik zaman, değişmeyen veya çok az değişen zamandır. Fizyolojik zaman ise değişkendir. Tohumların birleşmesinden, yumurtanın açılmasından başlayıp, ölüme kadar devam eden insandaki değişmeler süreci, fizyolojik zamanı oluşturur (16).

Zaman, insan için yaradılışından bu yana büyük önem taşımıştır. İnsanın gelişmesinde ve hangi alanda olursa olsun mesleki başarısında zaman anlayışının payı büyüktür. Bu, fertler kadar toplumlar için de böyle gelişmiştir. İş hayatını, sosyal ilişkilerini, eğlence ve dinlenme alışkanlıklarını bu anlayış içerisinde düzenleyen toplumlar, diğerlerine nazaran daha fazla gelişmişlerdir (17).

Zamanını iyi kullanan insan;

1. Her an ne yapacağını ve zamanını en faydalı şekilde nasıl kullanacağını bilir.
2. Hatasını, eksikliklerini, karakterinin hangi kötü yola sapmaya elverişli olduğunu çok iyi öğrenmiştir.
3. Hayatında yaşadığı her olaydan gereken dersi alarak tecrübelerini zenginleştirir.
4. Kişi, kendi hayatını ve şahsiyetini yaşar.
5. Birçok şeyi unutmayacak şekilde ek hafıza sistemine sahip olduğundan, hafızasındaki bütün anlamsız nedenlerin yerini anlamlı sorular alır.
6. Ulaşmak istediği hedeflere göre her gün zamanını, nerelerde kullanması gerektiği hakkında yeterince kendini hazırlar, böylece daha verimli olur ve daha fazla mutlu olmak için boş zaman ilgilerine ve hobilerine zaman ayırabilir (2).

Meyer ve diğerleri (18), zamanın kullanım dilimlerini şöyle açıklamaktadır;

ZAMAN	
Çalışma (iş) zamanı	Çalışma dışı zaman (Serbest Zaman-Free time)
<ul style="list-style-type: none">• İşe bağımlı zaman• Çalışma saati dışında kalan ancak çalışma için hazırlık ve iş gidiş geliş sürelerini içeren zaman• Uğraşılan işle veya ikinci işle ilgili normal mesai dışı yapılması gereken mesleki uğraşlar	<ul style="list-style-type: none">• Var oluşla ilgili zaman (Existence)• Yemek• Uyku• Vücut bakımı• Boş Zaman (Leisure time) Dinlenme• Rekreasyon

Gökmen’in belirttiği gibi Garzia ve Meyer’de (19) zamanı;

Garzia;

- Çalışma zamanı
- Çalışmaya bağlı etkinliklere ayrılan zaman

- Yaşamı sürdürmeye yönelik etkinlikler
- Serbest zaman olarak bölümlere ayırırken,

Meyer;

- Temel gereksinimlerin giderilmesine ayrılan zaman (uyku, temizlik, giyinme ve yemek yeme v.b.)
- Çalışma ve buna bağlı etkinlikler ve görevler için ayrılan zaman (iş, yolculuk; ödev, öğrenim için geçen süre v.b.)
- Serbest etkinliklere göre ayrılan zaman (eğlence, spor, dinlenme v.b.)
- Diğer etkinliklere ayrılan zaman olarak gruplama yapılmıştır.

Çalışma dışı zaman, hayatı kazanma amacı ile nedensel ve düşünsel çabalar için yani iş için harcanan zorunlu zamanın dışında kalan zamanı oluşturmaktadır (20).

Brightbill ve Meyer'in zamanı gruplandırmaları şöyledir (1):

- Var olmakla ilgili bir zaman; yemek yeme, uyuma ve vücut temizliği.
- Geçmişle ilgili zaman; çalışma.
- Boş zaman; oyun, boş zaman değerlendirme, dinlenme

Bugün çağdaş başarıya giden yol etkili çalışmaktan geçer. Etkili çalışmak, belirlenmiş öncelikler doğrultusunda zamanı programlı olarak kullanmaktır. Böyle bir çalışma düzeninde eğlenmeye, dinlenmeye ve sorunlara geniş çaplı bakabilmeye her zaman imkan vardır (12).

Günümüzde çalışan, çalışmayan her kesimin özgürce kullanabileceği kişinin kendini gerçekleştirme, rahatlama, zevk alma veya topluma katkıda bulunma gibi gereksinimlerini karşılayabileceği bir boş zamanın olduğu veya olması gerektiği söylenebilir (21).

Serbest zaman, büyük ölçüde toplumsal dönüşümlerin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Önce toplumda özel mülkiyetin ve buna bağlı olarak egemenliğin, bunun sonucu olarak ta sosyal sınıfların doğuşu ve daha sonraları çalışma koşullarındaki değişiklikler ve teknolojik yenilikler, eğlence endüstrisinin ortaya çıkışı serbest zamanın insanlık tarihi içindeki evrimine yön vermiştir (22).

Boş zaman; bireyin kendi adına özgürce kullanmak hakkına sahip olduğu, iş ve yaşamla ilgili zorunlu sorumluluk ve görevleri yerine getirdikten sonra arta kalan zamandır (23).

Boş zaman; kişinin hem kendisi hem de başkaları için bütün zorunluluklardan veya bağlantılardan kurtulduğu ve kendi isteğiyle seçeceği bir faaliyetle uğraşacağı zaman

olarak yani kişinin kesin olarak bağımsız ve özgür olduğu iş hayatının dışındaki zamandır (24).

Abadan boş zamanı; serbest zaman olarak ifade ederek onu uyumak, yemek yemek. vücut temizliği yapmak, okula gidip gelmek, ders veya bir işte çalışmak dışında kalan vakit veya kişinin üretime yönelmiş faaliyetleri sırasında veya onu takiben girişmekte olduğu üretim dışında harcayabileceği zaman olarak tanımlar (25).

Boş zaman, insanın bir şey yapmak ya da yapmamak arasında serbest bir seçim yapabildiği, yapmak ya da yapmamak istediği şeyleri gene serbestçe tayin edebildiği, fakat yapılan işin sorumluluğunu da yüklenebilecek, sorumlu davranışlar gösterebilmesi gereken zaman (26).

Karla'ya göre serbest zaman, bireyin kişisel memnuniyet ve değer duyguları içinde kültürel ve fiziksel çevrelerine bağlı olarak dışsal zorlamalardan uzak olarak özgürce yaşadıkları zaman dilimidir (27).

Meyer ise boş zamanı, zorlama duygusunun en az olduğu, kişinin kendi yargı ve seçimine göre kullandığı isteğe bağlı bir zaman parçası olarak tanımlamaktadır (18).

Boş zaman, bireyin hem kendisi ve hem de başkaları için tüm zorunluluklardan ya da bağlantılardan kurtulduğu ve kendi isteği ile seçeceği etkinliklerle uğraşacağı zamandır. Boş zaman, kişinin kesin olarak bağımsız ve özgür olduğu iş hayatının dışındaki zamandır (3).

Boş zaman, kavramını genel olarak tanımlamak gerekirse, iş, uyku ve temel gereksinimler karşılandıktan sonra bireye kalan zamandır, denebilir. Menteş ise boş zamanı, şehir, kent ve kırsal bölgelerde yaşayan birisinin, okuyan gençliğin günlük yaşantıları içinde temel ihtiyaçlarını karşıladıktan sonra arta kalan zaman olarak tanımlamıştır (2).

Crandall'a göre boş zaman ise herhangi bir güdüye dayandırılan ihtiyaçlar için harcanan serbest zamandır (28).

Milli Eğitim Bakanlığı'nın Birinci Gençlik Şurası'nda ise boş zaman, "ferdin çalışma ve diğer görevlerinden arta kalan zaman içinde, serbestçe dinlenmesi, eğlenmesi, toplumsal başarı ya da kişisel gelişmesi için kullanacağı zaman" olarak tanımlanmıştır." (29).

Yani boş zaman, hayatın gerekliliklerinin yerine getirilmesinden sonra arta kalan zamandır (2).

2.1. Boş Zamanın Oluşumu ve Fonksiyonları

İş ve yaşamla ilgili zorunluluk ve görevler yerine getirildikten sonra kalan ve bireylerin özgürce kullanım hakkına sahip oldukları boş zaman topluma rahatlama, eğlenme ve kişilik geliştirme olarak yansımaktadır. Son yıllarda hızla artan teknolojik gelişmelerin en önemli yararlarından birisi de iş başında harcanan zamana göre boş zamanın % 25 artmasıdır (30).

Güler, boş zamanın ortaya çıkış nedenlerini şöyle açıklamaktadır (23);

- 1- Kişinin karar, tercih, tutum ve davranışlarında özgür olabilmesi
- 2- teknik ve toplumsal iş bölümü ve farklılaşmasının sağlanması ile ücretli çalışmanın öteki toplumsal etkinliklerden ayrılması.

Bireylerin boş zaman süreleri incelendiğinde ise (17);

- a) Uzun süreli boş zamanlar (çocukluk dönemi toplumsallaşma süreci içinde pasif konumda oluşan yaşam dilimi; yıllık izinler ve emeklilik dönemi)
- b) Kısa süreli boş zamanlar (günlük çalışma saatleri dışında, hafta sonları ve kısa süreli tatiller) olarak gruplanabilmektedir.

Durmazedier (31), boş zamanın 3 temel fonksiyonundan bahsetmektedir. 3D (delessement, divertissement, developpement) olarak da adlandırılan bu fonksiyonlar; dinlenme veya kendini bırakma, eğlenme ve kendini gerçekleştirme veya gelişimdir.

- Dinlenme (kendini bırakma) fonksiyonu: Yeniden elde etme veya iş sonrası stres ve yorgunluk atma ile bedensel aşınmaları ve sinir gerilimlerini kaldıran bir fonksiyon üstlenmiştir (2).
- Eğlenme fonksiyonu: Can sıkıntısını yok eden veya sıkıntı sonrası eğlenme ve rahatlama ifade eden, yarışmanın oyun zevkine ağır basmadığı, tüm spor uğraşları ile diğer etkinlikleri ister gayretli, ister pasif olsun günlük ihtiyaçların gerektirmediği bazı aktivite tiplerine katılım fırsatı sağlar (32).
- Gelişim (kendini geliştirme) fonksiyonu: İnsan düşüncesini, günlük eylemlerin otomatizminden kurtaran, daha geniş sosyal katılıma zemin hazırlayan ve insanın kişiliğini geliştirmesine ve göstermesine eğilimli olan çıkarıcı olmayan faaliyetleri içerir (2).

Bir bakıma, boş zamanın görevi, spor, turizm ve daha çok etkinlikler aracılığıyla insana kaybettiği bütünlüğü yeniden verebilmesi, insanı mutlu edebilmesi geliştirilebilmesi ve yeni yaşam biçimlerine zemin hazırlayabilmesidir (33).

Ayrıca, boş zaman insana, bir bakıma toplumun yüklediği geleneksel rollerden ve sorumluluklardan kurtulup kendi varlığının yenilenmiş bilincine dönme fonksiyonu sağlayabilmektedir. Bu, insanın daha hafif, daha hareketli ve daha duyarlı olabilmesine

imkan sağlamaktadır. Ancak boş zamanın kullanımının kişinin kendisi kadar, toplumun sosyal, kültürel, ekonomik nitelikleri ile bağımlı olduğu da unutulmamalıdır (34).

İnan ise, boş zamanın iyi veya kötü kullanımlarında ortaya bazı değerler çıktığını şöyle vurgulamaktadır. Buna göre, boş zaman yerinde ve değerli kullanılabilirdiği durumlarda insana, dinlenmek eğlenmek, kendisini yetiştirmek, geliştirmek, yaratıcılık, dernekleşmek, toplumsallaşmak, olgunlaşmak, görüş ve düşünce alanını, bilgisini genişleterek, kendi sorumluluğunu, özgürlüğünü yaşamak, vaktini kullanmada, iş yapmada, çalışmada kendi isteğine göre bir seçim yapmak ve böylece kendi kendini bulma imkanını verir. Kötü kullanıldığında ise, gençlerde ve yetişkinlerde zararlı alışkanlıklar, durgunluk, gevşeklik, tembellik, dikkatsizlik, bencillik, başıbozukluk, serserilik, düşünce, görüş ve duygu darlığı, can sıkıntısı, hoşnutsuzluk, bıkkınlık, sinirlilik vb. gibi davranışlar kazanılmasına imkan verir (35).

3. Rekreasyon Kavramı ve Anlamı

Boş zaman ve boş zamanı değerlendirme aynı anlama gelmeyen iki kavram olup; boş zaman; kişinin çalışmadığı, yaşam zorluklarının ve biçimsel görevlerinin dışında kalan ve kişinin kendi isteği yönünde harcayabileceği zamandır. Boş zamanı değerlendirme ise; boş zamanda yapılan etkinliklerle ilgilidir. Boş zamanı değerlendirme bu iki kavramın uygulamadaki karşılığı olarak geliştirilmiştir ve kullanılmaktadır (36).

Rekreasyon, yenilenme, yeniden yaratılma anlamına gelen Latince “recreation” kelimesinden gelmektedir. Türkçe karşılığı yaygın bir şekilde boş zamanları değerlendirme olarak kullanılmaktadır. Bu ise bireylerin ya da toplumsal kümelerin boş zamanlarında yaptıkları dinlendirici ve eğlendirici etkinlikler anlamını taşımaktadır (37).

Corbin rekreasyonu; yeniden tazeleme, yeniden biçimlendirme, yeniden yaratma, yeniden güçlendirme, yeniden gençlik ve dinçlik kazandırma ile yeni bir ruh, akıl ve beden geliştirme, değerlendirme, eğitim alanında yeni görülmekle birlikte, kökleri insanın akıl, duygu ve toplumsal durumlarında daha derin olarak görülmektedir (38).

Kraus; klasik anlamda rekreasyonu; kişiyi zorunlu iş ve etkinliklerden sonra yenileyen, dinlendiren ve gönüllü olarak yapılan faaliyetler olarak tanımlamaktadır (39).

Edginton ve Ford’a göre; modern anlamda profesyonel bir çalışma alanı olarak rekreasyon; işten bağımsız, kendi içinde değerli olan, kişinin pek çok önemli ihtiyacını karşılayan, dolu ve mutlu bir yaşam aracıdır (40).

Carlsion ve arkadaşları ise; rekreasyonu, katılanların gönüllü olarak giriştikleri ve

anında tatmin oldukları, hoşça giden herhangi bir boş zaman deneyi şeklinde ele almışlardır. Genel anlamda rekreasyon, insanların boş zamanlarında eğlence ve tatmin dürtüleri ile gönüllü olarak etkinliklere katılımı olarak açıklanmaktadır (41).

Kültür ve Turizm Bakanlığı, rekreasyonu insanların boş zamanlarında yaptıkları, zorunlu çalışma faaliyetlerinden bağımsız olarak, kişinin boş zamanını serbest olarak ve dilediği gibi kullandığı fiziksel gücünü onarmaya ve ruhsal kapasitesini zenginleştirmeye yönelik zorunlu faaliyetlere karşıt, özgürce seçilen ve fiziksel sosyal çevrenin değişmesi anlamına gelen faaliyetler olarak da tanımlamaktadır (42).

Rekreasyon, boş zaman içinde ve onunla ilişkili eylem ya da önceden planlanmış bir hareketsizlik anlamına gelen serbest durgunluğu da içeren eylemlerin tamamıdır (43).

Rekreasyon; eğitim, ekonomik ve kültürel kalkınmayı desteklediği, çalışma verimi arttırdığı için önemli beden ve ruh sağlığının korunması ve onarılması, yetişen nesillerin her açıdan geliştirilmesi ve sahip olunan boş zamanlarda birey ve toplum açısından zararlı davranışların yerleşmemesi için de gerekli bir olgudur. Kişinin zorunlu çalışmaları dışında kalan ve kullanma biçiminde tamamen özgür olduğu boş zamanlarında, herkese göre değişen amaç ve yöntemler ile yapılan etkinlikleri ifade eden rekreasyon; gelişmiş toplumlarda, hedefe ulaştıracak bir hedef olmaktan çıkmış, bir araç haline gelmiştir. Butler’da, boş zaman deneyimlerinin özgürce seçilmiş olma, gönüllülük ve doyum sağlama açısından önemine değinerek, bu doyumları verememesi durumunda, o deneyimin boş zaman değerlendirme sayılamayacağını belirtir. Butler ve Zuzanek ise, herhangi bir aktivitenin değişik kişilerde, değişik gereksinimleri karşılayabildiğini ileri sürmektedir. Yazarlara göre, bazen aynı aktivite, aynı kişi için bile değişik zamanlarda farklı anlam taşıyabilmektedir. Aktiviteler, farklı kültür, sosyal psikolojik koşullarda boş zaman faaliyet içinde de algılanabilmektedir (17).

Rekreasyon; insanın öz benliğine uygun ve yapmaktan zevk aldığı toplumsal kültürel ve sportif etkinliklere katılarak günlük yaşamın sıkıcılığından kurtulması ve başka insanlarla etkileşerek toplumsal bir kişilik kazanması olarak açıklanır (36).

İnsanın, yoğun çalışma yükü, rutin hayat tarzı veya olumsuz çevresel etkilerden tehlikeye giren veya olumsuz etkilenen bedeni ve ruhi sağlığını tekrar elde etmek korumak veya devam ettirmek, aynı zamanda zevk ve haz almak amacıyla, kişisel doyum sağlayacak, tamamen çalışma ve zorunlu ihtiyaçları için ayrılan zaman dışında kalan bağımsız ve bağlantısız boş zaman içinde, isteğe bağlı ve gönüllü olarak ferdi veya grup içinde seçerek yaptığı etkinliklere rekreasyon denir (2).

Kelime anlamı “bireyin kendi yetenek ve olanakları ile kendi kendini tazelemesi ya

da yenilemesi” olan rekreasyon, yukarıdaki faktörler de dikkate alınarak “bireyin beğenisi bakımından doyurucu, ruhsal ve bedensel yenilenme amacı taşıyan, aynı zamanda bireyin sosyal, kültürel, ekonomik ve fizyolojik imkanları ile bağımlı boş zaman kullanımlarını içeren eylem ya da eylemler” olarak tanımlanabilir (44).

Wuest ve Bucher’a göre “rekreasyon, genellikle kişinin ruhen ve bedenen yeniden yapılanmasını ve tazelenmesini sağlayan, kişinin kendi isteğiyle seçebileceği aktivitelerdir.” (45).

Milletlerarası Boş Zaman İnceleme Grubu rekreasyonu “Bireyin mesleki, ailevi, toplumsal ödevlerini yerine getirdikten sonra, bağımsız iradesi ile girişebileceği bir seri dinlenme, eğlenme, bilgisini zenginleştirme uğraşısıdır.” şeklinde tanımlanmıştır (46).

İnsanların içinde yaşadığı toplumun sosyal, kültürel, ekonomik yapısı, kişinin fiziksel yapısı, sahip olduğu parasal imkanlar ve boş zaman rekreasyonun gerçekleştirilmesine etki eden faktörlerdir (44).

Yanlış değerlendirilen boş zamanlar yanında değerlendirilemeyen boş zamanlarda sıkıntı yaratır. Gençlerin olumsuz arkadaş grubu içine girmelerine, alkol ve uyuşturucu madde kullanmalarına, ruhsal bozukluk ve hastalıklara ve çeşitli suçlara neden olur. Boşa harcanan zaman kişiye ve topluma büyük zarar verir. Gelişmekte olan bir ülkede yaşayan insanların, özellikle gençlerin, zamanlarını boşa harcamaları, toplumsal gelişme ve kalkınma yönünden büyük kayıptır (47).

Gelişmiş ülkeler, kişinin ve toplumun huzura kavuşmasının, boş zamanların iyi değerlendirilmesine bağlı olduğunu belirlemişler ve bu konuda yeni düzenlemeler yapmışlardır (48).

Bilinmelidir ki boş zaman insana zararlı olmadığı, kötüye kullanılmadığı, insana ve topluma hizmet ettiği ölçüde değer kazanır (33).

Kültür yapısının farklılığı, çevre, gelenek ve görenekler, eğitim durumu, kişinin yaşı ve cinsiyeti, ekonomik düzeyi, arkadaş çevresi, ilgiler, beklentileri vb. gibi faktörler rekreasyon faaliyetlerinin seçiminde önemli rol oynar (28).

3.1. Rekreasyonun Özellikleri

Rekreasyonun Özellikleri (2):

- Rekreasyon faaliyetlerinin seçimi gönüllü olmalıdır.
- Özgürlük hissi verir.
- Faaliyetlere devam ve iştirak etme zorunluluğu bulunmamalıdır.

- Rekreasyon, boş zamanda yapılır.
- Her yaştaki ve cinsteki insanların faaliyetlere katılımlarına imkan verir.
- Rekreasyon faaliyetlerinde “insiyatif” kişinin kendisine bırakılmalıdır.
- Rekreasyonel faaliyetler, her türlü açık veya kapalı alanlar ile her mevsim ve iklim şartlarında uygulanabilmektedir.
- Rekreasyon bir faaliyeti gerektirir.
- Rekreasyon çok çeşitli faaliyetler içerir.
- Rekreasyon haz ve neşe sağlayan bir faaliyettir.
- Rekreasyon evrensel olarak uygulanmaktadır.
- Rekreasyon, kişinin kendisini ifade edebilme ve yaratıcı olabilmesine imkan sağlayıcı faaliyetler içermelidir.
- Rekreasyonun her kişiye göre bir amacı vardır.
- Rekreasyonel faaliyetlerin katılımcıya kişisel ve toplumsal özellikler kazandırması beklenir.
- Rekreasyon, toplumun geleneklerine, törelerine ahlaki ve manevi değerlerine uygun olmalı ve sosyal değerlere ters düşmemelidir.
- Rekreasyon, bir faaliyet yapılırken ikinci ve daha fazla faaliyetlere de ilgi duyma veya gerçekleştirme imkanı verir.
- Rekreasyon etkinlikleri, rekreasyonistler tarafından üstlenilir.
- Rekreasyon eğilimi, planlı veya plansız, beceri sahibi kişilerle veya beceri sahibi olmayan kişilerle ya da organize veya organize olmamış mekanlarda yapılabilmektedir.
- Rekreasyon, rekreatif etkinliklere katılma sonucu ortaya çıkan bir deneyimdir.
- Rekreasyon faaliyetleri para kazanmak amacı gütmmez.
- Faaliyetler kültürel içeriklidirler.
- Faaliyetler, aynı anda birden fazla hedefe yönelebilir.

3.2. Rekreasyonun Sınıflandırılması

Aristo, boş zaman etkinliğini, başka bir amaç olmadan, sadece yapmak için yapılan bir etkinliğin içinde bulunma durumu şeklinde ifade etmektedir (49).

Rekreasyonu öncelikle; 1. Amaçlarına göre rekreasyon, 2. Çeşitli kriterlere göre rekreasyon diye 2 bölüme ayırarak gruplayabiliriz (2):

Amaçlarına Göre Rekreasyonun Sınıflandırılması:

- Dinlenme amacıyla yapılan rekreasyon etkinlikleri.
- Kültürel amaçlı yapılan rekreasyon etkinlikleri.
- Toplumsal amaçlı yapılan rekreasyon etkinlikleri.
- Sportif amaçlı yapılan rekreasyon etkinlikleri.
- Turizm amaçlı yapılan rekreasyon etkinlikleri.
- Sanatsal amaçlı yapılan rekreasyon etkinlikleri.

Çeşitli Kriterlere Göre Rekreasyonun Sınıflandırılması:

- Yaş faktörüne göre.
- Faaliyete katılanların sayısına göre.
- Zamana göre.
- Kullanılan mekana göre.
- Sosyolojik muhtevaya göre.

Rekreasyon özel işlevleri dikkate alınarak belirli eylem ve durgunluk hallerine göre de sınıflandırılabilir (2):

- Ticari rekreasyon.
- Sosyal rekreasyon.
- Uluslararası rekreasyon.
- Estetik rekreasyon.
- Fiziksel rekreasyon.
- Orman rekreasyonu.

Köknel, rekreasyonu aktif ve pasif olarak sınıflandırmaktadır. Aktif (etken) faaliyetleri; spor yapmak, araştırma yapmak, fotoğrafçılık uğraşma, yabancı dil öğrenmek, bir müzik aleti çalmak, şarkı söylemek, resim yapmak, el işi, nakış işlemek, yün örmek, seyahat etmek vb. oluşturmaktadır. Pasif (edilgen) faaliyetler ise; televizyon izlemek, radyo dinlemek, sinemaya, tiyatroya gitmek, arkadaşlarla amaçsız dolaşmak, kahveye gitmek, gazete okumak gibi (2).

Rekreasyon, kişinin etkinliklere katılım tarzları göz önüne alınarak sert veya yumuşak ya da aktif veya pasif olarak da gruplandırılabilir. Boş zaman etkinliklerinin sınıflandırılmasında Lucher'in görüşlerine katılan Abadan etkinlikleri "sert" ve "yumuşak" olmak üzere ikiye ayırmaktadır (17):

1) Sert etkinlikler	2) Yumuşak etkinlikler
• Okuma	• Sinema
• Müzik icra etme	• Tiyatro
• Spor yapma	• Dans
• Resim-el işi yapma	• Kahveye gitme
• Örgütsel kuruluşlara katılma	• Radyo dinleme

Dumazedier'e göre ise, boş zaman etkinlikleri beş gruba ayrılmaktadır:

- Fiziksel: Yürüyüş, spor, seyahat gibi.
- Sanatsal: Güzel sanatların dalları ile ilgilenme.
- Pratik Uygulamalı İşler: El sanatları, el işler gibi.
- Entelektüel: Okuma.
- Toplumsal: Eğlenme

Boş zaman etkinlikleri Ellis'e göre iki grupta toplanmaktadır;

1) Dinlendirici, rahatlatıcı aktiviteler

- Arkadaşlık
- Ziyaretler
- T.V. izleme
- Kitap okuma
- Müzik dinleme

2) Kişinin kendisini ifade etmesini sağlayan aktiviteler

- Spor ve oyunlar
- Sanatlar ve hobiler

Burton'un sınıflandırmada temel olarak aldığı ölçüler şunlardır (19):

- Beceri gerektirmesi,
- Bedensel beceri gerektirmesi,
- Ustalık-hüner gerektirmesi,
- Parasal özelliği,
- Tehlikeli olup olmayışı,
- Kırsal-kentsel oluşu,
- Grupla yapılan faaliyet oluşu.

Cheek'in sınıflandırması ise şu şekildedir:

- Toplumsal faaliyetler,

- Yarışma sporları,
- Kültürel beceri faaliyetleri,
- El becerileri,
- Dış mekan faaliyetleri.

3.3. Rekreasyon İhtiyacı ve Nedenleri

Sanayi devrimi ile birlikte oluşan ve günümüze dek gelişen boş zaman değerlendirme olgusu her geçen gün önemini arttırmakta ve hatta toplumların geleceklerini ciddi olarak etkilemektedir. Karaküçük'ün “boş zamanları iki tarafı keskin bir kılıca benzetmek mümkündür. Olumlu kullanılırsa, kişisel ve toplumsal gelişimi, olumsuz kullanılırsa, bunalım, başıbozukluk gibi problemler doğurabilmektedir.” şeklindeki çarpıcı ifadesi konunun önemini en açık şekli ile ortaya koymaktadır (50).

Rekreasyon gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde özellikle boş zamanların artmasıyla orantılı olarak önemi artan bir kavramdır. Rekreasyon çalışmaları eğitimi desteklediği, kültürel ve ekonomik kalkınmayı hızlandırdığı ve çalışma verimini artırdığı için önemli, beden ve ruh sağlığının korunması ve onarılması, toplum için zararlı davranışların yerleşmemesi açısından da gerekli bir olgudur (51).

Günümüzde çalışan, çalışmayan her kesimin özgürce kullanabileceği kişinin kendini gerçekleştirme, rahatlama, zevk alma veya topluma katkıda bulunma gibi gereksinimlerini karşılayabileceği bir boş zamanın olduğu veya olması gerektiği söylenebilir (21).

Rekreasyona önem kazandıran husus, onun, fert ve toplumun birçok gerekli ve temel ihtiyaçlarına cevap vermesidir. Rekreasyon, insanların rutinleşmiş hayatları dışına çıkararak, dinlenmelerini, eğlenmelerini, işteki verimliliklerinin artmasının sağlanmasıyla ve daha pek çok nedenden dolayı mutlu olmalarına imkan vermektedir. İnsanın sorumluluklarının artması, hayatın daha karmaşık ve zor bir hale gelmesi gibi sorunlar karşısında, kendisinin düştüğü sıkıntıları onaracak, çözecek önemli bir ihtiyaç unsuru olarak rekreasyon ortaya çıkmaktadır. Rekreasyon, insanın oluşan kişisel ve toplumsal sorunlarından dolayı düştüğü sıkıntılar için bir onarım gerçekleştirmektedir. Rekreasyon, öncelikle sanayileşmenin ortaya çıkardığı ve ulaşılan üretim düzeyi ile çalışma hayatının düzenlemesiyle şiddetini ve imkanlarını artırdığı bir ihtiyaç olmuştur. Ekonomik, sosyal ve diğer faktörlerin etkisi sonucu önemli bir ihtiyaç kaynağı olarak belirlenen rekreasyon, beşeri gerçeğin ikincil ögesi olmaktan çok beşeri şartların asıl ögesi durumuna gelmektedir. Kişinin ruhen beden ve toplumsal olarak gelişmesini amaçlayan bir eylem olarak, önceleri bir imkan

iken, sonraları bir hak ve giderek tüm çalışanların zorunlu bir ihtiyacı durumuna gelmiştir. Görüldüğü gibi insanların mutlu olabilmeleri için, boş zamanlarında; yaratma gücünü ortaya koymaları, toplum üyesi olabilmeleri, enerjilerini o toplumda yaratıcı toplum kalkınmasına bir şeyler katabilecek faaliyetlerde harcayabilmeleri büyük önem taşımaktadır. Rekreasyon, insanın bu tür istek ve heyecan ihtiyaçlarına cevap verecek önemli bir faaliyet alanı oluşturmaktadır (2).

Rekreasyon aktivitelerine katılan bir insanın, rutin hayatın terk edilmesi anlamına gelen kaçış ve beklentileri ifade eden yöneliş anlayışı paralelindeki şu temel motifler üzerinde gruplaştırabilen ihtiyaçlara cevap aradığını söyleyebiliriz (52):

1. Fiziksel gücün yenilenmesi, bedeni sağlığın kazanılması anlamında fiziksel motifler.
2. Rutin hayattan uzaklaşma, oyalanma, doğaya yönelme, değişiklik ve macera arzusu anlamında psikolojik motifler.
3. Diğer insanlarla tanışma, eğlenme, sosyalleşme anlamında toplumsal motifler.
4. Yabancı insanlara, toplumlara, onların geleneklerine, dillerine ve sanata duyulan ilgi anlamına kültürel motifler.
5. Başka bir grupta ise; rekreatif etkinliklere katılımda etken olan temel faktörleri şöyle sıralayabiliriz:
6. Günlük yaşantıdan (monotonluktan) kaçış: Alışkanlıktan ve sorumluktan kurtulma, sosyal kurallardan ayrılma, doğaya yönelme, değişiklik, yeni şeyler yaşama.
7. Kendini bulma: Bedensel, ruhsal, sosyal, psikolojik ve yaratıcılık bakımından aktif olma.
8. İlişki arama: Sosyal soyutlanmayı aşma, eş arama.
9. Dinlenme: Bedensel ve ruhsal dinlenme.
10. Kültür.
11. Sağlığın elde edilmesi.

Rekreasyona duyulan ihtiyaç, rekreasyon faaliyetlerinin kişisel ve toplumsal olarak sağladığı faydalardan ileri gelmektedir. Kişisel yönden; fiziki sağlık gelişiminin yaratılması, ruh sağlığı kazandırılması, insanı sosyalleştirmesi, yaratıcılık, kişisel beceri ve yeteneğini geliştirmesi, çalışma başarısı ve iş verimine etkisi, ekonomik hareketlilik insanı mutlu etmesi, toplumsal yönden ise; toplumsal dayanışma ve bütünleşmeyi sağlaması ve

demokratik toplum yaratılması, rekreasyona duyulan ihtiyacın nedenlerinden bazılarını oluşturmaktadır (2).

3.4. Rekreasyonun Etkinlik Alanları

Rekreasyon etkinlik alanları, boş zamanın şekline, şifresine, katılımın tarzına, iklim, ekonomik, coğrafi durumlar ile toplum kültürüne göre farklılıklar ya da çeşitlilikler gösterebilmektedir. Bu faktörlere ülkenin sanayileşmiş yapısını ve politikalarını da eklemek mümkündür. Zira ülkelerin gelişmişlik düzeyleri boş zamanla ilgili anlayış ve uygulamalarda değişiklik yaratmaktadır. Ülkeler gelişme ya da zenginlikleri ile orantılı olarak boş zaman imkanlarına sahip olabilmektedir. Kişilerin faaliyet seçimlerinde ise, yaşanılan çevre, bu çevrede var olan imkanlar, ailenin sosyo-ekonomik düzeyi, yörenin gelenek ve görenekleri, yaş ve cinsiyet gibi kişilik özellikleri ile arkadaş çevreleri etkili olabilmektedir. Örneğin; değişik yaş grupları arasındaki aktivite programları, orta yaş üstü bireyleri fiziksel aktivite için desteklemenin tek yoludur. Bu programlarla, öğrencilerin, yetişkinlerin, akademik birimlerin ve yerel halkın arasındaki birlikte hareketlilik gelişir (53).

Rekreasyon talebini etkileyen faktörler (54):

1. Kullanıcı Potansiyeline Bağlı Faktörler:

- Toplam Kullanıcı Nüfusu
- Nüfusun Coğrafi Dağılımı-Yoğunluğu
- Nüfusun Demografik Yapısı
- Rekreasyonel Gelenek ve Alışkanlıklar
- Rekreasyonel olanakların farkında olma ya da haberdar olma düzeyi
- Toplum düzenine aykırı davranışları anlama düzeyi

2. Rekreasyon Alanına Bağlı Faktörler:

- Kullanıcı çekebilme yeteneği
- Alternatif alan ve kullanımlar için uygunluğu
- Taşıma kapasitesi
- Mikroklimatik özellikleri
- Yönetilebilme düzeyi
- Doğal ve fiziksel karakteristikleri

3. Kullanıcı Potansiyeli ile Rekreasyon Alanına Bağlı Faktörler:

- Ulaşım süresi ve mesafesi
- Rekreatyonel kaynak ve ekipmanın maliyeti
- Alan hakkında bilgi
- Alan hakkında kullanıcı kanısı

Rekreasyon etkinlik alanları, çok çeşitli etkinliklerle gruplandırılarak açıklanmaktadır.

Bucher (55), rekreatif etkinlik alanları şöyle belirtmektedir:

- Müzik uğraşları: Enstrümantal müzik çalışmaları, Orkestra çalışmaları, Koro toplulukları, Oda müziği çalışmaları vb.
- Dans faaliyetleri: Folklorik danslar, Sosyal danslar, Modern danslar, Balo etkinlikleri.
- Sanat ve küçük el becerileri: Plastik sanatlar, Deri işleri, Grafik sanatları, Seramik, Maden işleri, Fotoğrafçılık, Sanatsal yazılar, Dikiş ve nakış.
- Spor ve oyun: Okçuluk, Badminton, Masa tenisi, Tenis, Top oyunları, Eskrim, Golf, Eğitsel oyunlar.
- Sahne çalışmaları: Oyunlar, Festivaller, Kulüp etkinlikleri.
- Açık hava etkinlikleri: Kamplar, Piknik, Balıkçılık, Kamp ateşi ve eğlenceler, Kano, Doğayı koruma etkinlikleri.
- Çeşitli etkinlikler: Bahçe işleri ve çiçekçilik, Tartışma ve forum, Kağıt oyunları ve zihinsel oyunlar, Hobi kulüpleri.

Ergin'e (56) göre rekreasyon etkinlik alanları;

- Yaratıcı etkinlikler
- Spor ve oyun
- Öğrenme etkinlikleri
- Seyretme etkinlikleri
- Bireysel etkinlikler
- Grup etkinlikleridir.

Etkinlik alanları, toplumsal kuruluşların ve derneklerin kamu kuruluşlarıyla bağlantılı çalışmalarıyla daha verimli çalışmalarda bulunabilir.

Gökmen (19) ve diğerleri ise rekreasyon etkinlik alanlarını:

- Zihinsel
- El becerileri
- Bedensel beceri gerektiren etkinlikler ile
- Toplumsal ağırlıklı etkinlikler olarak çeşitlendirmişlerdir.

Rekreatif etkinlik alanı, Turizm Bakanlığı (57) tarafından da 5 grupta toplanarak etkinliklerin listesi çıkarılmıştır. Buna göre;

- Deniz ve kum: Kanoculuk, deniz motorları, yüzme, zıpkınla balıkçılık, yatçılık, rüzgar sörf, dalgıçlık, kürek, su kayağı.
- Dağcılık-kış sporları: Dağcılık, buz dansı, kaya tırmanışları, kar futbol, buz festivali, buz heykeltıraşçılığı, alp kayağı, kuzey disiplini kayak, kayak sörf.
- Tabiat ve yeşil turizmi: Arıcılık, botanik, gençlik kampları, avcılık, madencilik, nehir yolculuğu, hayvan eğiticiliği, çiftçilik, jeoloji, ornitoloji (kuş izleme-gözetleme), balıkçılık, salcılık.
- Sosyal hayat ilişkileri: Bowling, müzik festivalleri, briç, sıcak hava balonculuğu, ralli, paraşütcülük, sağlık çiftliği, paten, tenis, okçuluk.
- Kültür-sanat ve el işleri: Uçak modelciliği, antikacılık, çiçek tanzimi, astroloji, astronomi, mücevhercilik, el işleri-nakış, sinema, video, modern dans, klasik dans, satranç, makrome, kuklacılık, müzik, fotoğrafçılık, heykelticilik.

Rekreasyon programlarının her kesimden insanın ihtiyaç ve ilgi alanlarını kapsayarak, kişilerin rahatlıkla uygulayabileceği ve hünelerini gösterebileceği alanları içermeleri gerekmektedir. Bu anlayışla rekreasyon etkinlik alanlarını şu şekilde detaylandırarak da gruplayabiliriz (2):

- Müzik faaliyetleri (enstrümanlı, orkestralı, solo, koro vb.).
- Spor faaliyetleri (takım, ferdi, doğa, mücadele ve zihin sporları).
- Oyunlar (her yaş kesimi için eğitsel oyunlar)
- Dans (halk oyunları, modern ve ritmik danslar)
- Sanat ve hünere gerektiren faaliyetler (plastik, deri, grafik, seramik, metal, fotoğraf, resim, ahşap vb.).
- Mekan dışı faaliyetler (kamp kurmak, piknik, çevrecilik)
- İlmî ve kültürel faaliyetler (edebiyat çalışmaları, tiyatro, bilimsel tartışma toplantıları).

Rekreasyon Eğitimi

İnsanların çevresiyle iletişiminden doğan kültürün, yetişmekte olan kuşaklara aktarılması sürecine eğitim denir (58).

Başaran'a göre "eğitim, başkalarının etkisiyle, insanın kendi davranışlarında değişmeler oluşturmaktır." (59).

Ertürk eğitimi "kişinin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak, istendik değişme meydana getirme süreci" olarak tanımlar (60).

Tezcan ise eğitimi "gencin yetişkinliğe doğru temel gelişmesinde topluma ekonomik ve siyasal bakımdan verimli ve yararlı birey olmasını teşvik ve rehberlikle görevli bir süreç" şeklinde tanımlar (25).

Bugünün eğitim anlayışı, çok yönlü bir eğitim kavramı içinde yetiştirilmiş bir öğretimi benimsemektedir (61).

İzlenen eğitim politikaları da okullarda gerçekleştirilen öğretim üzerinde yoğunlaşmaktadır (62).

Eğitim uygulamalı bir bilim dalıdır. Bu sebeple sistemli bir şekilde, plan ve program dahilinde yapılmalıdır (63).

Sezgin; Türk Milli Eğitimi'nin gençliğin, sadece öğretim fonksiyonu üzerinde durduğunu, eğitim fonksiyonuna eğilemediğini, okul zamanından çok daha fazla olan okul dışındaki zamanla ilgilenemediğini belirtmiştir (64).

Rekreasyon ve rekreasyon eğitimi, eğitimin daha etkili ve verimli olmasını sağlarlar. Rekreasyon eğitimi, kişinin boş zamanının akıllı bir şekilde değerlendirilmesi eğilimidir. Kişinin kendini ifade edeceği rekreasyon etkinliklerini seçmesine yardım eden bir eğitimidir. Boş zamanların pasif etkinliklerle veya olumsuz şekilde değerlendirilmesi, birçok sorun oluşturmaktadır (25).

Rekreasyon eğitiminin amacı, farklılaşmış değerleri ve becerileri olan bir toplum yetiştirmek için kişiyi kapsamlı deneyimlerden geçirmektir (65).

Boş zaman etkinliklerinin amaçlanan şekilde değerlendirilmesi, rekreasyon eğitiminin işidir. Rekreasyon eğitimi alan insanlar boş zamanlarını değerlendirecekleri faaliyetleri en iyi şekilde seçerler (66).

Türkiye'de halkın çoğunluğu, rekreasyon eğitimi almadığından boş zamanlarını pasif bir şekilde geçirdikleri ve boş zamanlarında yararlı faaliyetler gerçekleştiremedikleri bir gerçektir (25).

Rekreasyon faaliyetlerine katılımın, değişik kesimlerde çoğunlukla pasif olduğu yapılan araştırmalarda ortaya çıkmıştır (67).

Boş zamanların yanlış doldurulmasının sonucunda oluşan alışkanlıklar, beden ve ruh sağlığını bozarak bağımlılığa dönüşebilir (58).

Okulda da birçok sorunlar, boş zaman fazlalığından oluşur. Bu sebeple, eğitimde boş zaman tehlikelidir (68).

Bunun en güzel örneği, yakın zamanda ortaöğretim de uygulanan kredili sistemdir. Sınıf geçme sisteminden daha demokratik, çağdaş, öğrenci merkezli olan ders geçme ve kredi sisteminin ülkemizde başarılı olacağı düşünülmüştür. Kredili sistem uygulanırken, eski sisteme göre amacı ve ana ilkeleri açısından öğrencilerin başarılarını artırma ve boş zamanlarını değerlendirmede daha etkin olması beklenmiştir. Tan'a göre sistemin amacı okuldaki eğitim ve öğretimin, öğrencilerin yetenek, ilgi, ihtiyaç ve sosyo-ekonomik imkanlarına uygun düşecek şekilde ayarlanarak öğrencilerin başarılı kişiler olma şansını artırmaktır. Ancak bunun için öğrencilerin kendini çok iyi tanıması ve öğrencinin özelliklerine uygun öğrenim programlarının yürütülmesi şarttır. Bu programın rehberlik ve danışma hizmetlerine fazlaca ihtiyaç duyması, sistemin çok fazla boş zaman ortaya çıkarması ve okullarda bu boş zamanı değerlendirecek kantine, kütüphane, spor tesisleri vb. hizmetlerin çok yetersiz oluşu uyuşturucunun, çetelerin, hatta cinayetlerin okullara girmesine, iyi amaçlı ve büyük umutlar beklenen sistemin öğrencileri daha iyi eğitmekten ziyade onların daha büyük bir kaosa sürüklenmesine neden olmuştur (1).

Öğrencilerimizi, çok fazla ders çalışmaya iten ve eğitim kurumlarımızda uygulanan sistem de zararlıdır. Uygulanan sistem, öğrenciyi öğreniminin daha ilk yıllarından itibaren bir yarışa sokmakta, bu yarışın sonu bir türlü gelmemektedir. Öğrenci devamlı olarak başarının peşinde koşmakta ve koşturulmaktadır (67).

Aileler ve okullar ezbere dayalı baskıcı eğitim ve öğretim yöntemleri kullanmaktadır (58).

Doyuma ulaşmaksızın, sürekli olarak önceden belirlenmiş görevleri yapmak için, dinlenmeden çalışan gençlerin ruh sağlıkları olumsuz yönde etkilenmektedir. Rekreasyon eğitiminin amacı, insanlar üzerinde oluşacak olumsuz etkileri önlemek, oluşmaları ise düzeltmektir (67).

Rekreasyon eğitimi, normal davranışlarda bulunmayan, toplumdan kopmuş kişilerin topluma yeniden kazandırılması, toplumdaki insanların hiç kaybedilmemeye çalışmasını amaç edinir. Rekreasyon eğitimi, boş zamanların en iyi şekilde değerlendirilmesini sağlamanın yanında eğitimi destekleyici özelliği ile de milli eğitimimizin iyileştirilmesi ve amaçlarına daha kısa zamanda ulaşması için de gereklidir. Rekreasyonun, eğitimin bir parçası olduğu, ve amaca ulaşmak için kullanılan yöntemlerden biri olduğu görülmektedir (45).

Rekreasyon, eğitimin bir safhasıdır diyebiliriz (19).

Eğitimin yetersiz kaldığı durumlarda, rekreasyon iyi bir eğitim aracıdır. Bunun farkına varan ABD’li eğitimciler, 1970’li yıllarda yaptıkları eğitim reformunda rekreasyona önem vermişler, rekreasyonu sadece boş zamanları değerlendirme faaliyetleri olarak değil, eğitimin bir parçası olarak değerlendirmişler, rekreasyonu, rekreasyon eğitimi ve rekreasyonla eğitimi okullara yerleştirmişlerdir (45).

Boş zamanlarını olumlu ve etkin bir biçimde nasıl değerlendirebileceğini öğrenememiş, bunun eğitimi alamamış ve sosyal hayatın çeşitli kurumlarında bu konuda yeterli kültürü elde edememiş insanlardan oluşan toplumlarda uygulanan rekreasyon etkinlikleri, daha çok pasif bir görünüm sergilemektedir. Bunun en belirgin örneklerinden birisini Türkiye oluşturmaktadır (69).

Rekreasyon, insanların mutlu, sağlıklı ve hayattan zevk alarak yaşamalarını sağlayan, modern teknolojinin ve şehirleşmenin ortaya çıkarttığı kalabalık, kirlilik ve diğer sorunların yarattığı, bedensel ve moral çöküntülerini ortadan kaldıracak önemli bir eğitim konusudur. Boş zaman, yerinde ve değerli kullanılabilirse insana; zevkini, hevesini, yeteneğini, sorumluluğunu ve özgürlüğünü yaşama, zamanını kullanma, iş ve çalışmada kendi isteğine göre bir seçim yapma böylece kendi kendini bulma imkanı vermektedir (2).

Boş zamanın, bireysel ve toplumsal yararlar sağlamak bakımından olumlu değerlendirilmesinin yolu ancak rekreasyon eğitiminden geçmektedir. Rekreasyon eğitimi, kişilere boş zamanlarını yapıcı biçimde kullanmalarını öğretmeyi amaçlar (55).

4.1. Rekreasyon Eğitimi ile Genel Eğitim Arasındaki Benzerlikler ve Farklılıklar

Rekreasyon eğitimi, genel eğitim içerisinde çevre, sağlık, yurttaşlık eğitimleri gibi yer alan uygulamalarda ve sadece amaçlara ulaşma yollarında farklılıklar olan fonksiyonel bir alan oluşturmaktadır. Genel eğitim, insanları, sorunlarını çözecek güce ve sorgulama çağdaşlığına ulaştıracak, daha iyi koşullar altında yaşayacak ve kendisini en iyi şekilde hayata hazırlayarak mesleğinde başarı, mutluluk ve sağlık kazandıracak ortamlarla tanıştırmıştır (2).

Eğitim ve rekreasyon eğitiminin birbirini tamamlayan yönleri ve ortak amaçları vardır (1):

- Eğitim, insanların kişiliklerini geliştirmeyi amaçlarken, rekreasyon eğitimi, kişilik gelişimine katkıda bulunur.
- Eğitim, hür bir toplumda demokratik yaşama bilincini verirken, rekreasyon demokratik toplumun oluşmasına imkan verir.

- Eğitim, kişinin toplumsallaşmasını sağlarken rekreasyon, toplumsal dayanışmayı ve birlikteliği sağlar.
- Rekreasyon, öğrencilerin başarılarının artması yönünde eğitime yardımcı olmaktadır. Rekreasyon, faaliyetlerine katılan öğrencilerin daha başarılı oldukları görülmüştür.
- Eğitim, kazanılan kültürün geliştirilmesini ve yeni nesillere aktarılmasını sağlar. Her biri kültürel bir içeriği sahip rekreasyon faaliyetleri ile de rekreasyon eğitimi yapılarak toplumun kültürü yeni nesillere aktarılır.
- Eğitimin hedeflerinden biri de, ekonomik kalkınmadır, rekreasyon ise, ekonomik hareketi geliştirir.
- Çok çeşitli yollarla eğitim yapılabilir, ancak, bunlardan en etkili uygulama yönteminin kullanılmasıdır. Rekreasyon eğitimi, rekreasyon faaliyetleri ile kişiye bu şansı tanır, öğrenileni kalıcı kılar.
- Eğitimle kazanılan bilginin, etkili davranışlara dönüşmesini, ne zaman ve nasıl kullanılacağını rekreasyon eğitimi belirler.
- Ezbere dayalı, yetenekleri ortaya çıkartmaktan yoksun, bir eğitimin yapıldığı ülkemizde, yetenekleri keşfetmek imkanı yoktur. Bu imkan da, ancak, rekreasyon eğitimi ile sağlanabilir.

Aynı hedeflere yönelen eğitim ve rekreasyon eğitiminin yönelme şekillerinde şu ayrılıklar göze çarpmaktadır (1):

- Eğitim zorunludur, rekreasyon ise kişinin isteğine bağlıdır. Süresi, ülkeden ülkeye değişmekle beraber, temel eğitim zorunludur. Rekreasyon eğitiminde ise böyle bir durum söz konusu değildir.
- Eğitim, geleceğe dönük amaçlarla uzak hedeflere yönelir. Rekreasyon ise, kişinin katıldığı rekreasyon faaliyetinde, doyum sağlaması ile eğitim gerçekleşir.
- Eğitimde öğretim yöntemi, öğretmenden öğrenciye olurken, rekreasyon eğitiminde, liderden bireye şeklindedir.
- Okullarda yapılan öğretimlerde, kişi yaşayarak uygulayarak öğrendiği bilgileri unutmamakla kalıcı olmaktadır. Bu şekildeki bir ortam rekreasyon eğitimine yönelik tüm faaliyetlerde oluşturulabilir, ancak, eğitimin birçok alanı bu tip ortamlar oluşturmaya elverişli değildir.
- Genel eğitim, daha çok kavram bilgisi, zihinsel ve duygusal faaliyetlerle ilgilenirken, rekreasyon, bedeni faaliyetlerden oluşan durum ve tepkilerle ilgilenir.

- Beceri, anlam ve değerlendirme eğitimde programı oluştururken, rekreasyonda program kullanma aracı şeklindedir.

4.2. Okullarda Ders Dışı Etkinliklerin Rekreasyon Eğitimi Açısından Önemi

Ders dışı etkinlikler; ders saatleri dışında ya da bu amaçla düzenlenen belirli zamanlarda öğrencilerin kendi istekleriyle okul yönetiminin rehberlik ve denetimi altında yaptıkları ödevlerdir. Veya derslerin eksikliklerini tamamlamak, öğrencilerin birbirlerinden çok ayrı olan ihtiyaçlarını doyumak ve iyi bir yurttaşlık eğitimi sağlamak amacıyla yapılan etkinliklerdir. Ders dışı etkinlikler, rekreasyon etkinlikleri karşılığı bir anlam taşımaktadır (2) .

Okullar, beden eğitimi, resim, müzik gibi derslerinde içinde yer aldığı eğitim programlarında, aynı zamanda öğrencilere rekreasyon eğitimi sunmaları dışında; esas rekreasyon eğitimini, ders dışı rekreatif etkinlik programlarını hayata geçirerek vermektedirler. Okullarda, ders dışı etkinliklerin planlı, programlı, etkin ve denetimli uygulanması, öğrencilerin sadece ders kitaplarına giren bilgilerle yaşama atılmalarını önleyecek, girişim yeteneklerini arttıracak, görüşlerini özgürce ortaya koyabilecek beceriler elde etmeleri, topluluk bilinçlerinin, sorumluluk duygularını ve liderlik yeteneklerinin gelişmesi ve rekreasyon eğitimi kazanmaları bakımından önem taşımaktadır (25).

4.3. Ailede Rekreasyon Eğitimi

Ailelerin yapısı, özellikleri, aile içi ilişkiler, anne babanın eğitim seviyesi, çocuk yetiştirme anlayışları, kişinin rekreasyon faaliyetlerini ailesinin yardımıyla öğrenmesini ve bu faaliyetlere katılmasını sağlar (29).

Aile, bireyin boş zaman değerlendirme rolünü sergilemeyi öğrendiği ve paylaştığı ilk ortamdır. Bireyin boş zamanı değerlendirme konusunda sahip olduğu tutum ve davranışlar, aile içi etkileşim yoluyla edindiği değer ve normlarla belirlenmektedir (1).

Dünyaya hiçbir şeyden habersiz olarak gelen çocuk dış dünyayı ailesi aracılığıyla tanır, ailesinin izin verdiği ölçüde kişiliğini yapılandırma fırsatı bulur. Ancak bazı aileler çocuklarının sağlam bir kişilik sahibi olmasını engellerler (70).

Demokratik aileler çocukların olumlu benlik kavramını geliştirebilecekleri en iyi ortamlardır. Çünkü bu tipteki ailelerde çocuklar verilen kararlarda söz sahibidirler, katı kurallarla çocukların özgürlüğü kısıtlanmaz. Anne ve babanın ilgisi sürekli çocuklarının

üzerindedir. Çocuklukta kazanılan her türlü davranış, edinilen her türlü bilgi ferdin gelecekteki yaşamında kazanacağı kişiliğinde etkili olur. Bir apartman dairesinde yaşayan, dış ortama çıkmayan, tüm boş zamanlarını televizyon karşısında geçiren bir ailenin çocuğunun sağlam bir kişilik kazanmasını, faal bir yapıda olmasını beklemek gerçekçi bir yaklaşım olmaz. Patrick, çocuğun aktiflik düzeyinin yetişkinlikteki düzeyini etkilediğini, çocukluğunda dış çevre faaliyetlerinde aktif olarak yer alanların yetişkinlikte de bunu devam ettirdiklerini söylemekte, kişinin çocuklukta toplumsallaşma düzeyinin ileriki yaşlarda rekreasyon faaliyetlerine katılımı şekillendirdiği belirtmektedir (19).

Türkiye'nin de 1990 yılında imzalayarak kabul ettiği Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Bildirgesi'ne göre 0-18 yaş arası tüm bireyler çocuk olarak kabul edilmektedir. Çocuk olmanın yaş sınırının bu denli yüksek olarak kabul edilmesinin altında, toplumun yeni yetişmekte olan üyelerini özenle korumaya, geliştirmeye ve eğitmeye çalışmasının yattığı söylenebilir (71).

Okul öncesi dönemde çocuğun dünyasında ailesi kadar oyun da önemli bir yer tutar. Çocuğun eğitiminde aile oyunu bir araç olarak kullanabilir, istediği beceri, davranış ve alışkanlıkları bu şekilde kalıcı kılabilir. Tezcan, oyunun çocuğa kazandıracaklarını şöyle açıklamaktadır (25):

- Oyun, çocuğu toplumsallaştırır.
- Oyun kurallarına uymayı öğrenen çocuk, yetişkinliğinde de toplum kurallarına rahatça uyum sağlar.
- Oyun çocuğun bedensel gelişimini sağlarken, ruhen sağlıklı, dengeli kişilikli bireylerin yetişmesini sağlar.
- Çocuğu olgunlaştırarak, onun gelecekte iradeli faal bir kişi olmasını sağlar.
- Oyun, çocuğa yarışma alışkanlığı kazandırır.
- Oyunla, çocuğa sanat sevgisi verilebilir.
- Çocuk, öğrenme sürecine oyunla başlar.

Rekreasyon faaliyetlerinin, çocuklarda karşılığının oyun olduğu görülmektedir.

Ailede oyunla başlayan rekreasyon eğitimi ömür boyu devam eder. Toplumumuzdaki büyük eksikliklerden biri de toplumumuzu oluşturan kişilerin rekreasyon eğitimi almamış olmaları, bu yönden ya hiçbir bilgilerinin olmaması yada yanlış bilgiye sahip olmalarıdır. Rekreasyon eğitimi almamış kişiler çocuklarını da yanlış yönlendirmekte veya rekreasyonel faaliyetlere yönlendirememektedirler. Rekreasyonel faaliyetleri gereksiz gören, boşa vakit kaybetmek olarak düşünen, tek gerekli şeyin sadece ders çalışmak

olduğunu düşünen aileler de vardır. Tüm boş vaktini, televizyon izleyip radyo dinleyerek geçiren, hiçbir aktif faaliyette bulunmayan bir ailenin rekreasyon eğitimi aldığından ve rekreasyonun ne demek olduğunu bildiğinden bahsedilemez. Böyle bir ailede, büyüüp yetişen bir çocuğun da, olumlu rekreatif alışkanlıklar kazandığı ve bilinçli hareket ettiği söylenemez. Ailelerin, rekreasyon konusundaki bilgisizliği, aileler ve gençler arasında uyumsuzluklara ve çatışmalara neden olabilmektedir. Gençlerin işlerinden arta kalan zamanda dinlenmek amacıyla yaptıkları faaliyetler aileleri tarafından boşa harcanan zaman olarak görülebilir. Kendilerinin yapmak isteyip de yapma fırsatı bulamadıkları faaliyetleri çocuklarından yapmalarını isteyebilecekleri gibi, bazı faaliyetlere katılmalarına karşı da çıkabilirler (67).

Toplumumuzun bireylerinin, özellikle anne ve babaların kapsamlı bir rekreasyon eğitiminden geçirilerek bu konuda bilinçli hale getirilmeleri, ailelerin çocuklarına rehberlik etmelerini kolaylaştıracak, onların olumlu rekreatif alışkanlıkları daha çabuk kazanmalarını sağlayarak gelecekte ruhsal ve bedensel yönden sağlıklı, sosyal bireylerin yetişmesine katkıda bulunacaktır (1).

Okulda Rekreasyon Eğitimi

Okul çağından önce, hiçbir zorunluluğu olmadan gönlünce oyun oynayan, vaktini istediği gibi geçiren çocuk, artık zamanını okula göre ayarlamak mecburiyetindedir. Okul, çocuğun ailesinden sonra rekreasyon eğitimini alabileceği en önemli kurumdur. Herkesin anne ve babası, eğitilmiş olmayabilir, fakat herkesin öğretmeni eğitilmiştir. Hayatının önemli bir kısmını okulda geçirecek olan kişinin burada öğrendikleri kalıcı olacak ve bundan sonraki hayatını etkileyecektir. Eğitimde amaçların gerçekleştirilmesi eğitimin yanı sıra boş zaman değerlendirme faaliyetlerinin okul tarafından en iyi şekilde uygulamaya konulmasıyla gerçekleşir (72).

Okullar, rekreasyon eğitimi verebilecek önemli kuruluşlardır. Ancak çoğu zaman eğitimi bilgi sahibi olma olayı olarak görmüşler, resim, müzik, beden eğitimi, iş eğitimi gibi rekreasyona yönelik uygulama dersleri, okul içi ve okul dışı faaliyetler ihmal edilmiştir (73).

Öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirirken planlı çalışma alışkanlığı kazanabilmeleri, kendilerini anlayabilmeleri, yeteneklerini geliştirebilmeleri, yeni durum ve ortamlara uyum sağlayabilmeleri, bireysel girişimde bulunabilmeleri ve sosyal yaşamda

yerlerini alabilmeleri okullarda verilecek olan eğitsel çalışmaların ve rekreasyona yönelik uygulama derslerinin etkin bir biçimde uygulanmasıyla gerçekleştirilebilir (72).

Okulların rekreasyon amacıyla kullanılması da düşünülmektedir. Okulların rekreasyon amacıyla kullanılması konusunda biri olumlu, diğeri olumsuz olmak üzere iki görüş vardır. Bu konuda olumlu düşünenlerin dayanakları şunlardır (2):

- Okul ve rekreasyonun amaçlarının paralel olması birleşmesini kolaylaştırır.
- Okullar rekreasyon faaliyetleri için gerekli olan araç, gereç, ve tesislere sahiptir, rekreasyon eğitiminin yapılacağı alanı destekleyebilecek konumdadır.
- Okullar buldukları yerlerdeki insanlarla temas halindedirler. Bu özellikleri ile insanları rekreasyon faaliyetlerine kolayca alabilirler.
- Herkesin evinin yakınında kolayca ulaşabileceği bir yerde bir okul vardır.
- Öğretmenler rekreasyon eğitimi konusunda eğitilerek bu alanda da hizmet verebilirler.

Okulların rekreasyon amacıyla kullanılması konusunda olumsuz düşünenlerin gerekçeleri ise şunlardır:

- Okulların asıl görevi entelektüel eğitimidir. Rekreasyon eğitimi bunu engelleyeceğinden okullar rekreasyon eğitimi için uygun yerler değildirler.
- Okullar vermeye çalıştıkları eğitim sebebiyle ağır yük altındadırlar, bir de bunun üzerine rekreasyon ağırlığı yüklenirse okullar bu yükü kaldıramaz.
- Öğretmenleri rekreasyon eğitimine yönlendirecek maaş ve ücret gibi teşvikler yetersizdir.
- Eğitime ancak yeterli gelen okul araç-gereç ve tesisleri rekreasyon gibi yeni fonksiyon için kullanılmamalıdır. Ayrıca bunun kontrolünü yapmak da zor olacaktır.
- Okullar fiziki ve anlayış olarak formal eğitim için organize edilmişlerdir, rekreasyon için bu organizasyon uygun değildir.
- Okul imkanlarının rekreasyon için kullanılması bu kaynakların eksilmesine, telafi edilememesine ve dolayısıyla eğitimin aksamasına neden olacaktır.

Bireysel farklılıkların var olduğu sınıf ortamında, yeterli gelişme de sağlanamamaktadır. Öğrenci merkezli eğitim ve öğretim anlayışının geçerli olduğu günümüzde, ders dışı eğitim etkinliklerinin gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Birleşmiş Milletler'in Çocuk Hakları Sözleşmesi Hükümleri'ne göre çocuğun eğitimi, onun bireysel özelliklerine, ilgilerine ve öğrenme hızına göre çok yönlü olması gerektiği belirtilerek

çocuğun bedensel, zihinsel ve sosyal yönden gelişmesi için okul içinde ve okul dışında değişik türde boş zaman etkinlikleri düzenleyerek, onları “özendirmeye” yönelik eğitim programlarının düzenlenmesi gerektiği belirtilmiş ve bu görev başta anne-baba, okul ve öğretmenlerin yanı sıra toplumun bütün kesimlerine verilmiştir (Madde 27, 31). Bütün bu nedenlerden dolayıdır ki günümüzde eğitim ve öğretim etkinlikleri, okulun ve dersin dışına taşmış bulunmaktadır (74).

Okullarımızda rekreasyon adı altında olmasa da bu konuda bazı uygulamalar vardır. Bunları rekreasyon amaçlı dersler, eğitsel kol çalışmaları, ders dışı faaliyetler olarak söyleyebiliriz. Okullarda resim, müzik, beden eğitimi, iş eğitimi gibi rekreasyon amaçlı uygun olarak değerlendirilmemektedir. Öğrenciler bu derslerde ya serbest bırakılmakta veya bu ders saatleri daha önemli olduğu düşünülen dersler için kullanılmaktadır. Eğitsel kol faaliyetleri de gerektiği gibi uygulanmamaktadır (25).

Ders dışı faaliyetler, ders saatleri dışında veya bu amaçla düzenlenen belirli zamanlarda okul yönetiminin gözetiminde öğrencilerin kendi istekleriyle katıldıkları çalışmalardır (68).

Ders dışı faaliyetler, rekreasyon faaliyetleri karşılığı bir anlam taşımaktadır (73).

Öğrencinin kişiliğinin gelişmesi aldığı derslerin yanında, ders dışı faaliyetlerde bulunmasıyla olur. Ders dışı faaliyetler derslerin tamamlayıcılarıdır. Ders dışı faaliyetler, öğrencilere boş zamanlarını iyi kullanma alışkanlığı kazandırır, derslerin yetersiz kaldığı yerde devreye girerek kişiliğin kazanılmasında yardımcı olur, öğrencilere vatandaşlık eğitimi vererek onlara toplum bilinci ve sorumluluk duygusu aşılarken, onların önderlik yeteneğini geliştirir (68).

New Mexico valisi Martin Chavez birkaç yıl önce okullardan spor ve müzik derslerinin kaldırıldığını ve suç ve Vandalizm (anti-sosyal kişilik bozukluğu) oranında artışın oluştuğunu ve bu artışın derslerin tekrar programa konması ile eski seviyesine gerilediğini belirtmiştir. Dolayısı ile gençliği cezalandırma ve suçtan uzak tutmak için programlara harcanacak olan para başka sektörlerin kullanımına sunulmuştur. Rekreatif eğilimlerle her yaştaki insanın yaşam kalitesini arttırmak, çocukluk çağından itibaren vücudunu doğru kullanma, doğru değerleri yaşam felsefesi olarak benimseme özelliklerini geliştirmeyi hedefler. Ayrıca sigara, alkol gibi zararlı alışkanlıklardan uzak durma, daima aktif yaşam tarzını benimseme, aile ve toplum ile uyum içinde olma değerleri de kazandırılmaya çalışılır. Ailede başlayan bu alışkanlıklar, okul çağında gelişir. Bu sebeple sağlıklı yaşam ve egzersiz konusunda; kişilerin, ailelerin, eğitimcilerin ve yöneticilerin bilinçli olması çok önemlidir (75).

Rekreasyon konularında hem teorik hem de uygulamalı konularda öğrencilere yol gösterecek rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerinin okullarda yerleştirilmesi de öğrencilerin olumlu rekreatif alışkanlıklar kazanmasına faydalı olacaktır. Bu hizmetler ile öğrencilerin ilgilerine, yeteneklerine, yaş gruplarına, pedagojik ve fiziksel gelişim durumlarına uygun faaliyetlere katılmaları sağlanabilir. Rekreasyon ve rekreasyon eğitiminin en kısa sürede, ne şekilde ne isimde olursa olsun eğitim sistemimizde hak ettiği yeri alması gerekmektedir. Ancak, bu şekilde geleceğe güvenle ve umutla bakan, kendi ayakları üzerinde yarımsız durabilen kişilerden oluşan, ruhen ve bedenen sağlam, fikrinde ve davranışlarında hür, neyi niçin yaptığını bilen bir toplum yaratmak mümkün olacaktır (1).

Günümüzde rekreasyona olan ilgi, onun eğitim potansiyelinde; fiziki ve ruhsal sağlığa, becerilere, sosyal ve toplumsal niteliklere, ayrıca çalışma verimine olan olumlu katkısının gücünde toplanmaktadır. Bu güç, okulların rekreasyon eğitimine ağırlıklı olarak yönelmeleri gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Okullar, öğrencilere bunu; boş zamanı olumlu ve etkin bir biçimde kullanabilmek ve rekreatif etkinliklerin, genel eğitimi desteklemesi ve bu amaçla kullanılması şeklinde vermek durumundadırlar. Rekreasyon eğitiminin, öncelikle ilk ve orta öğretimde verilmesi daha uygun görülmektedir ve bu ailesel eğitimden sonraki ikinci ayağı oluşturmaktadır. Okullar, genellikle rekreasyon eğitimi ve uygulamaları için gerek program, gerekse malzeme ve tesis bakımından uygun ortamlar yaratmaktadır. Akıllı ve ekonomik bir planlama ile okulun bu imkanları rekreasyon için çok elverişli olabilmektedir (2).

Bu anlamda, okullar, genel olarak rekreasyon konusunda beş temel sorumluluk ortaya koyarlar (76):

- a- Okullar, öğrencilerin eğitiminden zevk alabilecekleri resim, müzik, beden eğitimi, sanat gibi rekreatif oyunları eğitimin hizmetine sokarak zevkli bir eğitim verirler.
- b- Okullar, eğitim ve rekreasyon arasındaki ilişkiyi maksimum düzeyde tutarak, okulu sevme ve okuma isteği uyandırır.
- c- Okullar, eğitim ve rekreasyon programlarını birlikte geliştirmek suretiyle öğrencilerin aktif eğitimine katkı sağlarlar.
- d- Okullar, çevre ilişkisini canlandırarak insanların maddi ve manevi imkanlarını rekreasyon alanına çekerler.
- e- Okullar, rekreasyonun yararlarını çevre insanlarına anlatabilirler. Günümüzde rekreasyon artık gelişmiş birçok ülkede öğrenim sürecinin önemli bir kısmını meydana getirmektedir. Yakın geçmişe kadar rekreatif etkinliklerin öğrencileri

kültürel yönden zenginleştirdiği, kişisel ilgi ve eğilimlerini geliştirdiği, beden ruh ve zihin güzellikleri yarattığı gerçeği ihmal edilmiş hatta çoğu zaman programlara bile dahil edilmemişken şimdilerde bu gibi faaliyetlerin teknolojideki ve eğitimdeki gelişmelere paralel olarak giderek okul programları arasında daha da önemli bir yer alacağı kolayca tahmin edilebilir.

5. Gençlik ve Rekreasyon

Genç neslin eğitimi, sağlıklı toplumlar oluşturabilmek için şarttır. Gençlerin diğer konularda olduğu gibi rekreasyon konusunda da eğitilmeleri gerekir. Gençlerin yapıcı, yaratıcı, yetenekli bir nesil olarak yetiştirilmesi milletin geleceğinin güvence altına alınması demektir (29).

Hangi yaş sınırları arasında bulunanların genç sayıldığı ülkeden ülkeye, toplumdan topluma ve kültürden kültüre farklılık göstermektedir (19).

Bu konuda Türkiye’de yapılan çalışmalarda gençlik çağını 12-24 yaşları arası olarak kabul edenler veya 15-24 yaşları arası olarak kabul edenler vardır (1).

Gökçe ve Köknel’e göre ilköğretim okullarının ikinci kademesinde (6, 7, 8. sınıflarda) öğrenim gören öğrenciler gençlik sınıfına girmektedirler. Gençlik dönemi, geleceğe dönük önemli kararların alındığı, kişiliğin büyük ölçüde geliştiği, gencin toplumla ilişkilerinin biçimlendiği bir dönemdir (19).

Ülkemiz, genç bir nüfusa sahiptir. Türkiye’deki sorunların çözümü, bu genç nüfusun sorunlarının çözülmesiyle gerçekleşecektir. İşsizlik, eğlenme, dinlenme vb. gençlerin temel sorunlarıdır (77).

Eğitim, gençlerin sorunlarının çözümünde en büyük yardımcıdır. Gençlik döneminin sorunlarının kaynağında eğitimsizlik kadar boş zamanları değerlendirememenin veya yanlış değerlendirmenin de etkisi vardır. Boş zamanları olumlu değerlendirememenin sonucunda, ruhsal bunalımlar, kötü arkadaşlar, kötü alışkanlıklar ortaya çıkabilmekte, kişiyi depresyonlara sürükleyebilmektedir. Gençlerimizin istenmeyen alışkanlıkları edinmemesi için onlara boş zamanlarını istedikleri şekilde değerlendirebilecekleri fırsatlar sunulmalıdır. Okullarımızda öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirebilecekleri ve sosyalleşmeleri açısından da faydalı olabilecek spor, koro, folklor, tiyatro, müzik, satranç, kütüphanecilik gibi faaliyetler artırılmalı, gençlik kampları, gençlik merkezleri, izcilik hizmetleri yaygınlaştırılarak, gençlerin hem zihinsel, hem de bedensel açıdan rahatlamaları

sağlanmalıdır. Boş zaman değerlendirme faaliyetlerine katılan öğrencilerin akademik açıdan da başarılı olacakları unutulmamalıdır (19).

Gençleri, her türlü kötü alışkanlıklardan kurtaracak vasıtaların başında, rekreasyon gelmektedir (78).

Gençlerimizin, boş zamanlarını aktif rekreasyon faaliyetleri ile değerlendirememelerinin nedenleri şunlardır (25):

1. Rekreasyon eğitiminin eksikliği: Gençlerimizin rekreasyon eğitimi yetersizdir.
2. Ekonomik yetersizlikler: Gençlerin ve ailelerin ekonomik düzeylerinin düşük oluşu ve ülke ekonomisinin bozukluğu aktif rekreasyon faaliyetlerine katılımı düşürmektedir.
3. Organizasyon eksikliği: Kamu kuruluşları ve özel kuruluşlar boş zamanlarla ilgili olarak organize olamamaktadırlar. Gençler rehberlik edici lider ve kuruluş bulamamaktadırlar.
4. Geleneksel baskılar: Ağırlıklı olarak bayanlar için geçerli olmak üzere erkekleri de kapsar. Bazı yörelerde çeşitli yaptırımlar nedeniyle rekreasyon faaliyetleri hoş karşılanmamaktadır.

Gençlerimizin rekreasyon eğitiminin eksikliği kapsamlı bir rekreasyon eğitimi çalışmasıyla giderilebilir. Organizasyon eksikliği ise kamu kuruluşlarının ve özel kuruluşların konunun önemini anlayıp konu üzerinde hassasiyetle durmaları sayesinde giderilebilecektir. Ekonomik yetersizlikler ve geleneksel baskılar ise kişinin kendi çabası ve özverisiyle aşabileceği engellerdir.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve analizi ile ilgili bilgiler aşağıda yer almaktadır.

Araştırma Grubu

Araştırmanın evrenini, Bingöl ilinde bulunan dokuz yatılı ilköğretim bölge okulu (Y.İ.B.O.) oluşturmaktadır. Örnekleme ise Bingöl merkez ilçeye bağlı dört Y.İ.B.O. olarak belirlenmiştir. Bingöl İl Milli Eğitim Müdürlüğü ilgili şube müdürü ile ön görüşme yapılarak olumlu görüş alınması üzerine bu ildeki yatılı bölge ilköğretim öğrencilerinin serbest zamanlarını değerlendirme alışkanlıklarını araştırmaya yönelik betimsel bir çalışma planlanmıştır ve resmi yazışmalar tamamlanmıştır (EK-1). Araştırmaya Cumhuriyet Kız Y.İ.B.O'dan 377, Yamaç Y.İ.B.O'dan 159, Ilıcalar Y.İ.B.O'dan 307 ve Sancak Y.İ.B.O'dan ise 231 olmak üzere toplam 1074 öğrenci katılmıştır. Katılan okullardaki öğrencilerin cinsiyetlerine ve sınıflarına göre dağılımı Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1- Cinsiyetlerin Sınıflara Göre % Dağılımı

Cinsiyet	n	%	6. sınıf n	%	7. sınıf n	%	8. sınıf n	%	Toplam %
Kız	342	31.8	180	52.6	109	31.9	53	15.5	100
Erkek	732	68.2	301	31.9	215	29.4	216	29.5	100
TOPLAM	1074	100	481	44.8	324	30.2	269	25	100

Çalışmaya katılan 6. sınıf öğrencilerinin % 52.6'sı kız, % 31.9'u erkek; 7. sınıf öğrencilerinin % 31.9'u kız, % 29.4'ü erkek; 8. sınıf öğrencilerinin % 15.5'i kız, % 29.5'i erkektir. Çalışmaya katılan toplam 1074 öğrencinin 342'sini (% 31.8) kız, 732'sini (% 68.2) erkek öğrenciler oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada kullanılan Bilgi Toplama Formu için ilgili literatürde yer alan ve eğitim-öğretim kurumlarında uygulanmış olan, öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirme alışkanlıkları üzerine yapılan araştırmalarda kullanılan anketler incelenmiştir.

Deneklerin kişisel bilgilerini, yatılı ilköğretim bölge okullarının mevcut rekreasyon olanakları ve serbest zamanlarını değerlendirme alışkanlıklarını tespit etmeyi sağlayacak sorulardan oluşan bir form düzenlenmiştir. Soruların konularla ilişkisi, konunun tümünü kapsamaması ve soruların açık ve anlaşılır olması bakımından önce uzmanlara kontrol ettirilmiş daha sonra, ilköğretim çağı çocuklarının seviyesine uygunluğunun kontrolü için 45 kişilik bir grup ile ön uygulama yapılmıştır. Gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra son şekli verilen Bilgi Toplama Formu 30 sorudan oluşmaktadır (EK-2).

Form, aynı hafta içinde dört Yatılı İlköğretim Bölge Okulu'na bizzat gidilerek uygulanmıştır. Uygulama öncesinde okullardaki derslere giren öğretmenlere araştırmacı tarafından form hakkında bilgi verilmiş, öğretmenlerin girdikleri sınıflarda ders öncesinde formu öğrencilere uygulamaları istenmiş ve sonrasında yine araştırmacı tarafından formlar toplanmıştır.

İstatistiksel Değerlendirme

Verilerin istatistiksel analizi SPSS 13.0 istatistik paket programında yapılmıştır. Verinin normal dağılım gösterip göstermediği Mann Whitney U Testi ile incelenmiştir. Normal dağılmayan veri için iki grup karşılaştırmasında Mann-Whitney U testi ve ikiden fazla grup karşılaştırmasında ise Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkiler Pearson korelasyon katsayısı ile incelenmiştir. Kategorik verinin incelenmesinde Pearson Ki-kare testi ve Fisher'in Kesin Ki-kare testi kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi $\alpha=0.05$ olarak belirlenmiştir.

BULGULAR

Araştırmada elde edilen bulgular aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 2- Öğrencilerin Okullara Göre % Dağılımları

	Okul				TOPLAM
	Cumhuriyet Kız Y.İ.B.O.	Yamaç Y.İ.B.O.	Ilıcalar Y.İ.B.O.	Sancak Y.İ.B.O.	
n	377	159	307	231	1074
%	35.1	14.8	28.6	21.5	100

Okullara göre öğrencilerin dağılımında Cumhuriyet Y.İ.B.O'da toplam 377 (% 35.1); Yamaç Y.İ.B.O'da toplam 159 (% 14.8); Ilıcalar Y.İ.B.O'da toplam 307 (% 28.6); Sancak Y.İ.B.O'da toplam 231 (% 21.5) öğrenci çalışmaya katılmıştır.

Tablo 3- Yatılı ve Gündüzlü Öğrencilerin Okullara Göre % Dağılımı

Okul	n	Yatılı		Gündüzlü		Toplam %
		n	%	n	%	
Cumhuriyet Kız Y.İ.B.O.	377	370	98.1	7	1.9	100
Yamaç Y.İ.B.O.	159	149	93.7	10	6.3	100
Ilıcalar Y.İ.B.O.	307	275	89.6	32	10.4	100
Sancak Y.İ.B.O.	231	171	74	60	26	100
TOPLAM	1074	965	89.9	109	10.1	100

Cumhuriyet Kız Y.İ.B.O'da 370 (% 98.1) yatılı, 7 (% 1.9) gündüzlü; Yamaç Y.İ.B.O'da 149 (% 93.7) yatılı, 10 (% 6.3) gündüzlü; Ilıcalar Y.İ.B.O'da 275 (% 89.6) yatılı, 32 (% 10.4) gündüzlü; Sancak Y.İ.B.O'da ise 171 (% 74) yatılı, 60 (% 26) gündüzlü öğrenci bulunmaktadır.

Tablo 4- Öğrencilerin Anne ve Babalarının Eğitim Durumunun % Dağılımı

Eğitim Düzeyi	Anne		Baba	
	n	%	n	%
Eğitim Almamış	762	70.9	230	21.4
İlkokul Mezunu	295	27.5	703	65.5
Ortaokul Mezunu	16	1.5	106	9.9
Lise Mezunu	1	0.1	32	3
Diğer	---	---	3	0.3
TOPLAM	1074	100	1074	100

Çalışmaya katılan öğrencilerden annesi eğitim almayan % 70.9 iken babası eğitim almayan öğrenci % 21.4 oranında, annesi ilkokul mezunu olanların oranı % 27.5 iken babası ilkokul mezunu olanların oranı % 65.5'i, annesi ortaokul mezunu olanların oranı % 1.5 iken babası ortaokul mezunu olanların oranı % 9.9, annesi lise mezunu olanların oranı % 0.1 iken babası lise mezunu olanların oranı % 3, annesi üniversite mezunu olan öğrenci bulunmazken babası üniversite mezunu olanların oranı % 0.3'tür.

Tablo 5- Öğrencilerin Anne ve Babalarının Mesleki Durumunun % Dağılımı

Meslek Durumu	Anne		Baba	
	n	%	n	%
Çalışmıyor	993	92.5	85	7.9
Çiftçi	39	3.6	523	48.7
İşçi	5	0.5	111	10.3
Serbest Meslek	37	3.4	279	26
Memur	---	---	75	7
TOPLAM	1074	100	1074	100

Çalışmaya katılan öğrencilerden annesi çalışmayan % 92.5 iken babası çalışmayan öğrenci % 7.9 oranında, annesi çiftçi olanların oranı % 3.6 iken babası çiftçi olanların oranı % 48.7, annesi işçi olanların oranı % 0.5 iken babası işçi olanların oranı % 10.3, annesi serbest meslekle uğraşanların oranı % 3.4 iken babası serbest meslekle uğraşanların oranı % 26, annesi memur olan öğrenci bulunmazken babası memur olanların oranı % 7'dir.

Tablo 6- Öğrencilerin Ailelerinin Ekonomik Durumları ve Ailesinin Yaşadığı Yere Göre % Dağılımları

	Ailelerin Ekonomik Durumları					TOPLAM	Ailenin Yaşadığı Yer			TOPLAM
	Kötü	Ortanın altı	Orta	İyi	Çok iyi		Köy	İlçe	İl merkezi	
n	120	142	342	316	154	1074	1023	13	38	1074
%	11.2	13.2	31.8	29.4	14.3	100	95.3	1.2	3.5	100

Öğrencilerin demografik özellikleri incelendiğinde çalışmaya katılan 120 (% 11.2) öğrencinin ailesinin ekonomik durumunun kötü; 142 (% 13.2) öğrencinin ortanın altı; 342 (% 31.8) öğrencinin orta; 316 (% 29.4) öğrencinin iyi; 154 (% 14.3) öğrencinin ise çok iyi olduğu ve 1023 (% 95.3) öğrencinin ailesinin köyde; 13 (% 1.2) öğrencinin ilçede; 38 (% 3.5) öğrencinin ise il merkezinde yaşadığı saptanmıştır.

Tablo 7- Mevcut Rekreasyon Olanaklarının Okullara Göre Dağılımı

Mevcut Rekreasyon Olanakları	Okullar			
	Cumhuriyet Kız Y.İ.B.O.	Yamaç Y.İ.B.O.	Ilıcalar Y.İ.B.O.	Sancak Y.İ.B.O.
1- Spor salonu	X			
2- Tiyatro salonu		X		
3- Bilgisayar laboratuvarı				
4- Satranç	X	X	X	X
5- Müzik aletleri				
6- Televizyon	X	X	X	X
7- Resim ve El sanatları malzemeleri		X	X	X
8- Yeterli spor malzemesi	X		X	X

Tablo 7’de Cumhuriyet Kız Y.İ.B.O’da (1468) spor salonu, satranç, televizyon ve yeterli spor malzemesi imkanları; Yamaç Y.İ.B.O’da (2467) tiyatro salonu, satranç, televizyon ve resim ve el sanatları malzemeleri imkanları; Ilıcalar Y.İ.B.O. ve Sancak Y.İ.B.O’da (4678) da satranç, televizyon resim ve el sanatları malzemeleri ve yeterli spor malzemesi imkanları olduğu belirtilmiştir.

Tablo 8- Öğrencilerin Sınıflarına Göre Başarı Durumunun Kruskal-Wallis Testi ile Karşılaştırılması

Sınıflar	n	Başarı $\bar{X} \pm SS$	p	İkili Karşılaştırmalar	p
6. sınıf	481	3.64 ± 0.61	0.001	6-7	0.001
7. sınıf	324	3.42 ± 0.71		6-8	0.001
8. sınıf	269	3.31 ± 0.73		7-8	0.048

Tablo 8’de başarının sınıflara göre yapılan karşılaştırılmasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir fark bulunmuştur ($p < 0.05$).

Tablo 9- Öğrencilerin Sınıflarına Göre Yaş Durumunun Mann Whitney U Testi ile Karşılaştırılması

Sınıflar	n	Yaş $\bar{X} \pm SS$	p
6. sınıf	481	12.76 ± 1.10	0.001
7. sınıf	324	13.88 ± 1.29	
8. sınıf	269	15.10 ± 1.32	

Tablo 9’da yaşların sınıflara göre yapılan karşılaştırılmasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir fark bulunmuştur ($p < 0.05$).

Tablo 10- Öğrencilerin Yaşları ile Başarı Durumunun Pearson Korelasyon Katsayısı ile İncelenmesi

	Başarı	
	r	p
Yaş	-0.076	0.013

Tablo 10’da yaş ile başarı puanı arasında ters yönlü anlamlı bir ilişki vardır ($r = -0.076$; $p = 0.013$).

Tablo 11- Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Başarı Durumunun Mann Whitney U Testi ile Karşılaştırılması

Cinsiyet	n	Başarı $\bar{X} \pm SS$	p
Kız	342	3.56 ± 0.68	0,007
Erkek	732	3.46 ± 0.69	

Tablo 11’de cinsiyetlerin başarı durumuna göre yapılan karşılaştırılmasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir fark bulunmuştur ($p < 0.05$).

Tablo 12- Boş Zamanın Değerlendirilememe Sebeplerinin Cinsiyet, Eğitim Türü ve Sınıflara Göre % Dağılımı

Boş Zamanın Değerlendirilememe Sebepleri	n	Kız n	%	Erkek n	%	Yatılı n	%	Gündüzlü n	%	6. Sınıf		7. sınıf		8. sınıf		Toplam %
										n	%	n	%	n	%	
Derslerin yoğunluğu	102	36	28.3	66	25.5	87	24.9	15	40.5	40	41.2	30	25	32	18.9	26.4
Bilgi sahibi olmama	52	14	11	38	14.7	47	13.5	5	13.5	15	15.5	11	9.2	26	15.4	13.5
Yeterli etkinlik bulunmama	17	3	2.4	14	5.4	15	4.3	2	5.4	4	4.1	6	5	7	4.1	4.4
Uygun ortam bulamama	101	37	29.1	64	24.7	94	26.9	7	18.9	16	16.5	36	30	49	29	26.2
Ailenin izin vermemesi	12	1	0.8	11	4.2	10	2.9	2	5.4	3	3.1	3	2.5	6	3.6	3.1
Bir işte çalışma zorunluluğu bulunma	17	4	3.1	13	5	15	4.3	2	5.4	1	1	11	9.2	5	3	4.4
Ne tür etkinliklerle uğraşılacağını bilememe	35	9	7.1	26	10	35	10	---	---	7	7.2	6	5	22	13	9.1
Sağlığımıza uygun olmama	10	4	3.1	6	2.3	9	2.6	1	2.7	2	2.1	1	0.8	7	4.1	2.6
İlgilenilmek istenen etkinlik için bütçe ayıramama	9	5	3.9	4	1.5	7	2	2	5.4	3	3.1	3	2.5	3	1.8	2.3
Yaşanılan toplumun kültür seviyesinin istenen etkinliği sürdürmeye engel olması	8	5	3.9	3	1.2	7	2	1	2.7	1	1	5	4.2	2	1.2	2.1
İlgilenmek istediği etkinlik için uygun fiziki koşulları bulamama	23	9	7.1	23	5.4	23	6.6	---	---	5	5.2	8	6.7	10	5.9	6
Başka (Belirtiniz)	1	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
TOPLAM	386	127	100	259	100	349	100	37	100	97	100	120	100	169	100	100

Tablo 12'ye göre boş zamanın yeterince değerlendirilememesinin en önemli sebebi olarak derslerin yoğunluğu diyenler, 102 kişi (% 9.5), ikinci önemli sebep olarak uygun ortam bulamama diyenler ise 101 kişiyi (% 9.4) oluşturmaktadır. Cinsiyetlerine göre kız öğrenciler, uygun ortam bulamamaları (% 29.1), erkek öğrenciler ise derslerin yoğunluğu (% 25.5) nedeniyle boş zamanlarını değerlendirmediklerini belirtmiştir. Yatılı öğrenciler, uygun ortam bulamamaları (% 26.9), gündüzlü öğrenciler ise derslerin yoğunluğu (% 40.5) nedeniyle boş zamanlarını değerlendirmediklerini belirtmiştir. Sınıflara göre ise 6. sınıflar, derslerin yoğunluğu (% 41.2), 7. sınıflar (% 30) ve 8. sınıflar (% 29) ise uygun ortam bulama (% 40.5) nedeniyle boş zamanlarını değerlendirmediklerini belirtmiştir.

Tablo 13- Boş Zamanın Değerlendirilememe Sebeplerinin Okul ve Okul İmkanlarına Göre % Dağılımı

Boş Zamanı Değerlendirilememe Sebepleri	n	Cumhuriyet Kız Y.İ.B.O.		Yamaç Y.İ.B.O.		Ilıcalar Y.İ.B.O.		Sancak Y.İ.B.O.		1468		2467		4678		Toplam %
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Derslerin yoğunluğu	102	24	20	12	17.1	37	40.2	29	27.9	24	20	12	17.1	66	33.7	26.4
Bilgi sahibi olmama	52	17	14.2	12	17.1	11	12	12	11.5	17	14.2	12	17.1	23	11.7	13.5
Yeterli etkinlik bulunmama	17	6	5	4	5.7	2	2.2	5	4.8	6	5	14	5.7	7	3.6	4.4
Uygun ortam bulamama	101	33	27.5	19	27.1	20	21.7	29	27.9	33	27.5	19	27.1	49	25	26.2
Ailenin izin vermemesi	12	2	1.7	4	5.7	2	2.2	4	3.6	2	1.7	4	5.7	6	3.1	3.1
Bir işte çalışma zorunluluğu bulunma	17	6	5	2	2.9	4	4.3	5	3.8	6	5	2	2.9	9	4.6	4.4
Ne tür etkinlikle uğraşılacağını bilememe	35	14	11.7	10	14.3	4	4.3	7	4.8	14	11.7	10	14.3	11	5.6	9.1
Sağlığımıza uygun olmama	10	3	2.5	2	2.9	3	3.3	2	6.7	3	2.5	2	2.9	5	2.6	2.6
İlgilenilmek istenen etkinlik için bütçe ayıramama	9	1	0.8	1	1.4	3	3.3	4	3.8	1	0.8	1	1.4	7	3.6	2.3
Yaşanılan toplumun kültür seviyesinin istenen etkinliği sürdürmeye engel olması	8	3	2.5	---	---	3	3.3	2	1.9	3	2.5	---	---	5	2.6	2.1
İlgilenmek istediği etkinlik için uygun fiziki koşulları bulamama	23	11	9.2	4	5.7	3	3.3	5	4.8	11	9.2	4	5.7	8	4.1	6
TOPLAM	386	120	100	70	100	92	100	104	100	120	100	70	100	196	100	100

1468: spor salonu, satranç, televizyon ve yeterli spor malzemesi. 2467: tiyatro salonu, satranç, televizyon ve resim ve el sanatları malzemeleri. 4678: satranç, televizyon, resim ve el sanatları malzemeleri ve yeterli spor malzemesi

Tablo 13'e göre boş zamanın değerlendirilememesi sebeplerini Cumhuriyet Kız Y.İ.B.O. (% 27.5) ve Yamaç Y.İ.B.O. (% 27.1) öğrencileri, uygun ortam bulama; Ilıcalar Y.İ.B.O. öğrencileri, derslerin yoğunluğu (% 40.2); Sancak Y.İ.B.O. öğrencileri ise uygun ortam bulama ve derslerin yoğunluğu (% 27.9) nedeniyle boş zamanlarını değerlendirmediklerini belirtmiştir. Okul imkanlarına göre ise 1468 numaralı imkanlara sahip Cumhuriyet Kız Y.İ.B.O'da uygun ortam bulama (% 27.5); 2467 numaralı imkanlara sahip Yamaç Y.İ.B.O'da (% 27.1) uygun ortam bulama; 4678 numaralı imkanlara sahip Ilıcalar Y.İ.B.O. ve Sancak Y.İ.B.O'da derslerin yoğunluğu (% 33.7) nedeniyle boş zamanlarını değerlendirmediklerini belirtmiştir.

Tablo 14- Boş Zamanın Değerlendirilememe Sebeplerine Göre Başarı Durumunun Kruskal-Wallis Testi ile Karşılaştırılması

Boş Zamanın Değerlendirilememe Sebepleri	n	Başarı $\bar{X} \pm SS$	p	İkili Karşılaştırmalar	p
Derslerin yoğunluğu	102	3.36 ± 0.77	0.003	Derslerin yoğunluğu-Bilgi sahibi olmayışım	0.024
Bilgi sahibi olmama	52	3.10 ± 0.75		Derslerin yoğunluğu-Sağlığım uygun değil	0.015
Yeterli etkinlik bulunmama	17	3.41 ± 0.62		Bilgi sahibi olmayışım-Uygun ortam bulamama	0.001
Uygun ortam bulamama	101	3.58 ± 0.59		Bilgi sahibi olmayışım-Ne tür etkinlikle uğraşacağımı bilmiyorum	0.035
Ailenin izin vermemesi	12	3.33 ± 0.65		Yeterli etkinlik olmayışı-Sağlığım uygun değil	0.040
Bir işte çalışma zorunluluğu bulunma	17	3.47 ± 0.72		Uygun ortam bulamama-Sağlığım uygun değil	0.001
Ne tür etkinlikle uğraşılacağını bilememe	35	3.43 ± 0.70		Uygun ortam bulamama-İlgilenmek istediğim etkinlik için uygun fiziki koşulları bulamıyorum	0.043
Sağlığıma uygun olmama	10	2.80 ± 0.63		Bir işte çalışma zorunluluğu-Sağlığım uygun değil	0.031
İlgilenilmek istenen etkinlik için bütçe ayıramama	9	3.56 ± 0.53		Ne tür etkinlikle uğraşacağımı bilmiyorum-Sağlığım uygun değil	0.021
Yaşanılan toplumun kültür seviyesinin istenen etkinliği sürdürmeye engel olması	8	3.63 ± 0.52		Sağlığım uygun değil-İlgilenmek istediğim etkinliğe bütçe ayıramıyorum	0.028
İlgilenmek istediği etkinlik için uygun fiziki koşulları bulamama	23	3.26 ± 0.75		Sağlığım uygun değil-Yaşadığım toplumun kültür seviyesi istediğim etkinliği sürdürmeme engel oluyor	0.021
TOPLAM	386				

Tablo 14'te boş zamanı değerlendirilememe sebeplerinin başarı durumuna göre yapılan karşılaştırılmasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir fark bulunanlar yer almaktadır ($p < 0.05$). Diğer ikili karşılaştırmalar da anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p > 0.05$). Görüldüğü gibi 1074 öğrenciden toplam 386 (% 36) öğrenci, çeşitli sebeplerden dolayı boş zamanını yeterince değerlendirmedini düşünmektedir.

Tablo 15- Boş Zamanın Değerlendirilememe Sebeplerine Göre Yaş Durumunun Kruskal-Wallis Testi ile Karşılaştırılması

Boş Zamanı Değerlendirilememe Sebepleri	n	Yaş $\bar{X} \pm SS$	p	İkili Karşılaştırmalar	p
Derslerin yoğunluğu	102	13.68 ± 1.57	0.029	Derslerin yoğunluğu-Bilgi sahibi olmayışım	0.011
Bilgi sahibi olmama	52	14.31 ± 1.64		Derslerin yoğunluğu-Uygun ortam bulamama	0.007
Yeterli etkinlik bulunmama	17	14.24 ± 1.64		Derslerin yoğunluğu-Ne tür etkinlikle uğraşacağımı bilmiyorum	0.001
Uygun ortam bulamama	101	14.25 ± 1.58		Ne tür etkinlikle uğraşacağımı bilmiyorum-İlgilenilmek istenen etkinlik için bütçe ayıramama	0.047
Ailenin izin vermemesi	12	14.42 ± 2.11			
Bir işte çalışma zorunluluğu bulunma	17	14 ± 1.17			
Ne tür etkinlikle uğraşılacağını bilememe	35	14.78 ± 1.75			
Sağlığıma uygun olmama	10	14.60 ± 2.07			
İlgilenilmek istenen etkinlik için bütçe ayıramama	9	13.44 ± 1.88			
Yaşanılan toplumun kültür seviyesinin istenen etkinliği sürdürmeye engel olması	8	13.50 ± 1.31			
İlgilenmek istediği etkinlik için uygun fiziki koşulları bulamama	23	14.22 ± 1.54			

Tablo 15'te boş zamanı değerlendirmeme sebeplerinin yaşa göre yapılan karşılaştırılmasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir fark bulunanlar gösterilmiştir ($p < 0.05$). Diğer ikili karşılaştırmalarda anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 16- Okulda Boş Zamanın Değerlendirilme Şeklinin Okul ve Sınıflara Göre % Dağılımı

Okuldaki Boş Zaman Etkinlikleri	n	Cumhuriyet Kız Y.İ.B.O.		Yamaç Y.İ.B.O.		İlçalar Y.İ.B.O.		Sancak Y.İ.B.O.		6. sınıf		7. sınıf		8. sınıf		Toplam %
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Tiyatro	33	17	4.5	3	1.9	6	2	7	3	12	2.5	11	3.4	10	3.7	3.1
Koro	12	7	1.9	---	---	3	1	2	0.9	6	1.2	3	0.9	3	1.1	1.1
Satranç	91	28	7.4	18	11.3	24	7.8	21	9.1	37	7.7	38	11.8	16	5.9	8.5
El sanatları	21	9	2.4	4	2.5	3	1	5	2.2	7	1.5	6	1.9	8	3	2
Halk oyunları	50	7	1.9	13	8.2	16	5.2	14	6.1	13	2.7	18	5.6	19	7.1	4.7
Müzik aleti kullanma	23	4	1.1	2	1.3	9	2.9	8	3.5	9	1.9	6	1.9	8	3	2.1
Resim kursu	30	11	2.9	1	0.6	12	3.9	6	2.6	9	1.9	12	3.7	9	3.3	2.8
Kitap okuma	255	116	30.9	37	23.3	56	18.2	46	20	130	27	78	24.2	47	17.5	23.8
Televizyon izleme	148	60	16	27	17	34	11.1	27	11.7	71	14.8	37	11.5	40	14.9	13.8
Sınıflar arası spor ve bilgi yarışmaları	94	37	9.8	12	7.5	22	7.2	23	10	41	8.5	29	9	24	8.9	8.8
Spor (Futbol, Basketbol, Hentbol, Voleybol, Masa Tenisi, Kros)	315	80	21.3	42	26.4	122	39.7	71	30.9	146	30.4	84	26.1	85	31.6	29.4
TOPLAM	1072	376	100	159	100	307	100	230	100	481	100	322	100	269	100	100

Tablo 16'ya göre; okullarında iken en fazla boş zamanlarında Cumhuriyet Kız Y.İ.B.O öğrencileri, (% 30.9) kitap okuma; Yamaç Y.İ.B.O. (% 26.4), İlçalar Y.İ.B.O. (% 39.7) ve Sancak Y.İ.B.O. (% 30.9) öğrencileri ise spor etkinlikleri ile uğraştıklarını belirtmiştir. En az uğraşılan etkinlikler ise tüm okullar genelinde koro (% 1.1), el sanatları (% 2), müzik aleti kullanma (% 2.1), resim kursu (% 2.8) ve tiyatrodur (% 3.1). Sınıflara göre ise 6. sınıflar (% 30.4), 7. sınıflar (% 26.1) ve 8. sınıflar (% 31.6) en çok spor etkinlikleriyle boş zamanlarını değerlendirdiklerini belirtmiştir.

Tablo 17- Okulda Boş Zamanın Değerlendirilme Şeklinin Cinsiyet ve Okul İmkanlarına Göre % Dağılımı

Okuldaki Boş Zaman Etkinlikleri	Kız		Erkek		1468		2467		4678		Toplam		
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%			
Tiyatro	33	2.9	10	3.1	23	3.1	17	4.5	3	1.9	13	2.4	3.1
Koro	12	1.2	4	1.1	8	1.1	7	1.9	---	---	5	0.9	1.1
Satranç	91	5.9	20	9.7	71	9.7	28	7.4	18	11.3	45	8.4	8.5
El sanatları	21	3.5	12	1.2	9	1.2	9	2.4	4	2.5	8	1.5	2
Halk oyunları	50	5	17	4.5	33	4.5	7	1.9	13	8.2	30	5.6	4.7
Müzik aleti kullanma	23	2.1	7	2.2	16	2.2	4	1.1	2	1.3	17	3.2	2.1
Resim kursu	30	3.2	11	2.6	19	2.6	11	2.9	1	0.6	18	3.4	2.8
Kitap okuma	255	35.6	121	18.3	134	18.3	116	30.9	37	23.3	102	19	23.8
Televizyon izleme	148	14.4	49	13.5	99	13.5	60	16	27	17	61	11.4	13.8
Sınıflar arası spor ve bilgi yarışmaları	94	6.5	22	9.8	72	9.8	37	9.8	12	7.5	45	8.4	8.8
Spor (Futbol, Basketbol, Hentbol, Voleybol, Masa Tenisi, Kros)	315	19.7	67	33.9	248	33.9	80	21.3	42	26.4	193	35.9	29.4
TOPLAM	1072	100	340	100	732	100	376	100	159	100	537	100	100

1468: spor salonu, satranç, televizyon ve yeterli spor malzemesi. 2467: tiyatro salonu, satranç, televizyon ve resim ve el sanatları malzemeleri. 4678: satranç, televizyon, resim ve el sanatları malzemeleri ve yeterli spor malzemesi

Tablo 17'ye göre; kız öğrenciler (% 35.6), en çok kitap okuma, erkek öğrenciler (% 33.9) ise spor etkinlikleriyle boş zamanlarını değerlendirdiklerini belirtmiştir. Okul imkanlarına göre ise öğrenciler, 1468 numaralı imkanlara sahip Cumhuriyet Kız Y.İ.B.O'da (% 30.9) okuldaki boş zamanlarını kitap okuyarak; 2467 numaralı imkanlara sahip Yamaç Y.İ.B.O'da (% 26.4) ve 4678 numaralı imkanlara sahip Ilıcalar Y.İ.B.O. ve Sancak Y.İ.B.O'da (% 35.9) ise spor yaparak değerlendirdiklerini belirtmiştir.

Tablo 18- Okulda Boş Zamanın Değerlendirilme Şekline Göre Başarı Durumunun Kruskal-Wallis Testi ile Karşılaştırılması

Okuldaki Boş Zaman Etkinlikleri	n	Başarı $\bar{X} \pm SS$	p	İkili Karşılaştırmalar	p
Tiyatro	33	3.42 ± 0.66	0.001	Koro-Halk oyunları	0.045
Koro	12	3.67 ± 0.65		Satranç-Kitap okuma	0.031
Satranç	91	3.42 ± 0.68		Satranç-Spor	0.020
El sanatları	21	3.38 ± 0.80		Halk oyunları-Spor	0.001
Halk oyunları	50	3.22 ± 0.74		Halk oyunları-Kitap okuma	0.001
Müzik aleti kullanma	23	3.22 ± 0.74		Halk oyunları-Sınıflar arası spor ve bilgi yarışmaları	0.047
Resim kursu	30	3.47 ± 0.63		Müzik aleti kullanma-Kitap okuma	0.012
Kitap okuma	255	3.56 ± 0.66		Müzik aleti kullanma-Spor	0.009
Televizyon izleme	148	3.37 ± 0.77		Kitap okuma-Televizyon izleme	0.010
Sınıflar arası spor ve bilgi yarışmaları	94	3.47 ± 0.65		Televizyon izleme-Spor	0.006
Spor (Futbol, Basketbol, Hentbol, Voleybol, Masa Tenisi, Kros)	315	3.57 ± 0.65			

Tablo 18’de okulda boş zamanın değerlendirilmesindeki etkinliklerin yaş ve başarı durumuna göre yapılan karşılaştırılmasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir fark bulunanlar yer almaktadır ($p < 0.05$). Diğer ikili karşılaştırmalarda anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p > 0.05$). Görüldüğü gibi öğrencilerin okullarında buldukları süre içinde en çok katıldıkları boş zaman değerlendirme etkinliği spor (315) ve kitap okuma (255); en az katıldıkları ise koro (12) ve el sanatlarıdır (21).

Tablo19- Boş Zaman Değerlendirme Etkinliklerine Haftalık Ayrılan Saat ile Yaşın Pearson Korelasyon Katsayısı ile İncelenmesi

	Yaş	
	r	p
Boş Zaman Değerlendirme Etkinliklerine Haftalık Ayrılan Saat	-0.076	0.013

Tablo 19’da boş zaman değerlendirme etkinliklerine haftalık ayrılan saat ile yaş arasında ters yönlü anlamlı bir ilişki vardır (r= -0.076; p= 0.013).

Tablo 20- Cinsiyetlere Göre Boş Zaman Değerlendirme Etkinliklerine Haftalık Ayrılan Saatin Mann Whitney U Testi ile Karşılaştırılması

Cinsiyet	n	Boş Zaman Değerlendirme Etkinliklerine Haftalık Ayrılan Saat	p	İkili Karşılaştırmalar	p
		$\bar{X} \pm SS$			
Kız	342	5.95 ± 2.97	0.001	Kız-Erkek	0.001
Erkek	732	6.44 ± 2.88			

Tablo 20’de boş zaman değerlendirme etkinliklerine haftalık ayrılan saatin cinsiyete göre yapılan karşılaştırılmasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir fark bulunmuştur (p<0.05).

Tablo 21- Okul İmkanlarına Göre Boş Zaman Değerlendirme Etkinliklerine Haftalık Ayrılan Saatin Mann Whitney U Testi ile Karşılaştırılması

Okul İmkanları	n	Boş Zaman Değerlendirme Etkinliklerine Haftalık Ayrılan Saat	p	İkili Karşılaştırmalar	p
		$\bar{X} \pm SS$			
1468	377	5.90 ± 3.04	0.001	1468-4678	0.001
2467	159	5.40 ± 2.46		2467-4678	
4678	538	6.81 ± 2.85			

1468: spor salonu, satranç, televizyon ve yeterli spor malzemesi. 2467: tiyatro salonu, satranç, televizyon ve resim ve el sanatları malzemeleri. 4678: satranç, televizyon, resim ve el sanatları malzemeleri ve yeterli spor malzemesi

Tablo 21’de boş zaman değerlendirme etkinliklerine haftalık ayrılan saatin okul imkanlarına göre yapılan karşılaştırılmasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir fark bulunanlar görülmektedir (p<0.05). 1468 ile 2467 numaralı imkanlara sahip okullar arasında yapılan ikili karşılaştırmada anlamlı bir fark bulunamamıştır (p>0.05).

Tablo 22- Okullarına Göre Boş Zaman Değerlendirme Etkinliklerine Haftalık Ayrılan Saatin Kruskal-Wallis Testi ile Karşılaştırılması

Okullar	n	Boş Zaman Değerlendirme Etkinliklerine Haftalık Ayrılan Saat $\bar{X} \pm SS$	p	İkili Karşılaştırmalar	p
Cumhuriyet Kız Y.İ.B.O.	377	5.90 ± 3.04	0.001	Cumhuriyet Kız Y.İ.B.O.-İlçalar Y.İ.B.O.	0.001
Yamaç Y.İ.B.O.	159	5.40 ± 2.46		Cumhuriyet Kız Y.İ.B.O.-Sancak Y.İ.B.O.	0.011
İlçalar Y.İ.B.O.	307	7.23 ± 2.93		Yamaç Y.İ.B.O.-İlçalar Y.İ.B.O.	0.001
Sancak Y.İ.B.O.	231	6.25 ± 2.66		Yamaç Y.İ.B.O.-Sancak Y.İ.B.O.	0.001
				İlçalar Y.İ.B.O.-Sancak Y.İ.B.O.	0.001

Tablo 22’de boş zaman değerlendirme etkinliklerine haftalık ayrılan saatin okullara göre yapılan karşılaştırılmasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir fark bulunanlar yer almaktadır (p<0.05). Cumhuriyet Kız Y.İ.B.O. ile Yamaç Y.İ.B.O. arasında yapılan ikili karşılaştırmada anlamlı bir fark bulunamamıştır (p>0.05).

Tablo 23- Eğitsel Kollara Göre Boş Zaman Değerlendirme Etkinliklerine Haftalık Ayrılan Saatin Kruskal-Wallis Testi ile Karşılaştırılması

Eğitsel Kollar	n	Boş Zaman Değerlendirme Etkinliklerine Haftalık Ayrılan Saat $\bar{X} \pm SS$	p	İkili Karşılaştırmalar	p
Çevre Koruma	32	5.91 ± 2.72	0.006	Çevre Koruma-Sağlık, Temizlik ve Beslenme	0.026
Kültür ve Edebiyat	64	5.50 ± 2.85		Kültür ve Edebiyat-Kütüphanecilik	0.042
Kütüphanecilik	101	6.39 ± 3.02		Kültür ve Edebiyat-Sağlık, Temizlik ve Beslenme	0.001
Müzik	38	5.92 ± 3.09		Kültür ve Edebiyat-Satranç	0.030
Gezi Tanıtma ve turizm	37	6.68 ± 4.10		Kültür ve Edebiyat-Trafik Güvenliği ve İlk Yardım	0.048
Sağlık, Temizlik ve Beslenme	60	7.20 ± 3.04		Kültür ve Edebiyat-Spor	0.003
Satranç	56	6.30 ± 2.64		Kültür ve Edebiyat-Izcilik	0.002
Sivil Savunma	81	6.27 ± 2.87		Kültür ve Edebiyat-Demokrasi, İnsan Hakları ve Yurttaşlık	0.039
Tiyatro	47	6.72 ± 3.50		Kültür ve Edebiyat-Kızılay	0.014
Trafik Güvenliği ve İlk Yardım	48	6.08 ± 2.29		Kütüphanecilik-Resim	0.036
Yayın ve İletişim	67	6.49 ± 3.27		Kütüphanecilik-Bilim Fen ve Teknoloji	0.018
Resim	63	5.43 ± 2.51		Sağlık, Temizlik ve Beslenme-Resim	0.001
Spor	176	6.41 ± 2.66		Sağlık, Temizlik ve Beslenme-Folklor	0.030
İzcilik	36	7.28 ± 3.33		Sağlık, Temizlik ve Beslenme-Bilim Fen ve Teknoloji	0.001
Yeşilay	36	6.19 ± 2.88		Sağlık, Temizlik ve Beslenme-Bilinçli Tüketici	0.028
Demokrasi, İnsan Hakları ve Yurttaşlık	33	6.36 ± 2.46		Satranç-Resim	0.035
Folklor	12	5.42 ± 2.47		Satranç-Bilim Fen ve Teknoloji	0.014
Bilim Fen ve Teknoloji	30	4.90 ± 1.56		Sivil Savunma-Bilim Fen ve Teknoloji	0.027
Bilinçli Tüketici	11	5.27 ± 1.95		Tiyatro- Bilim Fen ve Teknoloji	0.034
Meslek Tanıtma	27	6.29 ± 2.17		Trafik Güvenliği ve İlk Yardım-Bilim Fen ve Teknoloji	0.018
Kızılay	29	7.28 ± 3.48	Yayın ve İletişim-Bilim Fen ve Teknoloji	0.035	
			Resim-Spor	0.003	
			Resim-Izcilik	0.002	
			Resim-Demokrasi, İnsan Hakları ve Yurttaşlık	0.035	
			Resim-Kızılay	0.013	
			Spor-Bilim Fen ve Teknoloji	0.002	
			İzcilik-Folklor	0.047	
			İzcilik-Bilim Fen ve Teknoloji	0.001	
			İzcilik-Bilinçli Tüketici	0.048	
			Demokrasi, İnsan Hakları ve Yurttaşlık-Bilim Fen ve Teknoloji	0.011	
			Bilim Fen ve Teknoloji-Meslek Tanıtma	0.038	
			Bilim Fen ve Teknoloji-Kızılay	0.006	

Tablo 23'te eğitsel kollarda yer alan öğrencilerin boş zaman değerlendirme etkinliklerine ayırmış oldukları saatler ve bu sürelerle göre aralarında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunan ($p < 0.05$) ikili karşılaştırmalar yer almaktadır. Diğer ikili karşılaştırmalarda anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p < 0.05$) Görüldüğü gibi en çok öğrencinin yer aldığı spor (176) ve kütüphanecilik (101) kolu; en az öğrencinin yer aldığı ise bilinçli tüketici (11) ve folklor (12) eğitsel koludur.

Tablo 24- Okuldaki Boş Zaman Değerlendirme Etkinliklerinin Öğretmen Gözetiminde Yapılmasının % Dağılımı

Okuldaki Boş Zaman Değerlendirme Etkinlikleri	n	Öğretmen gözetiminde		Öğretmen gözetimi altında değil		Toplam %
		n	%	n	%	
Tiyatro	33	25	7.5	8	1.1	3.1
Koro	12	11	3.3	1	0.1	1.1
Satranç	91	35	10.5	56	7.5	8.5
El sanatları	21	10	3	11	1.5	2
Halk oyunları	50	22	6.6	28	3.8	4.7
Müzik aleti kullanma	23	8	2.4	15	2	2.1
Münazara	2	2	0.6	---	---	0.2
Resim kursu	30	8	2.4	22	3	2.8
Kitap okuma	255	22	6.6	233	31.4	23.7
Televizyon izleme	148	37	11.1	111	15	13.8
Sınıflar arası spor ve bilgi yarışmaları	94	81	24.4	13	1.8	8.8
Spor (Futbol, Basketbol, Hentbol, Voleybol, Masa Tenisi, Kros)	315	71	21.4	244	32.9	29.3
TOPLAM	1074	332	100	742	100	100

Tablo 24'e göre okulda yapılan boş zaman değerlendirme etkinliklerinden en çok öğretmen gözetiminde yapılan etkinlik; sınıflar arası spor ve bilgi yarışmaları (% 24.4) ve ikinci olarak da spor etkinlikleridir (% 21.4).

Tablo 25- Okuldaki Boş Zaman Değerlendirme Etkinliklerinin Öğretmen Gözetiminde Yapılmasının Sınıflara Göre % Dağılımı

Okul	n	Öğretmen gözetiminde		Öğretmen gözetimi altında değil		Toplam %
		n	%	n	%	
6. sınıf	481	164	49.4	317	42.7	44.8
7. sınıf	324	109	32.8	215	29	30.2
8. sınıf	269	59	17.8	210	28.3	25
TOPLAM	1074	332	100	742	100	100

Tablo 25'e göre okulda yapılan boş zaman değerlendirme etkinliklerine 6. (% 49.4) ve 7. sınıfların (% 32.8) çoğunluğu öğretmen gözetiminde katılmayı tercih ederken, 8. sınıflar (% 28.3) ise öğretmen gözetimi altında yapılmayan etkinlikleri tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 26- Hafta Sonu Okuldaki Öğrencilerin Boş Zamanı Değerlendirme Şeklinin Okul ve Cinsiyete Göre % Dağılımı

Hafta Sonu Okuldaki Boş Zaman Değerlendirme Etkinlikleri	n	Cumhuriyet Kız Y.İ.B.O.		Yamaç Y.İ.B.O.		Ilıcalar Y.İ.B.O.		Sancak Y.İ.B.O.		Kız		Erkek		Toplam %
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Okulda kalmayan	677	179	47.5	103	64.8	224	73	171	74	211	61.7	466	63.7	63
Kitap okuma	188	128	34	18	11.3	23	7.5	19	8.2	81	23.7	107	14.6	17.5
TV izleme	62	19	5	17	10.7	17	5.5	9	3.9	15	4.4	47	6.4	5.8
Futbol oynama	27	14	3.7	2	1.3	10	3.3	1	0.4	---	---	27	3.7	2.5
Basketbol oynama	9	5	1.3	2	1.3	---	---	2	0.9	1	0.3	8	1.1	0.8
Müzik dinleme	3	2	0.5	---	---	---	---	1	0.4	3	0.9	---	---	0.3
Oyun oynama	62	16	4.2	9	5.7	16	5.2	21	9.1	14	4.1	48	6.6	5.8
Voleybol oynama	12	9	2.4	---	---	1	0.3	2	0.9	11	3.2	1	0.1	1.1
Bisiklete binme	2	2	0.5	---	---	---	---	---	---	---	---	2	0.3	0.2
Resim yapma	3	2	0.5	---	---	1	0.3	---	---	3	0.9	---	---	0.3
Masa tenisi	25	1	0.3	6	3.8	15	4.9	3	1.3	3	3.9	22	3	2.3
Satranç	2	---	---	1	0.6	---	---	1	0.4	---	---	2	0.3	0.2
Halk oyunları	2	---	---	1	0.6	---	---	1	0.4	---	---	2	0.3	0.2
TOPLAM	1074	377	100	159	100	307	100	231	100	211	100	466	100	100

Tablo 26'ya göre; hafta sonu okuldaki boş zamanlarını Cumhuriyet Kız Y.İ.B.O. (% 34), Yamaç Y.İ.B.O. (% 11.3), Ilıcalar Y.İ.B.O. (% 7.5) öğrencileri, kitap okuyarak; Sancak Y.İ.B.O. öğrencileri (% 9.1) ise oyun oynayarak değerlendirdiklerini belirtmiştir. Cinsiyetlerine göre ise kız öğrenciler (% 23.7) ve erkek öğrenciler (% 14.6) kitap okuyarak değerlendirdiklerini belirtmiştir.

Tablo 27- Hafta Sonu Okuldaki Öğrencilerin Boş Zamanı Değerlendirme Şeklinin Sınıf ve Okul İmkanlarına Göre % Dağılımı

Hafta Sonu Okuldaki Boş Zaman Değerlendirme Etkinlikleri	n	6. sınıf		7. sınıf		8. sınıf		1468		2467		4678		Toplam %
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Okulda kalmayan	677	286	59.5	201	62	190	70.6	179	47.5	103	64.8	395	73.4	63
Kitap okuma	188	107	22.2	59	18.2	22	8.2	128	34	18	11.3	42	7.8	17.5
TV izleme	62	25	5.2	17	5.2	20	7.4	19	5	17	10.7	26	4.8	5.8
Futbol oynama	27	14	2.9	10	3.1	3	1.1	14	3.7	2	1.3	11	2	2.5
Basketbol oynama	9	4	0.8	5	1.5	---	---	5	1.3	2	1.3	2	0.4	0.8
Müzik dinleme	3	3	0.6	---	---	---	---	2	0.5	---	---	1	0.2	0.3
Oyun oynama	62	29	6	17	5.2	16	5.9	16	4.2	9	5.7	37	6.9	5.8
Voleybol oynama	12	5	1	5	1.5	2	0.7	9	2.4	---	---	3	0.6	1.1
Bisiklete binme	2	2	0.4	---	---	---	---	2	0.5	---	---	---	---	0.2
Resim yapma	3	1	0.2	2	0.6	---	---	2	0.5	---	---	1	0.2	0.3
Masa tenisi	25	3	0.6	8	2.5	14	5.2	1	0.3	6	3.8	18	3.3	2.3
Satranç	2	1	0.2	---	---	1	0.4	---	---	1	0.6	1	0.2	0.2
Halk oyunları	2	1	0.2	---	---	1	0.4	---	---	1	0.6	1	0.2	0.2
TOPLAM	1074	481	100	324	100	269	100	377	100	159	100	538	100	100

1468: spor salonu, satranç, televizyon ve yeterli spor malzemesi. 2467: tiyatro salonu, satranç, televizyon ve resim ve el sanatları malzemeleri. 4678: satranç, televizyon, resim ve el sanatları malzemeleri ve yeterli spor malzemesi

Tablo 27'ye göre; hafta sonu okuldaki boş zamanlarını 6. sınıflar (% 22.2), 7. sınıflar (% 18.2) ve 8. sınıflar (% 8.2) kitap okuyarak değerlendirdiklerini belirtmiştir. Okul imkanlarına göre ise öğrenciler, 1468 numaralı imkanlara sahip Cumhuriyet Kız Y.İ.B.O'da (% 34), 2467 numaralı imkanlara sahip Yamaç Y.İ.B.O'da (% 11.3), 4678 numaralı imkanlara sahip Ilıcalar Y.İ.B.O. ve Sancak Y.İ.B.O'da (% 7.8) kitap okuyarak değerlendirdiklerini belirtmiştir.

Tablo 28- Öğrencilerin Hafta Sonu Evdeki Boş Zamanı Değerlendirme Şeklinin Okul ve Cinsiyete Göre % Dağılımı

Hafta Sonu Evdeki Boş Zaman Değerlendirme Etkinlikleri	n	Cumhuriyet Kız Y.İ.B.O.		Yamaç Y.İ.B.O.		Ilıcalar Y.İ.B.O.		Sancak Y.İ.B.O.		Kız		Erkek		Toplam
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Evde kalmayan	32	2	0.5	4	2.5	19	6.2	7	3	6	1.8	255	3.6	3
Kitap okuma	418	176	46.7	63	39.6	107	34.9	72	31.2	163	47.7	181	34.8	38.9
TV izleme	249	58	15.4	47	29.6	78	25.4	66	28.6	68	19.9	73	24.7	23.2
Futbol oynama	74	23	6.1	13	8.2	20	6.5	18	7.8	1	0.3	93	10	6.9
Oyun oynama	122	33	8.8	14	8.8	48	15.6	27	11.7	29	8.5	50	12.7	11.4
Gezmek	74	43	11.4	11	6.9	9	2.9	11	4.8	24	7	16	6.8	6.9
Müzik dinleme	33	7	1.9	3	1.9	11	3.6	12	5.2	17	5	12	2.2	3.1
El işleri yapma	41	29	7.7	---	---	---	---	12	5.2	29	8.5	2	1.6	3.8
Resim yapma	6	3	0.8	---	---	3	1	---	---	4	1.2	7	0.3	0.6
Bilye oynama	8	2	0.5	1	0.6	3	1	2	0.9	1	0.3	3	1	0.7
Evcil hayvan besleme	3	1	0.3	---	---	1	0.3	1	0.4	---	---	1	0.4	0.3
Halk oyunları	1	---	---	1	0.6	---	---	---	---	---	---	6	0.1	0.1
Ava gitmek	6	---	---	2	1.3	2	0.7	2	0.9	---	---	7	0.8	0.6
Kızakla kaymak	7	---	---	---	---	6	2	1	0.4	---	---	732	1	0.7
TOPLAM	1074	377	100	159	100	307	100	231	100	342	100	255	100	100

Tablo 28'e göre; hafta sonu evlerinde boş zamanlarını Cumhuriyet Kız Y.İ.B.O. (% 46.7), Yamaç Y.İ.B.O. (% 39.6), Ilıcalar Y.İ.B.O. (% 34.9) ve Sancak Y.İ.B.O. öğrencileri (% 31.2), kitap okuyarak değerlendirdiklerini belirtmiştir. Cinsiyetlerine göre ise kız öğrenciler (% 47.7) ve erkek öğrenciler (% 34.8) kitap okuyarak değerlendirdiklerini belirtmiştir.

Tablo 29- Hafta Sonu Evdeki Boş Zamanı Değerlendirme Şeklinin Sınıf ve Ailenin Yaşadığı Yere Göre % Dağılımı

Hafta Sonu Evdeki Boş Zaman Değerlendirme Etkinlikleri	n	6. sınıf		7. sınıf		8. sınıf		Köy		İlçe		İl merkezi		Toplam %
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Evde kalmayan	32	6	1.2	11	3.4	15	5.6	31	3	---	---	1	2.6	3
Kitap okuma	418	207	43	122	37.7	89	33.1	401	39.2	3	23.1	14	36.8	38.9
TV izleme	249	110	22.9	69	21.3	70	26	235	22.9	6	46.2	8	21.1	23.2
Futbol oynama	74	24	5	20	6.2	30	11.2	71	6.9	1	7.7	2	5.3	6.9
Oyun oynama	122	70	14.6	31	9.6	21	7.8	116	11.4	1	7.7	5	13.2	11.4
Gezmek	74	37	7.7	19	5.9	18	6.7	69	6.8	1	7.7	4	10.5	6.9
Müzik dinleme	33	7	1.5	14	4.3	12	4.5	33	3.2	---	---	---	---	3.1
El işleri yapma	41	14	2.9	24	7.4	3	1.1	38	3.7	1	7.7	2	5.3	3.8
Resim yapma	6	2	0.4	3	0.9	1	0.4	6	0.6	---	---	---	---	0.6
Bilye oynama	8	2	0.4	5	1.5	1	0.4	7	0.7	---	---	1	2.6	0.7
Evcil hayvan besleme	3	1	0.2	1	0.3	1	0.4	2	0.2	---	---	1	2.6	0.3
Halk oyunları	1	---	---	---	---	1	0.4	1	0.1	---	---	---	---	0.1
Ava gitmek	6	---	---	---	---	6	2.2	6	0.6	---	---	---	---	0.6
Kızakla kaymak	7	1	0.2	5	1.5	1	0.4	7	0.7	---	---	---	---	0.7
TOPLAM	1074	481	100	324	100	269	100	1023	100	13	100	38	100	100

Tablo 29'a göre; hafta sonu evdeki boş zamanlarını 6. sınıflar (% 43), 7. sınıflar (% 37.7) ve 8. sınıflar (% 33.1) kitap okuyarak değerlendirdiklerini belirtmiştir. Ailenin yaşadığı yere göre ise ailesi köyde (% 39.2) ve il merkezinde yaşayan öğrenciler (% 36.8), kitap okuyarak; ilçede yaşayanlar ise televizyon izleyerek (% 46.2) değerlendirdiklerini belirtmiştir.

Tablo 30- Hafta Sonu Evdeki Boş Zaman Değerlendirme Şeklinin Ailenin Ekonomik Durumuna Göre % Dağılımı

Hafta Sonu Evdeki Boş Zaman Değerlendirme Etkinlikleri	n	Kötü		Ortanın altı		Orta		İyi		Çok iyi		Toplam %
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Evde kalmayan	32	---	---	3	2.1	13	3.8	8	2.5	8	5.2	3
Kitap okuma	418	51	42.5	57	40.1	123	36	130	41.1	57	37	38.9
TV izleme	249	29	24.2	3	23.2	71	20.8	80	25.3	36	23.4	23.2
Futbol oynama	74	9	7.5	3	2.1	27	7.9	23	7.3	12	7.8	6.9
Oyun oynama	122	9	7.5	19	13.4	41	12	32	10.1	21	13.6	11.4
Gezmek	74	4	3.3	17	12	28	8.2	15	4.7	10	6.5	6.9
Müzik dinleme	33	5	4.2	5	3.5	11	3.2	8	2.5	4	2.6	3.1
El işleri yapma	41	10	8.3	1	0.7	16	4.7	10	3.2	4	2.6	3.8
Resim yapma	6	---	---	2	1.4	2	0.3	3	0.9	---	---	0.6
Bilye oynama	8	1	0.8	---	---	2	0.6	4	1.3	1	0.6	0.7
Evcil hayvan besleme	3	---	---	---	---	1	0.3	2	0.6	---	---	0.3
Halk oyunları	1	---	---	---	---	1	0.3	---	---	---	---	0.1
Ava gitmek	6	1	0.8	1	0.7	3	0.9	1	0.3	---	---	0.6
Kızakla kaymak	7	1	0.8	1	0.7	4	1.2	---	---	1	0.6	0.7
TOPLAM	1074	120	100	142	100	342	100	316	100	154	100	100

Tablo 30'a göre; ailesinin ekonomik durumu kötü (% 42.5); ortanın altı (% 40.1); orta (% 36); iyi (% 41.1) ve çok iyi olan (% 37) öğrenciler, hafta sonu evlerinde boş zamanlarını kitap okuyarak değerlendirdiklerini belirtmiştir.

Tablo 31- Yaşa Göre Hafta Sonu Evdeki Öğrencilerin Boş Zamanı Değerlendirme Şeklinin Kruskal-Wallis Testi ile Karşılaştırılması

Hafta Sonu Evdeki Boş Zaman Değerlendirme Etkinlikleri	n	Yaş $\bar{X} \pm SS$	p	İkili Karşılaştırmalar	p
Kitap okuma	418	13.55 ± 1.56	0.001	Kitap okuma-Futbol oynama	0.001
TV izleme	249	13.78 ± 1.59		Kitap okuma-El işleri yapma	0.014
Futbol oynama	74	14.16 ± 1.46		Kitap okuma-Ava gitmek	0.002
Oyun oynama	122	13.26 ± 1.33		TV izleme-Futbol oynama	0.034
Gezmek	74	13.70 ± 1.54		TV izleme-Oyun oynama	0.003
Müzik dinleme	33	14.18 ± 1.76		TV izleme-Ava gitmek	0.005
El işleri yapma	41	14.02 ± 1.27		Futbol oynama-Oyun oynama	0.001
Resim yapma	6	13.17 ± 0.98		Futbol oynama-Ava gitmek	0.019
Bilye oynama	8	13.13 ± 1.13		Oyun oynama-Gezmek	0.037
Ava gitmek	6	15.83 ± 1.47		Oyun oynama-Müzik dinleme	0.004
Kızakla kaymak	7	13.71 ± 0.76		Oyun oynama-El işleri yapma	0.001
				Oyun oynama-Ava gitmek	0.001
			Gezmek-Ava gitmek	0.006	
			Müzik dinleme-Ava gitmek	0.025	
			El işleri yapma-Ava gitmek	0.010	
			Resim yapma-Ava gitmek	0.004	
			Bilye oynama-Ava gitmek	0.003	
			Ava gitmek-Kızakla kaymak	0.008	

Tablo 31’de hafta sonu evlerinde kalan öğrencilerin boş zamanı değerlendirmelerinin yaşa göre yapılan karşılaştırılmasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir fark bulunanlar yer almaktadır ($p < 0.05$). Diğer ikili karşılaştırmalarda anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 32- Öğrencilerin Yaz Tatilinde Boş Zamanı Değerlendirme Şeklinin Okul ve Cinsiyete Göre % Dağılımı

Yaz Tatillerindeki Boş Zaman Değerlendirme Etkinlikleri	n	Cumhuriyet Kız Y.İ.B.O. n	%	Yamaç Y.İ.B.O. n	%	Ilıcalar Y.İ.B.O. n	%	Sancak Y.İ.B.O. n	%	Kız n	%	Erkek n	%	Toplam %
Kitap okuma	145	118	31.3	8	5	1	0.3	18	7.8	75	21.9	70	9.6	13.5
TV izleme	28	23	6.1	3	1.9	1	0.3	1	0.4	13	3.8	15	2	2.6
Futbol oynama	125	16	4.2	22	13.8	53	17.3	34	14.7	---	---	125	17.1	11.6
Spor yapma	54	10	2.7	13	8.2	16	5.2	15	6.5	6	1.8	48	6.6	5
Oyun oynama	209	57	15.1	32	20.1	76	24.8	44	19	73	21.3	136	18.6	19.5
Gezmek	170	52	13.8	40	25.2	38	12.4	40	17.3	65	19	105	14.3	15.8
El işleri yapma	77	39	10.3	7	4.4	16	5.2	15	6.5	53	15.5	24	3.3	7.2
Piknik yapma	66	24	6.4	9	5.7	20	6.5	13	5.6	31	9.1	35	4.8	6.1
Yüzmek	97	26	6.9	12	7.5	40	13	19	8.2	8	2.3	89	12.2	9
Balık tutma	48	4	1.1	9	5.7	21	6.8	14	6.1	1	0.3	47	6.4	4.5
Resim yapma	20	6	1.6	2	1.3	8	2.6	4	1.7	10	2.9	10	1.4	1.9
Müzik dinleme	6	2	0.5	1	0.6	2	0.7	1	0.4	3	0.9	3	0.4	0.6
Bisiklete binme	16	---	---	1	0.6	9	2.9	6	2.6	---	---	16	2.2	1.5
Voleybol oynama	13	---	---	---	---	6	2	7	3	4	1.2	9	1.2	1.2
TOPLAM	1074	377	100	159	100	307	100	231	100	342	100	732	100	100

Tablo 32'ye göre; yaz tatillerindeki boş zamanlarını Cumhuriyet Kız Y.İ.B.O. öğrencileri (% 31.3), kitap okuyarak; Yamaç Y.İ.B.O. öğrencileri (% 25.2), gezerek; Ilıcalar Y.İ.B.O. (% 24.8) ve Sancak Y.İ.B.O. öğrencileri (% 19) ise oyun oynayarak değerlendirdiklerini belirtmiştir. Cinsiyetlerine göre ise kız öğrenciler (% 21.9), kitap okuyarak; erkek öğrenciler (% 18.6) ise oyun oynayarak değerlendirdiklerini belirtmiştir.

Tablo 33- Öğrencilerin Yaz Tatilinde Boş Zamanı Değerlendirme Şeklinin Sınıf ve Ailenin Yaşadığı Yere Göre % Dağılımı

Yaz Tatilindeki Boş Zaman Değerlendirme Etkinlikleri	n	6. sınıf		7. sınıf		8. sınıf		Köy		İlçe		İl merkezi		Toplam %
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Kitap okuma	145	93	19.3	44	13.6	8	3	133	13	1	7.7	11	28.9	13.5
TV izleme	28	18	3.7	6	1.9	4	1.5	26	2.5	---	---	2	5.3	2.6
Futbol oynama	125	46	9.6	26	8	53	19.7	119	11.6	5	38.5	1	2.6	11.6
Spor yapma	54	19	4	17	5.2	18	6.7	50	4.9	1	7.7	3	7.9	5
Oyun oynama	209	114	23.7	51	15.7	44	16.4	198	19.3	3	23.1	8	21.1	19.5
Gezmek	170	62	12.9	58	17.9	50	18.6	167	16.3	---	---	3	7.9	15.8
El işleri yapma	77	21	4.4	36	1.1	20	7.4	76	7.4	---	---	1	2.6	7.2
Piknik yapma	66	29	6	22	6.8	15	5.6	64	6.3	---	---	2	5.3	6.1
Yüzmek	97	45	9.4	29	9	23	8.6	92	9	2	15.4	3	7.9	9
Balık tutma	48	14	2.9	15	4.6	19	7.1	46	4.5	---	---	2	5.3	4.5
Resim yapma	20	5	1	9	2.8	6	2.2	20	2	---	---	---	---	1.9
Müzik dinleme	6	3	0.6	2	0.6	1	0.4	5	0.5	1	7.7	---	---	0.6
Bisiklete binme	16	8	1.7	5	1.5	3	1.1	15	1.5	---	---	1	2.6	1.5
Voleybol oynama	13	1	0.8	4	1.2	5	1.9	12	1.2	---	---	1	2.6	1.2
TOPLAM	1074	481	100	324	100	269	100	1023	100	13	100	38	100	100

Tablo 33'e göre; yaz tatillerindeki boş zamanlarını 6. sınıflar (% 23.7), oyun oynayarak; 7. sınıflar (% 17.9), gezerek; 8. sınıflar (% 19.7) ise futbol oynayarak değerlendirdiklerini belirtmiştir. Ailenin yaşadığı yere göre ise ailesi köyde yaşayan öğrenciler (% 19.3), oyun oynayarak; ailesi ilçede yaşayan öğrenciler (% 38.5) futbol oynayarak; il merkezinde yaşayan öğrenciler (% 28.9) ise kitap okuyarak yaz tatillerindeki boş zamanlarını değerlendirdiklerini belirtmiştir.

Tablo 34- Öğrencilerin Yaz Tatilinde Boş Zamanı Değerlendirme Şeklinin Ailenin Ekonomik Durumuna Göre % Dağılımı

Yaz Tatilindeki Boş Zaman Değerlendirme Etkinlikleri	n	Kötü n	%	Ortanın altı n	%	Orta n	%	İyi n	%	Çok iyi n	%	Toplam %
Kitap okuma	145	21	17.5	15	10.6	44	12.9	46	14.6	19	12.3	13.5
TV izleme	28	3	2.5	6	4.2	11	3.2	7	2.2	1	0.6	2.6
Futbol oynama	125	13	10.8	19	13.4	32	9.4	39	12.3	22	14.3	11.6
Spor yapma	54	5	4.2	5	3.5	18	5.3	18	5.7	8	5.2	5
Oyun oynama	209	11	9.2	27	19	73	21.3	63	19.9	35	22.7	19.5
Gezmek	170	26	21.7	32	22.5	52	15.2	47	14.9	13	8.4	15.8
El işleri yapma	77	15	12.5	8	5.6	30	8.8	15	4.7	9	5.8	7.2
Piknik yapma	66	6	5	6	4.2	19	5.6	19	6	16	10.4	6.1
Yüzmek	97	11	9.2	10	7	28	8.2	35	11.1	13	8.4	9
Balık tutma	48	3	2.5	8	5.6	18	5.3	11	3.5	8	5.2	4.5
Resim yapma	20	4	3.3	2	1.4	1	1.2	6	1.9	4	2.6	1.9
Müzik dinleme	6	---	---	1	0.7	1	0.9	2	0.6	---	---	0.6
Bisiklete binme	16	---	---	1	0.7	3	2.6	5	1.6	1	0.6	1.5
Voleybol oynama	13	2	1.7	2	1.4	4	7.7	3	0.9	5	3.2	1.2
TOPLAM	1074	120	100	142	100	342	100	316	100	154	100	100

Tablo 34'e göre; ailesinin ekonomik durumu kötü (% 21.7) ve ortanın altı (% 22.5) olan öğrenciler, gezmek; orta (% 21.3), iyi (% 19.9) ve çok iyi (% 22.7) olan öğrenciler ise yaz tatillerindeki boş zamanlarını oyun oynayarak değerlendirdiklerini belirtmiştir.

Tablo 35- Yaşa ve Aile Birey Sayısına Göre Öğrencilerin Yaz Tatilinde Boş Zamanı Değerlendirme Şeklinin Kruskal-Wallis Testi ile Karşılaştırılması

Yaz Tatilindeki Boş Zaman Değerlendirme Etkinlikleri	n	Aile Birey Sayısı $\bar{X} \pm SS$	p	Aile Birey Sayısı İkili Karşılaştırmalar	p	Yaş $\bar{X} \pm SS$	p	Yaş İkili Karşılaştırmalar	p
Kitap okuma	145	8.20 ± 2.39	0.003	Kitap okuma-Oyun oynama	0.001	13.54 ± 1.48	0.001	Kitap okuma-Futbol oynama	0.005
TV izleme	28	8.64 ± 2.74		Kitap okuma-Piknik yapma	0.006	13.50 ± 1.32		Kitap okuma-Spor yapma	0.034
Futbol oynama	125	7.92 ± 2.65		Kitap okuma-Yüzmek	0.002	14.02 ± 1.46		Kitap okuma-Oyun oynama	0.034
Spor yapma	54	8.13 ± 3.45		Kitap okuma-Bisiklete binme	0.038	14.04 ± 1.53		Kitap okuma-El işleri yapma	0.006
Oyun oynama	209	7.30 ± 2.05		TV izleme-Oyun oynama	0.001	13.20 ± 1.24		Futbol oynama-Oyun oynama	0.001
Gezmek	170	7.91 ± 2.11		TV izleme-Piknik yapma	0.009	13.84 ± 1.76		Futbol oynama-Piknik yapma	0.035
El işleri yapma	77	7.83 ± 2.54		TV izleme-Yüzmek	0.005	14.08 ± 1.44		Futbol oynama-Bisiklete binme	0.017
Piknik yapma	66	7.32 ± 2.08		TV izleme-Balık tutma	0.026	13.58 ± 1.62		Spor yapma-Oyun oynama	0.001
Yüzmek	97	7.32 ± 2.15		TV izleme-Müzik dinleme	0.029	13.76 ± 1.68		Spor yapma-Bisiklete binme	0.026
Balık tutma	48	7.52 ± 2.07		TV izleme-Bisiklete binme	0.024	14.04 ± 1.73		Oyun oynama-Gezmek	0.001
Resim yapma	20	8 ± 2.77		TV izleme-Voleybol oynama	0.044	13.65 ± 1.42		Oyun oynama-El işleri yapma	0.001
Müzik dinleme	6	6.50 ± 1.87		Oyun oynama-Gezmek	0.005	13.67 ± 1.63		Oyun oynama-Yüzmek	0.011
Bisiklete binme	16	7.13 ± 3.07		Gezmek-Piknik yapma	0.037	13.06 ± 1.29		Oyun oynama-Balık tutma	0.001
Voleybol oynama	13	7.31 ± 2.29		Gezmek-Yüzmek	0.021	13.62 ± 1.76		El işleri yapma-Piknik yapma	0.030
								El işleri yapma-Bisiklete binme	0.014
								Balık tutma-Bisiklete binme	0.044

Tablo 35'te yaz tatillerinde öğrencilerin boş zamanı değerlendirmelerinin yaşa ve aile birey sayısına göre yapılan karşılaştırılmasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir fark bulunanlar yer almaktadır ($p < 0.05$). Diğer ikili karşılaştırmalarda anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 36- Öğrencilerin Yaşlarına Göre Okuldaki Boş Zaman Değerlendirme Etkinliklerinin Yeterliliğinin Mann Whitney U Testi ile Karşılaştırılması

Okuldaki Boş Zaman Değerlendirme Etkinliklerinin Yeterliliği	n	Yaş $\bar{X} \pm SS$	p
Yeterli	623	13.40 ± 1.44	0.001
Yetersiz	451	14.07 ± 1.60	

Tablo 36’da okuldaki boş zaman değerlendirme etkinliklerinin yeterliliğinin yaşa göre yapılan karşılaştırılmasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir fark bulunmuştur ($p < 0.05$). Görüldüğü gibi çalışmaya katılan 1074 öğrenciden 623’ü okulundaki boş zaman değerlendirme etkinliklerini yeterli; 451’i ise yetersiz bulmuştur.

Tablo 37- Okuldaki Boş Zaman Değerlendirme Etkinliklerinin Yeterliliğinin Okul ve Cinsiyete Göre % Dağılımı

Okuldaki Boş Zaman Değerlendirme Etkinliklerinin Yeterliliği	n	Cumhuriyet Kız Y.İ.B.O.		Yamaç Y.İ.B.O.		Ilıcalar Y.İ.B.O.		Sancak Y.İ.B.O.		Kız		Erkek		Toplam %
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Yeterli	623	233	61.8	78	49.1	192	62.5	120	51.9	216	63.2	407	55.6	58
Yetersiz	451	144	38.2	81	50.9	115	37.5	111	48.1	126	36.8	325	44.4	42
TOPLAM	1074	377	100	159	100	307	100	231	100	342	100	732	100	100

Tablo 37’ye göre; okullarındaki boş zaman değerlendirme etkinliklerinin Cumhuriyet Kız Y.İ.B.O. öğrencilerinin % 61.8’i yeterli, % 38.2’si yetersiz; Yamaç Y.İ.B.O. öğrencilerinin % 49.1’i yeterli, % 50.9’u yetersiz; Ilıcalar Y.İ.B.O. öğrencilerinin % 62.5’i yeterli, % 37.5’i yetersiz ve Sancak Y.İ.B.O. öğrencilerinin % 51.9’u yeterli, % 48.1’i yetersiz bulunduğu görülmektedir. Cinsiyetlerine göre ise kız öğrencilerin % 63.2’si yeterli, % 36.8’i yetersiz; erkek öğrencilerin % 55.6’sı yeterli, % 44.4’ü yetersiz olduğunu belirtmiştir.

Tablo 38- Okuldaki Boş Zaman Değerlendirme Etkinliklerinin Yeterliliğinin Sınıf, Eğitim Türü ve Okul İmkanlarına Göre %

Dağılımı

Okuldaki Boş Zaman Değerlendirme Etkinliklerinin Yeterliliği	n	6. sınıf		7. sınıf		8. sınıf		1468		2467		4678		Yatılı		Gündüzlü		Toplam %
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%			
Yeterli	623	346	71.9	159	49.1	118	43.9	233	61.8	78	49.1	312	58	549	56.9	74	67.9	58
Yetersiz	451	135	28.1	165	50.9	151	56.1	144	38.2	81	50.9	226	42	416	43.1	35	32.1	42
TOPLAM	1074	481	100	324	100	269	100	377	100	159	100	538	100	965	100	109	100	100

1468: spor salonu, satranç, televizyon ve yeterli spor malzemesi. 2467: tiyatro salonu, satranç, televizyon ve resim ve el sanatları malzemeleri. 4678: satranç, televizyon, resim ve el sanatları malzemeleri ve yeterli spor malzemesi

Tablo 38'e göre; okullarındaki boş zaman değerlendirme etkinliklerinin 6. sınıfların % 71.9'u yeterli, % 28.1'i yetersiz; 7. sınıfların % 49.1'i yeterli, % 50.9'u yetersiz; 8. sınıfların ise % 43.9'u yeterli, % 56.1'i yetersiz olduğunu belirtmiştir. Okul imkanlarına göre öğrenciler, 1468 numaralı imkanlara sahip Cumhuriyet Kız Y.İ.B.O'daki öğrencilerin % 61.8'i yeterli, % 38.2'si yetersiz; 2467 numaralı imkanlara sahip Yamaç Y.İ.B.O'da öğrencilerin % 49.1'i yeterli, % 50.9'u yetersiz; 4678 numaralı imkanlara sahip Ilıcalar Y.İ.B.O. ve Sancak Y.İ.B.O'da öğrencilerin % 58'i yeterli, % 42'si yetersiz olduğunu belirtmiştir. Eğitim türüne göre ise yatılı öğrencilerin % 56.9'u yeterli, % 43.1'i yetersiz; gündüzlü öğrencilerin ise % 67.9'u yeterli, % 32.1'i yetersiz olduğunu belirtmiştir.

Tablo 39- Okuldaki Boş Zaman Değerlendirme Etkinliklerinin Yetersizliğinin Sebeplerinin Okul ve Cinsiyete Göre % Dağılımı

Boş Zaman Değerlendirme Etkinliklerinin Yetersizliğinin Sebepleri	n	Cumhuriyet Kız Y.İ.B.O.		Yamaç Y.İ.B.O.		Ilıcalar Y.İ.B.O.		Sancak Y.İ.B.O.		Kız		Erkek		Toplam %
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Boş	623	233	61.8	78	49.1	192	62.5	120	51.9	216	63.2	407	55.6	58
Tesis, malzeme yok	111	29	7.7	32	20.1	23	7.5	27	11.7	27	7.9	84	11.5	10.3
Eğitici yok	25	7	1.9	6	3.8	4	1.3	8	3.5	9	2.6	16	2.2	2.3
Öğrenciler ilgisiz	145	66	17.5	26	16.4	27	8.8	26	11.3	54	15.8	91	12.4	13.5
Yöneticiler ilgisiz	23	12	3.2	5	3.1	1	0.3	5	2.2	9	2.6	14	1.9	2.1
Boş zaman yok	72	19	5	3	1.9	37	12.1	13	5.6	17	5	55	7.5	6.7
İklim şartları uygun değil	75	11	2.9	9	5.7	23	7.5	32	13.9	10	2.9	65	8.9	7
TOPLAM	1074	377	100	159	100	307	100	231	100	342	100	732	100	100

Tablo 39'a göre; okullarında boş zaman değerlendirme etkinliklerinin yetersiz olmasının en büyük sebebini Cumhuriyet Kız Y.İ.B.O. öğrencileri (% 17.5), öğrencilerin ilgisizliği; Yamaç Y.İ.B.O. öğrencileri (% 20.1), tesis, malzeme yokluğu; Ilıcalar Y.İ.B.O. öğrencileri (% 12.1) boş zaman yokluğu ve Sancak Y.İ.B.O. öğrencileri (% 13.9) ise iklim şartlarının uygun olmaması olarak belirtmiştir. Cinsiyetlerine göre ise kız (% 15.8) ve erkek (% 12.4) öğrenciler, öğrencilerin ilgisizliği olarak belirtmiştir.

Tablo 40- Okuldaki Boş Zaman Değerlendirme Etkinliklerinin Yetersizliğinin Sebeplerinin Sınıf, Eğitim Türü ve Okul İmkanlarına Göre % Dağılımı

Boş Zaman Değerlendirme Etkinliklerinin Yetersizliğinin Sebepleri	n	6. sınıf		7. sınıf		8. sınıf		1468		2467		4678		Yatılı		Gündüzlü		Toplam %
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Boş	623	346	71.9	159	49.1	118	43.9	233	61.8	78	49.1	312	58	549	56.8	74	68.5	58
Tesis, malzeme yok	111	32	6.7	41	12.7	38	4.1	29	7.7	32	20.1	50	9.3	98	10.1	13	12	10.3
Eğitici yok	25	7	1.5	8	2.5	10	3.7	7	1.9	6	3.8	12	2.2	23	2.4	2	1.9	2.3
Öğrenciler ilgisiz	145	43	8.9	60	18.5	42	15.6	66	17.5	26	16.4	53	9.9	137	14.2	8	7.4	13.5
Yöneticiler ilgisiz	23	6	1.2	9	2.8	8	3	12	3.2	5	3.1	6	1.1	23	2.4	---	---	2.1
Boş zaman yok	72	33	6.9	25	7.7	14	5.2	19	5	3	1.9	50	9.3	65	6.7	7	6.5	6.7
İklim şartları uygun değil	75	14	2.9	22	6.8	39	14.5	11	2.9	9	5.7	55	10.2	71	7.3	4	3.7	7
TOPLAM	1074	481	100	324	100	269	100	377	100	159	100	538	100	966	100	108	100	100

1468: spor salonu, satranç, televizyon ve yeterli spor malzemesi. 2467: tiyatro salonu, satranç, televizyon ve resim ve el sanatları malzemeleri. 4678: satranç, televizyon, resim ve el sanatları malzemeleri ve yeterli spor malzemesi

Tablo 40'a göre; okullarında boş zaman değerlendirme etkinliklerinin yetersiz olmasının en büyük sebebini 6. sınıflar (% 8.9), 7. sınıflar (% 18.5) ve 8. sınıflar (% 15.6) ise öğrencilerin ilgisizliği olarak belirtmiştir. Eğitim türüne göre yatılı öğrenciler (% 14.2), öğrencilerin ilgisizliği ve gündüzlü öğrenciler (% 12) ise tesis, malzeme yokluğu olarak belirtmiştir. Okul imkanlarına göre ise 1468 numaralı imkanlara sahip Cumhuriyet Kız Y.İ.B.O (% 17.5), öğrencilerin ilgisizliği; 4678 numaralı imkanlara sahip Ilıcalar Y.İ.B.O. ve Sancak Y.İ.B.O'da (% 10.2), iklim şartları uygun değil; 2467 numaralı imkanlara sahip Yamaç Y.İ.B.O'da (% 20.1), tesis, malzeme yokluğu olarak belirtmiştir.

Tablo 41- Yaşa Göre Okuldaki Boş Zaman Değerlendirme Etkinliklerinin Yetersizliğinin Kruskal-Wallis Testi ile Karşılaştırılması

Boş Zaman Değerlendirme Etkinliklerinin Yetersiz Olmasının Sebepleri	n	Yaş $\bar{X} \pm SS$	p	İkili Karşılaştırmalar	p
Tesis, malzeme yok	111	14.02 ± 1.63	0.041	Eğitici yok-Boş zaman yok	0.036
Eğitici yok	25	14.23 ± 1.68		Öğrenciler ilgisiz-Boş zaman yok	0.001
Öğrenciler ilgisiz	145	14.09 ± 1.49		Yöneticiler ilgisiz-Boş zaman yok	0.001
Yöneticiler ilgisiz	23	14.50 ± 1.82		Boş zaman yok-İklim şartları uygun değil	0.005
Boş zaman yok	72	13.65 ± 1.54			
İklim şartları uygun değil	75	14.45 ± 1.66			

Tablo 41’de boş zaman değerlendirme etkinliklerinin yetersiz olması sebeplerinin yaşa göre yapılan karşılaştırılmasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir fark bulunabilir (p<0.05). Diğer ikili karşılaştırmalarda anlamlı bir fark bulunamamıştır (p>0.05). Görüldüğü gibi öğrencilerin okullarındaki boş zaman değerlendirme etkinliğinin yetersiz olmasının en büyük sebebi öğrencilerin ilgisiz olması (149), ikinci büyük sebep ise tesis ve malzeme olmamasıdır (111).

Tablo 42- Okulda Yapılması İstenen Boş Zaman Değerlendirme Etkinliklerinin Okul ve Cinsiyete Göre % Dağılımı

Okulda Yapılması İstenen Etkinlikler	n	Cumhuriyet	%	Yamaç	%	Ilıcalar	%	Sancak	%	Kız	%	Erkek	%	Toplam
		Kız Y.İ.B.O.		Y.İ.B.O.		Y.İ.B.O.		Y.İ.B.O.						
Tiyatro	83	38	10.1	5	3.1	23	7.5	17	7.4	37	10.8	46	6.3	7.7
Müzik kursu	65	36	9.5	6	3.8	12	3.9	11	4.8	43	12.6	22	3	6.1
El sanatları kursu	43	13	3.4	7	4.4	8	2.6	15	6.5	33	9.6	10	1.4	4
Voleybol	62	17	4.5	8	5	25	8.1	12	5.2	29	8.5	33	4.5	5.8
Bilgisayar kursu	327	146	38.7	40	25.2	68	22.1	73	31.6	107	31.3	220	30.1	30.4
Basketbol	111	15	4	31	19.5	44	14.3	21	9.1	7	2	104	14.2	10.3
Resim kursu	32	14	3.7	3	1.9	10	3.3	5	2.2	20	5.8	12	1.6	3
Bulmaca yarışmaları	16	6	1.6	3	1.9	4	1.3	3	1.3	2	0.6	14	1.9	1.5
Satranç kursu	27	10	2.7	9	5.7	6	2	2	0.9	7	2	20	2.7	2.5
Futbol	76	23	6.1	16	10.1	20	6.5	17	7.4	2	0.6	74	10.1	7.1
Çevre düzenleme etkinliği	17	10	2.7	2	1.3	2	0.7	3	1.3	4	1.2	13	1.8	1.6
Halk oyunları kursu	65	14	3.7	9	5.7	34	11.1	8	3.5	22	6.4	43	5.9	6.1
Hentbol	24	8	2.1	1	0.6	8	2.6	7	3	3	0.9	21	2.9	2.2
Masa tenisi	26	3	0.8	5	3.1	10	3.3	8	3.5	7	2	19	2.6	2.4
İzcilik etkinlikleri	24	3	0.8	5	3.1	7	2.3	9	3.9	1	0.3	23	3.1	2.2
Gezi düzenlemesi	30	13	3.4	3	1.9	7	2.3	7	3	9	2.6	21	2.9	2.8
Bilgi yarışması	27	8	2.1	5	3.1	8	2.6	6	2.6	6	1.8	21	2.9	2.5
Karate kursu	2	---	---	1	0.6	---	---	1	0.4	---	---	2	0.3	0.2
Koro	2	---	---	---	---	2	0.7	---	---	1	0.3	1	0.1	0.2
Koşu yarışması	6	---	---	---	---	4	1.3	2	0.9	---	---	6	0.8	0.6
Şiir yarışması	5	---	---	---	---	3	1	2	0.9	1	0.3	4	0.5	0.5
Münazara	4	---	---	---	---	2	0.7	2	0.9	1	0.3	3	0.4	0.4
TOPLAM	1074	377	100	159	100	307	100	231	100	342	100	732	100	100

Tablo 42'ye göre; Cumhuriyet Kız Y.İ.B.O (% 38.7), Yamaç Y.İ.B.O. (% 25.2), Ilıcalar Y.İ.B.O. (% 22.1) ve Sancak Y.İ.B.O'daki (% 31.6) öğrenciler, okullarında yapılmasını en çok istedikleri boş zamanları değerlendirme etkinliğinin bilgisayar kursu olduğunu belirtmiştir. Cinsiyetlerine göre ise kız (% 31.3) ve erkek öğrenciler (% 30.1), okullarında yapılmasını en çok istedikleri boş zamanları değerlendirme etkinliğinin bilgisayar kursu olduğunu belirtmiştir.

Tablo 43- Okulda Yapılması İstlenen Boş Zaman Değerlendirme Etkinliklerinin Sınıf ve Eğitim Türüne Göre % Dağılımı

Okulda Yapılması İstlenen Etkinlikler	n	6. sınıf		7. sınıf		8. sınıf		Yatılı		Gündüzlü		Toplam %
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Tiyatro	83	50	10.4	20	6.2	13	4.8	72	7.5	11	10.1	7.7
Müzik kursu	65	34	7.1	22	6.8	9	3.3	59	6.1	6	5.5	6.1
El sanatları kursu	43	14	2.9	19	5.9	10	3.7	34	3.5	9	8.3	4
Voleybol	62	29	6	20	6.2	13	4.8	56	5.8	6	5.5	5.8
Bilgisayar kursu	327	141	29.3	83	25.6	103	38.3	304	31.5	23	21.5	30.4
Basketbol	111	53	11	31	9.6	27	10	102	10.6	9	8.3	10.3
Resim kursu	32	18	3.7	6	1.9	8	3	26	2.7	6	5.5	3
Bulmaca yarışmaları	16	5	1	8	2.5	3	1.1	15	1.6	1	0.9	1.5
Satranç kursu	27	13	2.7	6	1.9	8	3	25	2.6	2	1.8	2.5
Futbol	76	31	6.4	30	9.3	15	5.6	67	6.9	9	8.3	7.1
Çevre düzenleme etkinliği	17	8	1.7	4	1.2	5	1.9	17	1.8	---	---	1.6
Halk oyunları kursu	65	28	5.8	20	6.2	17	6.3	64	6.6	1	0.9	6.1
Hentbol	24	8	1.7	11	3.4	5	1.9	22	2.3	2	1.8	2.2
Masa tenisi	26	11	2.3	8	2.5	7	2.6	19	2	7	6.4	2.4
İzcilik etkinlikleri	24	10	2.1	6	1.9	8	3	23	2.4	1	0.9	2.2
Gezi düzenlemesi	30	8	1.7	15	4.6	7	2.6	26	2.7	4	3.7	2.8
Bilgi yarışması	27	9	1.9	10	3.1	8	3	22	2.3	5	4.6	2.5
Karate kursu	2	---	---	---	---	2	0.7	2	0.2	---	---	0.2
Koro	2	1	0.2	1	0.3	---	---	2	0.2	---	---	0.2
Koşu yarışması	6	3	0.6	3	0.9	---	---	4	0.4	2	1.8	0.6
Şiir yarışması	5	4	0.8	---	---	1	0.4	2	0.2	3	2.8	0.5
Münazara	4	3	0.6	1	0.3	---	---	2	0.2	2	1.8	0.4
TOPLAM	1074	481	100	324	100	269	100	342	100	732	100	100

Tablo 43'e göre; 6. sınıflar (% 29.3), 7. sınıflar (% 25.6) ve 8. sınıflar (% 38.3), okullarında yapılmasını en çok istedikleri boş zamanları değerlendirme etkinliğinin bilgisayar kursu olduğunu belirtmiştir. Eğitim türüne göre ise yatılı (% 31.5) ve gündüzlü (% 21.5) öğrenciler de okullarında yapılmasını en çok istedikleri boş zamanları değerlendirme etkinliğinin bilgisayar kursu olduğunu belirtmiştir.

Tablo 44- Yaşa Göre Okulda Yapılması İstenen Boş Zaman Değerlendirme Etkinliklerin Kruskal-Wallis Testi ile Karşılaştırılması

Okulda Yapılması İstenen Etkinlikler	n	Yaş $\bar{X} \pm SS$	p	İkili karşılaştırmalar	p
Tiyatro	83	13.25 ± 1.58	0.045	Tiyatro-El sanatları kursu	0.015
Müzik kursu	65	13.46 ± 1.50		Tiyatro-Bilgisayar kursu	0.001
El sanatları kursu	43	13.70 ± 1.19		Tiyatro-Basketbol	0.013
Voleybol	62	13.48 ± 1.33		Tiyatro-Futbol	0.024
Bilgisayar kursu	327	13.87 ± 1.58		Tiyatro-Çevre düzenleme etkinliği	0.045
Basketbol	111	13.70 ± 1.41		Tiyatro-İzcilik etkinlikleri	0.014
Resim kursu	32	13.25 ± 1.50		Tiyatro-Gezi düzenlemesi	0.018
Bulmaca yarışmaları	16	13.94 ± 1.57		Müzik kursu-Bilgisayar kursu	0.030
Satranç kursu	27	13.62 ± 1.69		Bilgisayar kursu-Resim kursu	0.042
Futbol	76	13.66 ± 1.45		Bilgisayar kursu-Koşu yarışması	0.050
Çevre düzenleme etkinliği	17	14.24 ± 1.89		İzcilik etkinlikleri-Koşu yarışması	0.050
Halk oyunları kursu	65	13.54 ± 1.63			
Hentbol	24	13.88 ± 1.57			
Masa tenisi	26	13.69 ± 1.91			
İzcilik etkinlikleri	24	14.00 ± 1.44			
Gezi düzenlemesi	30	13.93 ± 1.50			
Bilgi yarışması	27	13.70 ± 1.73			
Karate kursu	2	14.50 ± 0.71			
Koro	2	13.00 ± 0.00			
Koşu yarışması	6	12.50 ± 1.64			
Şiir yarışması	5	12.60 ± 1.14			
Münazara	4	13.25 ± 1.26			

Tablo 44'te öğrencilerin okullarında yapılmasını istedikleri boş zamanları değerlendirme etkinlerinin yaşa göre yapılan karşılaştırılmasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir fark bulunanlar yer almaktadır ($p < 0.05$). Diğer ikili karşılaştırmalarda anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p > 0.05$). Görüldüğü gibi öğrencilerin okullarında düzenlenmesini istediği en önemli boş zamanları değerlendirme etkinliği bilgisayar kursu (327), ikinci önemli etkinlik ise basketboldur (% 111).

Tablo 45- Okuldaki Boş Zaman Değerlendirme Etkinliklerine Katılımı Sağlamak İçin Alınacak Önlemin Okul ve Cinsiyete Göre % Dağılımı

Okuldaki Boş Zaman Değerlendirme Etkinliklerine Katılımı Sağlamak İçin Alınacak Önlem	Cumhuriyet Kız Y.İ.B.O.		Yamaç Y.İ.B.O.		Ilıcalar Y.İ.B.O.		Sancak Y.İ.B.O.		Kız		Erkek		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	%	
Etkinlik çeşitleri artırılmalı	224	21.2	80	24.5	39	22.5	69	15.6	36	73	21.3	151	20.6	20.9
Okul yönetimi etkinlikleri desteklemeli	325	33.7	127	32.1	51	28.3	87	26	60	105	30.7	220	30.1	30.3
Aileler bilinçlendirilmeli	228	17	64	18.9	30	21.5	66	29.4	68	63	18.4	165	22.5	21.2
Öğretmenler bilinçlendirilmeli	88	12.7	48	10.1	16	3.9	12	5.2	12	22	6.4	66	9	8.2
Etkinliklerin yararları anlatılarak öğrenciler bilinçlendirilmeli	209	15.4	58	14.5	23	23.8	73	23.8	55	79	23.1	130	17.8	19.5
TOPLAM	1074	100	377	100	159	100	307	100	231	342	100	732	100	100

Tablo 45'te göre; öğrenciler, okuldaki boş zaman değerlendirme etkinliklerine katılımı sağlamak için öncelikle alınacak önlemin okul yönetiminin etkinlikleri desteklemesi (% 30.3) olduğunu belirtmiştir. Okuldaki boş zaman değerlendirme etkinliklerine katılımı sağlamak için öncelikle alınacak önlemin Cumhuriyet Kız Y.İ.B.O (% 33.7), Yamaç Y.İ.B.O. (% 32.1) ve Ilıcalar Y.İ.B.O'daki (% 28.3) öğrenciler, okul yönetiminin etkinlikleri desteklemesi gerektiğini belirtirken Sancak Y.İ.B.O'daki (% 29.4) öğrenciler ise ailelerin bilinçlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Cinsiyetlerine göre ise kız (% 30.7) ve erkek öğrenciler (% 30.1), okul yönetiminin etkinlikleri desteklemesi olduğunu belirtmiştir.

Tablo 46- Okuldaki Boş Zaman Değerlendirme Etkinliklerine Katılımı Sağlamak İçin Alınacak Önlemin Sınıf ve Okul İmkanlarına Göre % Dağılımı

Okuldaki Boş Zaman Değerlendirme Etkinliklerine Katılımı Sağlamak İçin Alınacak Önlem	n	6. sınıf		7. sınıf		8. sınıf		1468		2467		4678		Toplam %
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Etkinlik çeşitleri arttırılmalı	224	102	21.2	67	20.7	55	20.4	80	21.2	39	24.5	105	19.5	20.9
Okul yönetimi etkinlikleri desteklemeli	325	137	28.5	104	32.1	84	31.2	127	33.7	51	32.1	147	27.3	30.3
Aileler bilinçlendirilmeli	228	108	22.5	60	18.5	60	22.3	64	17	30	18.9	134	24.9	21.2
Öğretmenler bilinçlendirilmeli	88	50	10.4	28	8.6	10	3.7	48	12.7	16	10.1	24	4.5	8.2
Etkinliklerin yaraları anlatılarak öğrenciler bilinçlendirilmeli	209	84	17.5	65	20.1	60	22.3	58	15.4	23	14.5	128	23.8	19.5
TOPLAM	1074	481	100	324	100	269	100	377	100	159	100	538	100	100

1468: spor salonu, satranç, televizyon ve yeterli spor malzemesi. 2467: tiyatro salonu, satranç, televizyon ve resim ve el sanatları malzemeleri. 4678: satranç, televizyon, resim ve el sanatları malzemeleri ve yeterli spor malzemesi

Tablo 46'ya göre; okuldaki boş zaman değerlendirme etkinliklerine katılımı sağlamak için öncelikle alınacak önlemin 6. sınıflar (% 28.5), 7. sınıflar (% 32.1) ve 8. sınıflar (% 31.2), okul yönetimin etkinlikleri desteklemesi olduğunu belirtmiştir. Okul imkanlarına göre ise 1468 numaralı imkanlara sahip Cumhuriyet Kız Y.İ.B.O (% 33.7), 4678 numaralı imkanlara sahip Ilıcalar Y.İ.B.O. ve Sancak Y.İ.B.O'da (% 27.3) ve 2467 numaralı imkanlara sahip Yamaç Y.İ.B.O'da (% 39), okul yönetimin etkinlikleri desteklemesi olduğunu belirtmiştir.

Tablo 47- Okuldaki Boş Zaman Değerlendirme Etkinliklerinin Seçimini Etkileyen Faktörlerin Okul ve Cinsiyete Göre %

Dağılımı

Boş Zaman Değerlendirme Etkinliklerinin Seçimini Etkileyen Etkiler	n	Cumhuriyet Kız Y.İ.B.O.		Yamaç Y.İ.B.O.		Ilıcalar Y.İ.B.O.		Sancak Y.İ.B.O.		Kız		Erkek		Toplam %
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
TV, radyo, gazete, dergiler	171	61	16.2	23	14.5	55	17.9	32	13.9	51	14.9	120	16.4	15.9
Arkadaşlarım	301	82	21.8	65	40.9	75	24.4	79	34.2	82	24	219	29.9	28
Öğretmenlerim	183	71	18.8	20	12.6	51	16.6	41	17.7	70	20.5	113	15.4	17
Ailem ve akrabalarım	181	70	18.6	14	8.8	58	18.9	39	16.9	57	16.7	124	16.9	16.9
Kendim seçerim	238	93	24.7	37	23.3	68	22.1	40	17.3	82	24	156	21.3	22.2
TOPLAM	1074	377	100	159	100	307	100	231	100	342	100	732	100	100

Tablo 47'ye göre; öğrenciler, boş zamanları değerlendirme etkinliklerini seçerken en çok arkadaşlarından (% 28) etkilendiklerini belirtmiştir. Yamaç Y.İ.B.O. (% 40.9), Ilıcalar Y.İ.B.O. (% 24.4) ve Sancak Y.İ.B.O'daki (% 34.2) öğrenciler, katıldıkları boş zaman değerlendirme etkinliklerini seçerken arkadaşlarından etkilendiklerini, Cumhuriyet Kız Y.İ.B.O'daki (% 24.7) öğrenciler ise kendilerinin seçtiğini belirtmiştir. Cinsiyetlerine göre kız öğrencilerin % 24'ü ve erkek öğrencilerin % 29.9'u katıldıkları boş zaman değerlendirme etkinliklerini seçerken arkadaşlarından etkilendiklerini, yine kız öğrencilerin % 24'ü ise kendilerinin seçtiğini belirtmiştir.

Tablo 48- Okuldaki Boş Zaman Değerlendirme Etkinliklerinin Seçimini Etkileyen Faktörlerin Sınıf ve Ailenin Ekonomik Durumuna Göre % Dağılımı

Boş Zaman Değerlendirme Etkinliklerinin Seçimini Etkileyen Faktörler	n	6. sınıf		7. sınıf		8. sınıf		Kötü		Ortanın altı		Orta		İyi		Çok iyi		Toplam %
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%			
TV, radyo, gazete, dergiler	171	86	17.9	40	12.3	45	16.7	16	13.3	14	9.9	50	14.6	57	18	34	22.1	15.9
Arkadaşlarım	301	131	27.2	86	26.5	84	31.2	34	28.3	46	32.4	99	28.9	80	25.3	42	27.3	28
Öğretmenlerim	183	91	18.9	62	19.1	30	11.2	23	19.2	22	15.5	54	15.8	49	15.5	35	22.7	17
Ailem ve akrabalarım	181	64	19.5	48	14.8	39	14.5	17	14.2	24	16.9	61	17.8	58	18.4	21	13.6	16.9
Kendim seçerim	238	79	16.4	88	27.2	71	26.4	30	25	36	25.4	78	22.8	72	22.8	22	14.3	22.2
TOPLAM	1074	481	100	324	100	269	100	120	100	142	100	342	100	316	100	154	100	100

Tablo 48'e göre; öğrenciler, boş zamanları değerlendirme etkinliklerini seçerken en çok arkadaşlarından (% 28) etkilendiklerini belirtmiştir. 6. sınıflar (% 27.2) ve 8. sınıflar (% 31.2) boş zaman değerlendirme etkinliklerini seçerken arkadaşlarından etkilendiklerini; 7. sınıflar (% 27.2) ise kendilerinin seçtiğini belirtmiştir. Ailesinin ekonomik durumuna göre ise kötü (% 21.7), ortanın altı (% 22.5), orta (% 21.3), iyi (% 19.9) ve çok iyi (% 22.7) olan öğrenciler, boş zaman etkinliklerini seçerken arkadaşlarından etkilendiklerini belirtmiştir.

Tablo 49- Okuldaki Boş Zaman Değerlendirme Etkinliklerine Kiminle Katıldığının Okul, Cinsiyet ve Sınıflara Göre % Dağılımı

Boş Zaman Değerlendirme Etkinliklerine Kiminle Katıldığı	n	Cumhuriyet Kız Y.İ.B.O.		Yamaç Y.İ.B.O.		Ilıcalar Y.İ.B.O.		Sancak Y.İ.B.O.		Kız		Erkek		6. sınıf		7. sınıf		8. sınıf		Toplam %
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%			
Yalnız olarak	149	52	13.8	31	19.5	33	10.7	33	14.3	37	10.8	112	15.3	56	11.6	51	15.7	42	15.6	13.9
Arkadaş gurubumla	553	182	48.3	99	62.3	147	47.9	125	54.1	186	54.4	367	50.1	226	47	176	54.3	151	56.1	51.5
Ailem ve akrabalarım	372	143	37.9	29	18.2	127	41.4	73	31.6	119	34.8	253	34.6	199	41.4	97	29.9	76	28.3	34.6
TOPLAM	1074	377	100	159	100	307	100	231	100	342	100	732	100	481	100	324	100	269	100	100

Tablo 49'a göre; Cumhuriyet Kız Y.İ.B.O. (% 43.8), Yamaç Y.İ.B.O. (% 62.3), Ilıcalar Y.İ.B.O. (% 47.9) ve Sancak Y.İ.B.O.'daki (% 54.1) öğrenciler, boş zaman değerlendirme etkinliklerine daha çok arkadaş gurubuyla katıldıklarını belirtmiştir. Cinsiyetlerine göre kız öğrencilerin % 54.4'ü ve erkek öğrencilerin % 50.1'i de boş zaman etkinliklerine daha çok arkadaş gurubuyla katıldıklarını belirtmiştir. Sınıflarına göre ise 6. sınıflar (% 47), 7. sınıflar (% 54.3) ve 8. sınıflar (% 56.1), boş zaman etkinliklerine daha çok arkadaş gurubuyla katıldıklarını belirtmiştir.

Tablo 50- Yaşa Göre Öğrencilerin Boş Zaman Değerlendirme Etkinliklerine Kiminle Katıldığına Mann Whitney U Testi ile Karşılaştırılması

Boş Zaman Değerlendirme Etkinliklerine Kiminle Katıldığı	n	Yaş $\bar{X} \pm SS$	p	İkili Karşılaştırmalar	p
Yalnız olarak	149	13.95 ± 1.68	0.014	Yalnız olarak-Ailem ve akrabalarım Arkadaş gurubumla-Ailem ve akrabalarım	0.009
Arkadaş gurubumla	553	13.71 ± 1.49			0.027
Ailem ve akrabalarım	372	13.53 ± 1.55			

Tablo 50’de öğrencilerin boş zaman değerlendirme etkinliklerine kiminle katıldığına yaşa göre yapılan karşılaştırılmasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir fark bulunanlar gösterilmiştir (p<0.05). Yalnız olarak ile arkadaş gurubum arasında yapılan ikili karşılaştırmada anlamlı bir fark bulunamamıştır (p>0.05).

Tablo 51- Yaşa Göre Boş Zamanları Değerlendirme Etkinliklerinin Dersleri Etkilemesinin Mann Whitney U Testi ile Karşılaştırılması

Boş Zamanları Değerlendirme Etkinliklerinin Dersleri Etkilemesi	Yaş $\bar{X} \pm SS$	p	İkili karşılaştırmalar	p
Olumlu	13.60 ± 1.51	0.004	Olumlu-Olumsuz Olumsuz-Etkilemiyor	0.001
Olumsuz	14.08 ± 1.62			0.023
Etkilemiyor	13.70 ± 1.60			

Tablo 51’de boş zamanları değerlendirme etkinliklerinin dersleri etkilemesinin yaşa göre yapılan karşılaştırılmasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir fark bulunanlar gösterilmiştir (p<0.05). Olumlu ile etkilemiyor arasında yapılan ikili karşılaştırmada anlamlı bir fark bulunamamıştır (p>0.05).

Tablo 52- Başarı Durumuna Göre Boş Zamanları Değerlendirme Etkinliklerinin Dersleri Etkilemesinin Mann Whitney U Testi ile Karşılaştırılması

Boş Zamanları Değerlendirme Etkinliklerinin Dersleri Etkilemesi	Başarı $\bar{X} \pm SS$	p	İkili karşılaştırmalar	p
Olumlu	3.53 ± 0.66	0.001	Olumlu-Olumsuz Olumsuz-Etkilemiyor	0.001
Olumsuz	3.24 ± 0.77			0.002
Etkilemiyor	3.49 ± 0.69			

Tablo 52’de boş zamanları değerlendirme etkinliklerinin dersleri etkilemesinin başarıya göre yapılan karşılaştırılmasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir fark bulunanlar gösterilmiştir (p<0.05). Olumlu ile etkilemiyor arasında yapılan ikili karşılaştırmada anlamlı bir fark bulunamamıştır (p>0.05).

Tablo 53- Boş Zamanları Değerlendirme Etkinliklerinin Dersleri Etkileme Durumunun Cinsiyet ve Eğitim Türüne Göre % Dağılımı

Boş Zamanları Değerlendirme Etkinliklerinin Dersleri Etkilemesi	n	Yatılı n	%	Gündüzlü n	%	Kız n	%	Erkek n	%	Toplam %
Olumlu	771	693	71.8	78	71.6	261	76.3	510	69.7	71.8
Olumsuz	140	118	12.2	22	20.2	30	8.8	110	15	13
Etkilemiyor	163	154	16	9	8.3	51	14.9	112	15.3	15.2
TOPLAM	1074	342	100	732	100	342	100	732	100	100

Tablo 53'e göre; kız öğrencilerin % 76.3'ü ve erkek öğrencilerin % 69.7'si boş zamanları değerlendirme etkinliklerinin derslerini olumlu etkilediğini belirtmiştir. Eğitim türüne göre ise yatılı (% 71.8) ve gündüzlü öğrenciler (% 71.6) de boş zamanları değerlendirme etkinliklerinin derslerini olumlu etkilediğini belirtmiştir.

Tablo 54- Boş Zamanları Değerlendirme Etkinliklerinin Dersleri Etkileme Nedenlerinin Durumunun % Dağılımı

Boş Zamanları Değerlendirme Etkinliklerinin Dersleri Olumlu Etkilemesi	n	%	Boş Zamanları Değerlendirme Etkinliklerinin Dersleri Olumsuz Etkilemesi	n	%
Derslerini olumsuz etkilediğini veya etkilemediğini düşünenler	303	28.2	Derslerini olumlu etkilediğini veya etkilemediğini düşünenler	935	87.1
Kendime güvenim artıyor	269	25	Kendimi yorgun hissediyorum	44	4.1
Yaratıcı düşünebiliyorum	94	8.8	Ders çalışmaya zamanım kalmıyor	44	4.1
Sakinleşmiş olarak ders çalışıyorum	194	18.1	Derslere ilgim azalıyor	39	3.6
Birlikte çalışma alışkanlığı kazanıyorum	109	10.1	Ailem ile ilişkilerim bozuluyor	12	1.1
Zihinsel yönden dinlenmiş oluyorum	105	9.8	---	---	---
TOPLAM	1074	100		1074	100

Tablo 54'te boş zamanları değerlendirme etkinliklerinin derslerini olumlu yönde etkilediğini belirten öğrencilerin kendine güven duygularının arttığı (% 25); derslerini olumsuz yönde etkilediğini belirten öğrencilerin ise kendilerini yorgun hissettikleri (% 4.1) ve ders çalışma zamanlarının kalmadığı (% 4.1) sonuçları ortaya çıkmıştır.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Çalışmaya katılan toplam 1074 öğrencinin % 31.8'ini kız, % 68.2'sini erkek öğrenciler oluşturmaktadır (Tablo- 1). Çalışmaya katılan 6. sınıf öğrencilerinin % 52.6'sı kız, % 31.9'u erkek; 7. sınıf öğrencilerinin % 31.9'u kız, % 29.4'ü erkek; 8. sınıf öğrencilerinin % 15.5'i kız, % 29.5'i erkektir.

Öğrencilerin okullara göre dağılımı Cumhuriyet Y.İ.B.O'da % 35.1 oranında; Yamaç Y.İ.B.O'da % 14.8 oranında; Ilıcalar Y.İ.B.O'da % 28.6 oranında; Sancak Y.İ.B.O'da % 21.5 oranındadır (Tablo- 2).

Cumhuriyet Kız Y.İ.B.O'da % 98.1 oranında yatılı, % 1.9 oranında gündüzlü; Yamaç Y.İ.B.O'da % 93.7 oranında yatılı, 10 % 6.3 oranında gündüzlü; Ilıcalar Y.İ.B.O'da % 89.6 oranında yatılı, % 10.4 oranında gündüzlü; Sancak Y.İ.B.O'da ise % 74) oranında yatılı, % 26 oranında gündüzlü öğrenci bulunmaktadır (Tablo- 3).

Çalışmaya katılan öğrencilerden annesi eğitim almayan % 70.9 iken babası eğitim almayan öğrenci % 21.4 oranında, annesi ilkokul mezunu olanların oranı % 27.5 iken babası ilkokul mezunu olanların oranı % 65.5'i, annesi ortaokul mezunu olanların oranı % 1.5 iken babası ortaokul mezunu olanların oranı % 9.9, annesi lise mezunu olanların oranı % 0.1 iken babası lise mezunu olanların oranı % 3, annesi üniversite mezunu olan öğrenci bulunmazken babası üniversite mezunu olanların oranının % 0.3 olduğu görülmektedir (Tablo- 4). Ancak Özçalıkuşu'nun (1) Hatay'daki Y.İ.B.O'larda yaptığı araştırmada annelerin eğitim düzeyinin % 59.1 ile ilkokul seviyesinde olduğu babalarının ise bizim çalışmamızdaki gibi % 60.3 oranında ilkokul seviyesinde olduğu görülmüştür.

Çalışmaya katılan öğrencilerden annesi çalışmayan % 92.5 iken babası çalışmayan öğrenci % 7.9 oranında, annesi çiftçi olanların oranı % 3.6 iken babası çiftçi olanların oranı % 48.7, annesi işçi olanların oranı % 0.5 iken babası işçi olanların oranı % 10.3, annesi serbest meslekle uğraşanların oranı % 3.4 iken babası serbest meslekle uğraşanların oranı % 26, annesi memur olan öğrenci bulunmazken babası memur olanların oranının % 7 olduğu görülmektedir (Tablo- 5). Yörenin genelinde halk geçimini hayvancılık ve tarım ile sağladığı için ailelerin mesleklerinin de çiftçilik ağırlıklı dağılım gösterdiği araştırmamızda çıkmaktadır. Özçalıkuşu'nun (1) araştırmasında da ailelerin % 81.1'inin çiftçilikle uğraştığı tespit edilmiştir.

Öğrencilerin demografik özellikleri incelendiğinde ise çalışmaya katılan % 11.2 öğrencinin ailesinin ekonomik durumunun kötü; % 13.2 öğrencinin ortanın altı; % 31.8

öğrencinin orta; % 29.4 öğrencinin iyi; % 14.3 öğrencinin ise çok iyi olduğu görülmektedir (Tablo- 6).

Cumhuriyet Kız Y.İ.B.O'da (1468) spor salonu, satranç, televizyon ve yeterli spor malzemesi imkanları; Yamaç Y.İ.B.O'da (2467) tiyatro salonu, satranç, televizyon ve resim ve el sanatları malzemeleri imkanları; Ilıcalar Y.İ.B.O. ve Sancak Y.İ.B.O'da (4678) da satranç, televizyon resim ve el sanatları malzemeleri ve yeterli spor malzemesi imkanları bulunmaktadır (Tablo- 7).

Yaş arttıkça sınıf düzeyinde orantılı bir yükselme olurken, alt sınıfların daha başarılı olduğu sınıf yükseldikçe ise başarının düştüğü görülmüştür ve kız öğrencilerin erkeklere oranla daha başarılı olduğu görülmüştür (Tablo- 8, 9, 11).

Boş zamanın yeterince değerlendirilememesinin en önemli sebebi olarak derslerin yoğunluğu diyenler % 9.5 oranında, ikinci önemli sebep olarak uygun ortam bulamama diyenler ise % 9.4 oranındadır. Kız öğrencilerin yaşadıkları toplumun kültür yapısının onlar üzerinde kurduğu baskı nedeniyle uygun ortam bulamadıklarından (% 29.1) dolayı boş zamanlarını değerlendiremedikleri ve daha çok zamanlarını ders çalışmaya ayırdıkları için başarı düzeylerinin erkek öğrencilerinkinden yüksek olduğu düşünülebilir. Kız öğrencilerin boş zaman değerlendirme etkinliklerine erkek öğrencilere oranla daha az zaman ayırmalarının da sonuçlar içinde çıkması bunun bir göstergesidir. Kız ile erkek öğrenciler arasında yapılan ikili karşılaştırmada anlamlı bir fark bulunmuştur (Tablo- 20).

Yatılı öğrencilerin okullarındaki mevcut imkanların onların ihtiyaçlarını karşılayamaması dolayısıyla uygun ortam bulamadıkları (% 26.9), gündüzlü öğrencilerin ise okula geliş-gidişlerde kaybettikleri süre, ev ortamlarının ders çalışmaya elverişli olmaması ve hatta bir çoğunun evlerine gittiklerinde çalışmak zorunda olmaları nedeniyle arta kalan zamanlarını derslerine ayırdıkları için derslerin yoğunluğu sebebiyle (% 40.5) boş zamanlarını değerlendiremedikleri düşünülebilir. 6. sınıfların derslerin yoğunluğu sebebiyle boş zamanlarını değerlendiremedikleri sonucunun altında boş zamanlarındaki süreyi ders çalışmaya ayırdıklarını ve üst sınıflara göre daha başarılı olmaları sonucunun da bunu desteklediğini söyleyebiliriz (Tablo- 12, 13). Kısacası yaşanan toplumda bu tür etkinliklerinin öneminin henüz anlaşılmadığı için uygun ortam sağlanmadığı ve boş zamanın da ders çalışmaya ayrıldığı söylenebilir. Özçalıkuşu'nun (1) araştırmasında ise boş zamanları değerlendirme çalışmalarına öğrencilerin katılamamalarının en büyük sebebinin araç-gereç ve malzemelerin yeterli olmaması (% 43.5) olduğu görülmüştür.

1074 öğrencinin % 64'ü boş zamanını yeterince değerlendirdiğini düşünürken, % 36'sı çeşitli sebeplerden dolayı boş zamanını yeterince değerlendirmediklerini düşünmektedir

(Tablo- 14). Özçalıkuşu'nun (1) araştırmasında ise öğrencilerin % 49.8'inin boş zamanlarını değerlendirdiğini % 50.2'sinin ise değerlendirmediklerini görülmüştür.

Sağlık durumlarının uygun olmaması nedeniyle başarı düzeyi düşük olan öğrencilerin sağlık durumlarının okula devamı engellediği ve bu sebepten dolayı boş zamanlarını değerlendiremedikleri düşünülebilir (Tablo- 14).

Yaşı büyük olan öğrencilerin ne tür etkinliklerle uğraşacaklarını bilmemeleri ve sağlıklarının uygun olmaması sebebiyle boş zamanlarını değerlendiremediği sonucu saptanmıştır. Derslerin yoğunluğu ile ne tür etkinliklerle uğraşacağını bilmiyorum sebepleri arasındaki yapılan ikili karşılaştırmanın yaş durumuna göre karşılaştırılmasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$). Buna göre yaşları büyük olan öğrencilerin küçüklere oranla bu konuda daha az bilgi sahibi oldukları söylenebilir.

Yaşları küçük olanların ise yaşanan toplumun kültür seviyesinin istenen etkinliği yapmaya engel olması ve ilgilenilmek istenen etkinlik için bütçe ayıramamaları sebebiyle boş zamanlarını değerlendiremediği sonucu saptanmıştır (Tablo- 15). Özçalıkuşu'nun (1) araştırmasında ise ailelerin ekonomik durumunun etkinliklerin seçimlerini etkilemediği görülmüştür.

Cumhuriyet Kız Y.İ.B.O. öğrencileri, kitap okuma; Yamaç Y.İ.B.O, Ilıcalar Y.İ.B.O, Sancak Y.İ.B.O. öğrencileri ve tüm sınıf düzeylerinin de okullarında iken en fazla spor etkinlikleri ile uğraştıkları görülmektedir (Tablo- 16). Cumhuriyet Kız Y.İ.B.O. dışındaki diğer okullarda spor salonu bulunmamaktadır. Buna rağmen diğer okullardaki öğrenciler daha çok spor etkinliklerini tercih etmektedir fakat Cumhuriyet Kız Y.İ.B.O. öğrencileri ise kitap okuma etkinliğini tercih etmektedirler. Bu sebeple okul yöneticilerinin mevcut imkanları kullanmaya uygun ortam hazırlamadıkları düşünülebilir. En az uğraşılan etkinlikler ise tüm okullar genelinde koro, el sanatları, müzik aleti kullanma, resim kursu ve tiyatrodur (Tablo- 16). Özçalıkuşu'nun (1) araştırmasında ise öğrencilerin en fazla % (40.4) el işleri ve resim gibi çalışmalara, en az ise (% 20) spor çalışmalarına katıldıkları görülmüştür.

Kız öğrencilerin, okulda iken en çok kitap okuma, erkek öğrencilerin ise spor etkinlikleriyle boş zamanlarını değerlendirdikleri görülmüştür. Halk oyunları ile spor ve halk oyunları ile kitap okuma etkinliği arasında yapılan ikili karşılaştırmalarda başarı durumuna göre anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$). Başarı düzeyi yüksek olan öğrencilerin okulda en çok koro ve spor etkinliklerine katıldıkları, düşük olanların ise müzik aleti kullanma ve halk oyunları etkinliklerine katıldıkları saptanmıştır (Tablo- 17, 18). Öğrencilerin spor etkinliklerinde kazandıkları mücadele, liderlik, başarıma duygusu

gibi özellikleri derslerine de yansıtarak başarı düzeylerinin artmasını sağladıkları düşünülebilir.

Dikici'nin araştırmasında da elde edilen bulgulardan birisi, en fazla tercih edilen etkinliğin oyun ve spor olduğudur (79). Yine Bulgu ve Akcan'ın yaptığı araştırmada; 15-19 yaş grubu öğrencilerin serbest zaman etkinliği olarak sporu tercih ettikleri görülmektedir (80).

Öcalan'ın yaptığı araştırmada ise üniversite öğrencileri daha çok müzik dinlemek, kitap okumak ve TV izlemek gibi pasif nitelikli etkinliklerde bulunurken, müzik aleti çalmak, resim yapmak ve ava gitmek gibi aktivite içeren etkinliklerin ise en az seviyede yapılmakta olduğu belirlenmiştir (81).

Araştırmamızda yaş düzeyi arttıkça boş zaman değerlendirme etkinliklerine haftalık ayrılan saat miktarında azalma saptanmıştır (Tablo- 19). Bunun nedeni olarak aile nüfusunun kalabalık olması ve ekonomik durumun iyi olmaması nedeniyle çocuğun erken yaşta çalışmak zorunda bırakılması düşünülebilir.

Cumhuriyet Kız Y.İ.B.O. ile Ilıcalar Y.İ.B.O. ve Sancak Y.İ.B.O'nun ve Yamaç Y.İ.B.O. ile Ilıcalar Y.İ.B.O ve Sancak Y.İ.B.O'nun mevcut okul imkanlarının haftalık ayrılan saate göre yapılan ikili karşılaştırılmasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$). Satranç, televizyon, resim ve el sanatları malzemeleri ve yeterli spor malzemesi imkanına sahip Ilıcalar Y.İ.B.O. ve Sancak Y.İ.B.O'daki öğrencilerin diğer imkanlara sahip okullardaki öğrencilere göre boş zaman değerlendirme etkinliklerine daha fazla zaman ayırdıkları saptanmıştır (Tablo- 21, 22). Bu sonuçtan yola çıkarak bu okullardaki okul yönetiminin ve öğretmenlerinin mevcut imkanların en iyi şekilde kullanılmasına olanak hazırladığı ve öğrencileri de bu yönde iyi bir şekilde bilgilendirdiği söylenebilir.

Rekreasyon etkinliklerini eğitimin önemli bir unsuru olarak gören gelişmiş ülkelerde özellikle yatılı okullarda rekreasyon tesisleri ve programlarına bütçe ve zaman ayrılmaktadır.

İngiltere'de geniş oyun alanları daima yatılı okulların bir elemanı olmuştur ve son yıllarda sert oyun alanları, yüzme havuzları ve gelişmiş jimnastik salonlarına hayli para harcanmıştır. Üstelik yatılı okul yaşamı; normal öğretim dönemlerinin tamamında, ders saatlerinin dışında ve cumartesi oyunlarına uygundur (82), Amerika'da St. Margaret'in yatılı okullarındaki 8-12 yaş arası kızlar için 2 yıllık olarak hazırlanan müfredat programının amacı; rahat, esnek, kendini motive edebilen, donanımlı, sorumluluk sahibi, bilgili olarak mezun olabilecek iyi bir kişilik şekillendirmektir (83).

Araştırmamızda kızılai, izcilik ve sağlık, temizlik ve beslenme kollarında yer alan öğrencilerin boş zaman değerlendirme etkinliklerine daha fazla zaman ayırdıkları, bilinçli tüketiciler, folklor ve resim kollarında bulunan öğrencilerin ise daha az zaman ayırdıkları saptanmıştır (Tablo- 23). Bingöl ilinin deprem bölgesinde bulunması ve coğrafi koşulların izcilik faaliyetlerini yapmaya elverişli olmasından dolayı öğrencilerin bu kollardaki çalışmalara daha fazla teşvik edildikleri düşünülebilir.

Okulda yapılan boş zaman değerlendirme etkinliklerinden öğretmen gözetiminde yapılan etkinlikler; sınıflar arası spor ve bilgi yarışmaları ve spor etkinlikleridir. Okulda yapılan boş zaman değerlendirme etkinliklerine 6. ve 7. sınıfların çoğunluğu öğretmen gözetiminde katılmayı tercih ederken, 8. sınıfların ise öğretmen gözetimi altında yapılmayan etkinlikleri tercih ettikleri görülmüştür (Tablo- 24, 25). Bu sonuçtan yola çıkılarak yaş büyüdükçe ergenlik çağında ortaya çıkan özerklik, özgürlük, duygusal olarak hassaslık, yetişkinlere karşı isyankar davranışlar, utangaçlık ve kendi bireyselliğini ispatlama gibi özellikler nedeniyle öğrencilerin serbest olarak katılabildikleri etkinlikleri tercih ettikleri düşünülebilir.

Hafta sonunu okulda geçiren tüm öğrencilerin, boş zamanlarını kitap okuyarak değerlendirdikleri görülmüştür. Sadece Sancak Y.İ.B.O. öğrencilerinin oyun oynama etkinliğini tercih ettikleri saptanmıştır (Tablo- 26, 27). Bu sonuçtan yola çıkarak devlet tarafından öğrencilere ücretsiz olarak dağıtılan kitapların, okul kütüphanelerinin öğrencilere sürekli açık tutulmasının ve kitap için özel bir bütçe ayrılmasına gerek olmamasının öğrenciler üzerinde etkili olduğu düşünülebilir.

Hafta sonunu evlerinde geçiren tüm öğrencilerin ise yine boş zamanlarını kitap okuyarak değerlendirdikleri görülmüştür. Sadece ailesi ilçede yaşayanların, hafta sonları evlerindeki boş zamanını televizyon izleyerek değerlendirdikleri görülmüştür. Yaşları büyük olan öğrencilerin hafta sonu evlerindeyken ava gitme ve müzik dinleme etkinliklerini tercih ettikleri, yaş küçük olanların ise resim yapma ve bilye oynama etkinliklerini tercih ettikleri saptanmıştır (Tablo- 28, 29, 30, 31).

Yaz tatillerindeki boş zamanlarını çoğunlukla Cumhuriyet Kız Y.İ.B.O. öğrencilerinin, kitap okuyarak; Yamaç Y.İ.B.O. öğrencilerinin, gezerek; Ilıcalar Y.İ.B.O. ve Sancak Y.İ.B.O. öğrencilerinin ise oyun oynayarak değerlendirdikleri; 6. sınıfların, oyun oynayarak; 7. sınıfların, gezerek; 8. sınıfların ise futbol oynayarak değerlendirdikleri görülmüştür. Ailesi köyde yaşayan öğrenciler, oyun oynayarak; ailesi ilçede yaşayan öğrenciler futbol oynayarak; il merkezinde yaşayan öğrenciler ise kitap okuyarak; ailesinin ekonomik durumu kötü ve ortanın altı olan öğrenciler, gezerek; orta, iyi ve çok iyi olan

öğrencilerin de oyun oynayarak yaz tatillerindeki boş zamanlarını değerlendirdikleri görülmüştür. Yaşları büyük olan öğrencilerin yaz tatillerinde spor, el işleri ve balık tutma etkinliklerini tercih ettikleri, yaşları küçük olanların ise oyun ve bisiklete binme etkinliklerini tercih ettikleri saptanmıştır. Ailede yaşayan birey sayısı fazla olan öğrencilerin yaz tatillerinde kitap okuma ve televizyon izleme etkinliklerini tercih ettikleri, az olanların ise müzik dinleme ve bisiklete binme etkinliklerini tercih ettikleri saptanmıştır. Yaşa göre yaz tatilindeki etkinlikler arasında yapılan ikili karşılaştırmalarda oyuna göre spor yapma, balık tutma, gezme, futbol ve el işi yapma etkinlikleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$). Öğrencilerin, yaşları büyüdükçe gelişim özellikleri gereği oyun oynama etkinliğinden uzaklaşıp bu tür etkinliklere yöneldikleri düşünülebilir. Aile birey sayısına göre yaz tatilindeki etkinlikler arasında yapılan ikili karşılaştırmalarda oyuna göre gezme etkinliği arasında; kitap okumaya göre yüzme, oyun ve piknik yapma etkinlikleri arasında; televizyon izlemeye göre yüzme ve oyun oynama etkinlikleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$). Aile birey sayısı kalabalık olan öğrencilerin kitap okuma, televizyon izleme ve oyun oynama etkinliklerini, gezme, yüzme, piknik yapma etkinliklerine göre daha fazla tercih ettikleri söylenebilir (Tablo- 32, 33, 34, 35).

Çalışmaya katılan 1074 öğrenciden 623'ü okulundaki boş zaman değerlendirme etkinliklerini yeterli; 451'i ise yetersiz bulmuştur. Yaşları küçük olan öğrencilerin okuldaki boş zaman değerlendirme etkinliklerini yeterli bulduğu, yaşları büyük olanların ise yetersiz bulduğu saptanmıştır (Tablo- 36). Okuldaki boş zaman değerlendirme etkinlikleri, Yamaç Y.İ.B.O. dışındaki tüm okullarda yüksek oranlarda yeterli bulunmuştur (Tablo- 37, 38). Yamaç Y.İ.B.O'daki öğrencilerin yetersiz bulma sebebi ise yeterli tesis ve malzemenin bulunmamasıdır. Diğer okullardaki boş zaman değerlendirme etkinliklerini yetersiz bulan öğrenciler ise yetersiz bulmasının sebeplerini yatılı öğrencilerde öğrencilerin ilgisizliği ve gündüzlü öğrencilerde tesis, malzeme yokluğu şeklinde ifade etmiştir. Kız ve erkek öğrenciler ile sınıflara göre okullarındaki boş zamanları değerlendirme etkinliklerinin yetersiz olduğunu düşünenlerin de sebebinin, öğrencilerin ilgisizliği olduğu görülmüştür (Tablo- 39). Gündüzlü öğrencilerin okulda kalmamaları nedeniyle okuldaki imkanlardan yatılı öğrencilerinki kadar yararlanamamaları dolayısıyla tesis ve malzeme yokluğu sebebinin belirttikleri düşünülebilir. Iıcalar ve Sancak Y.İ.B.O'nun mevcut okul imkanları Cumhuriyet Kız Y.İ.B.O'nun okul imkanlarına göre daha yetersiz olduğu halde öğrenciler, etkinliklerin yetersizliğinin sebebi olarak tesis ve malzeme eksikliğini değil boş zamanın olmaması ve iklim şartlarının uygunsuzluğunu sebep olarak göstermişlerdir. Cumhuriyet Kız Y.İ.B.O. öğrencileri ise öğrencilerin ilgisizliği sebebinin göstermişlerdir

(Tablo- 40). Buna göre okul imkanlarının sadece var olması yeterli olmayıp bu imkanların planlı ve etkin kullanıldığında yararlı olduğu söylenebilir. Kız, erkek, yatılı ve gündüzlü öğrencilerin çoğunluğu da okullarındaki boş zamanları değerlendirme etkinliklerini yeterli görmektedir. 6. sınıflar, okullarındaki boş zaman değerlendirme etkinliklerini yeterli bulurken; 7. ve 8. sınıfların, yetersiz bulduğu görülmüştür (Tablo- 37, 38). Buna göre 6. sınıf öğrencilerinin boş zaman etkinliklerini diğer sınıflara oranla daha çok kitap okuma etkinliği ile değerlendirmesi ve değerlendirememesi sebebi olarak da derslerin yoğunluğu cevaplarına göre okullarındaki boş zaman etkinliğini yeterli bulmalarının normal olduğu söylenebilir. Yaşa göre yapılan ikili karşılaştırmalarda öğrencilerin ve yöneticilerin ilgisizliğine göre boş zamanın yokluğu arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$). Buna göre yaşları büyük olan öğrencilerin okullarındaki boş zaman etkinliklerinin yetersiz olmasını düşünmelerinin sebeplerinden boş zaman yokluğu sebebi değil de yönetici ve öğrencilerin ilgisizliği sebebinin düşünmelerinin daha fazla olduğu görülmektedir. Öğrencilerin okullarındaki boş zaman değerlendirme etkinliğinin yetersiz olmasının en büyük sebebi öğrencilerin ilgisiz olması (13.5), ikinci büyük sebep ise tesis ve malzeme olmamasıdır (10.3) (Tablo- 41).

Pepe ve Mamak'ın yaptıkları bir araştırmada; öğretmenlerin boş zaman etkinliklerini yapmak için bütün gayretlerini gösterdikleri fakat yeterli saha ve malzemelerinin olmayışı, okul yönetiminin ilgisizliği, ayrıca öğrencilerin ders yüklerinin fazla olması, sebeplerinden dolayı istenilen düzeyde rekreatif etkinlikleri yapamadıkları görülmüştür (84).

Soyer ve Can'ın üniversite düzeyinde yaptıkları bir araştırmada ise Fen Edebiyat, Eğitim, İlahiyat Fakülteleri öğrencileri çoğunlukla kültürel faaliyetlere eğilim gösterirken, Tıp ve Mühendislik Fakülteleri öğrencileri özel hobi faaliyetlerine, İktisat, Siyasal Bilimler, Hukuk Fakülteleri öğrencileri ise sosyal faaliyetlere eğilim gösterirken Spor Yüksekokulu öğrencileri spor faaliyetlerine eğilim göstermektedirler. Bu araştırmanın dikkat çeken sonuçlarından birisi de üniversite öğrencilerinin çok istedikleri halde çeşitli nedenlerden dolayı rekreatif faaliyetlere ve sportif aktivitelere katılmadıkları anlaşılmaktadır. Bunun en önemli nedeni ise üniversitelerin sosyal, kültürel, sportif ve diğer faaliyetleri düzenleme konusunda yetersiz kalışıdır (85).

Ekici ve arkadaşlarının yaptığı araştırma bulgularında da; beden eğitimi öğretmenlerinin ders dışı etkinlikleri, öncelikle spora özendirme amacıyla yaptıklarını, okullarda ders dışı etkinliklerinin yüksek bir oranda amacına uygun yapılmadığını, sportif faaliyetleri engelleyen faktörler olarak ise çoğunlukla araç-gereç ve salon yetersizliğini ortaya koymuştur (86).

Yaman ve Yerlisu'nun yaptıkları araştırmada da tesis ve araç-gereçlerdeki yetersizlik, serbest zamanlarındaki sporla ilgili faaliyetlerini kısıtlamaktadır (87).

Bütün öğrencilerin okullarında istedikleri boş zamanları değerlendirme etkinliği, bilgisayar kursu (% 30.4), ikinci önemli etkinlik ise basketboldur (% 10.3) (Tablo 42, 43). Ergenlik çağındaki merak duygusu ve çocukların teknolojik aletlere olan ilgisi sebebiyle bilgisayar kursu düzenlenmesini ve iklim koşullarının uygunsuzluğu, basketbolun takım halinde kapalı alanlarda kolayca uygulanabilecek olması ve çocukların serbestçe mücadele duygusunu da yaşayacakları etkinlik olması sebebiyle basketbolu tercih ettikleri düşünülebilir.

Yaşları büyük olan öğrencilerin okullarında karate kursu ve çevre düzenleme etkinliği, yaşları küçük olanların ise koşu ve şiiir yarışması yapılmasını istedikleri saptanmıştır (Tablo 44).

Öğrenciler, okuldaki boş zaman değerlendirme etkinliklerine katılımı sağlamak için öncelikle alınacak önlemin okul yönetiminin etkinlikleri desteklemesi (% 30.3) ve öğretmenlerin bilinçlendirilmesi (% 8,9) olduğunu ifade etmiştir. Sancak Y.İ.B.O. hariç diğer okullarda okul yönetimin etkinlikleri desteklemesi gerektiği belirtilirken, Sancak Y.İ.B.O'nun öğrencileri ise ailelerin bilinçlendirilmesi gerektiğini ifade etmiştir (Tablo- 45, 46). Bunun nedeni olarak Sancak Y.İ.B.O'nun merkeze uzak olması, yaşam şartları ve kültür yapısının izin vermemesi bakımından öğrencilerin bu etkinliklerin önemini farkında olduğu ancak ailelerin bilinsizliğinden dolayı etkinliklere tam olarak kendilerini veremedikleri ve ailelerinden gerekli desteği almadıkları düşünülebilir.

Karaküçük ve Yetim'in okul müdürleri üzerinde yaptığı bir araştırmada; okul müdürleri ders dışı etkinliklerin okullarında yeterli düzeyde uygulanamadığını belirterek, bu tür etkinliklerin tüm öğrencilere yoğunlaştırılması gerektiğini savunmuşlardır. Müdürler uygulama yetersizliğinin nedenleri olarak öncelikle maddi kaynakların yetersizliğini görmekte-dirler. Öğrenci velilerinin destek olmaması, üst yönetimden destek-teşvik alınamaması, fiziki ortamların yetersizliği ve yeterli lider-öğretmen bulamama ise diğer sorunlar olarak gösterilmektedir (88).

Öğrenciler, boş zamanları değerlendirme etkinliklerini seçerken en çok arkadaşlarından (% 28) etkilendiklerini ifade etmiştir. Cumhuriyet Kız Y.İ.B.O'daki (% 24.7) öğrenciler, katıldıkları boş zaman değerlendirme etkinliklerini kendileri seçtiklerini ifade etmiştir (Tablo- 47, 48). Bunun nedeninin de Cumhuriyet Kız Y.İ.B.O'nun en merkezdeki yatılı okul olması sebebiyle Bingöl'ün çok çeşitli yerlerinden öğrencilerin

bulunmasından dolayı öğrenciler arasında iletişim kopukluğu olduğu ve bu nedenle de etkinlikleri kendilerinin seçtikleri düşünülebilir.

Pulur'un araştırmasında da spor faaliyetlerine katılmalarını etkileyen unsurlar arasında arkadaşlık faktörünün öne çıktığı görülmüştür (89).

Öğrencilerin çoğunluğu boş zamanları değerlendirme etkinliklerine en çok arkadaş grubuyla (% 51.5) katıldıklarını ifade etmiştir. Yaşları büyük olan öğrencilerin boş zaman değerlendirme etkinliklerine yalnız olarak katıldığı, yaşları küçük olanların ise aile ve akrabalarıyla katıldıkları saptanmıştır (Tablo- 49, 50).

Yaşları büyük olan öğrencilerin boş zamanları değerlendirme etkinliklerinin derslerini olumsuz etkilediği, yaşları küçük olanların ise olumlu etkilediği saptanmıştır. Bu ikisi arasında yapılan ikili karşılaştırmalarda anlamlı bir fark bulunmuştur ($p < 0.05$). Başarı düzeyi yüksek olan öğrencilerin boş zamanları değerlendirme etkinliklerinin derslerini olumlu etkilediği, başarı düzeyi düşük olanların ise olumsuz etkilediği saptanmıştır (Tablo- 51, 52).

Öğrencilerin çoğunluğu boş zamanları değerlendirme etkinliklerinin derslerini olumlu etkilediğini ifade etmiştir. Boş zamanları değerlendirme etkinliklerinin derslerini olumlu yönde etkilediğini belirten öğrenciler, kendine güven duygularının arttığını (% 25); derslerini olumsuz yönde etkilediğini belirten öğrenciler ise kendilerini yorgun hissettiklerini (% 4.1) ve ders çalışma zamanlarının kalmadığını ifade etmiştir (% 4.1) (Tablo- 53, 54).

Y.İ.B.O'larda okuyan öğrencilerin enerjilerini olumlu rekreatif faaliyetlerde harcamaları için gerekli olan imkanların sağlanması, tesis ve malzeme eksikliklerinin tamamlanması, rekreasyon çalışmaları konusunda deneyimli öğretmenlerin, ailelerinden ayrı olarak öğrenim gören bu çocukların okullarına atanması veya bu konuda bilgi sahibi olan okul dışındaki kişilerden yararlanma yoluna gidilmesi, okullarda rekreasyon çalışmalarında öğrencilerin istekleri ve görüşleri alınarak bu doğrultuda hareket edilmesi, rekreasyonun seçmeli ders olarak müfredat programına konulması önerilebilir.

EKLER

EK-1

BİLGİ TOPLAMA FORMU

Sevgili Öğrenciler,

Bu çalışma, yatılı ilköğretim bölge okullarındaki öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirme durumlarını tespit etmek amacıyla düzenlenmiştir.

Vereceğiniz doğru cevaplar sizin boş zamanlarınızı değerlendirme konusundaki gerçek istek ve ihtiyaçlarınızın belirlenmesini sağlayacaktır. Bu nedenle soruları dikkatle okuyunuz ve seçenekli sorulara, sizce en uygun bir seçeneğe, (x) “çarpı” ile işaretleyerek cevaplayınız.

İlgi ve katkılarınız için teşekkür eder başarılar dilerim.

Nazan YAVAŞ KARATAŞ
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Bilimleri Enstitüsü

1. Okulunuzun ismi :
2. Cinsiyetiniz nedir?
Kız () Erkek ()
3. Yaşınızı yazınız :
4. Sınıfınızı yazınız:
5. Okulunuzda ne tür eğitim görüyorsunuz?
Yatılı () Gündüzlü ()
6. Bulduğunuz eğitsel kolu yazınız:
7. Geçtiğimiz yıl sonu karnenizdeki başarı durumunuz nasıldı?
Zayıf () Orta () İyi () Pekiyi ()
8. Ailedeki birey sayısını yazınız:
9. Ailenizin yaşadığı yer aşağıdakilerden hangisidir?
Köy () İlçe () İl merkezi ()
10. Sizce aileniz hangi ekonomik kesime giriyor?
Kötü () Ortanın altı () Orta ()
İyi () Çok iyi ()

11. Anne ve babanızın eğitim durumunu belirtiniz.

	Anne	Baba
Eğitim almamış	()	()
İlkokul mezunu	()	()
Ortaokul mezunu	()	()
Lise mezunu	()	()
Diğer (Belirtiniz).....		

12. Anne ve babanızın meslek durumunu belirtiniz.

	Anne	Baba
Çalışmıyor	()	()
Çiftçi	()	()
İşçi	()	()
Serbest meslek	()	()
Memur	()	()

13. Okulunuzda aşağıdaki imkanların hangileri vardır?

Spor salonu ()	Tiyatro salonu ()	Bilgisayar laboratuvarı ()
Satranç ()	Müzik aletleri ()	Televizyon ()
Resim ve El sanatları malzemeleri ()	Yeterli spor malzemesi ()	
Diğer(Belirtiniz).....		

Basit olarak BOŞ ZAMANLARI DEĞERLENDİRME; yemek yeme, uyuma ve ders çalışma gibi zorunlu ihtiyaçlarınızdan geriye kalan zamanda yapmaktan zevk aldığımız etkinlikleri kapsar.

14. Boş zamanınızı yeterince değerlendirdiğinizi düşünüyor musunuz?

Evet () Hayır ()

15. Cevabınız HAYIR ise boş zamanı değerlendirmemenizin EN ÖNEMLİ sebebi aşağıdakilerden hangisidir?

Derslerin yoğunluğu. () Bilgi sahibi olmayışım. () Yeterli etkinlik olmayışı. ()

Uygun ortam bulamama. () Ailem izin vermiyor. ()

Bir işte çalışma zorunluluğu.() Ne tür etkinlikle uğraşacağımı bilmiyorum. ()

Sağlığım uygun değil. () İlgilenmek istediğim etkinliğe bütçe ayıramıyorum. ()

İçinde yaşadığım toplumun kültür seviyesi istediğim etkinliği sürdürmeme engel oluyor.()

İlgilenmek istediğim etkinlik için uygun fiziki koşulları bulamıyorum. ()

Başka(Belirtiniz).....

16. Okulda iken boş zamanınızı nasıl değerlendiriyorsunuz?
(Lütfen en çok katıldığınız 1 seçeneği işaretleyiniz.)
Tiyatro () Koro () Satranç () El sanatları () Halk oyunları ()
Müzik aleti kullanma () Münazara () Resim kursu ()
Kitap okuma () Televizyon izleme () Sınıflar arası bilgi ve spor yarışmaları ()
Spor (Belirtiniz) (.....)
Diğer (Belirtiniz).....
17. Yukarıda işaretlediğiniz boş zaman etkinliklerine haftada toplam kaç saat ayırıyorsunuz?
.....
18. Bu etkinlikleri, öğretmenlerin gözetiminde mi yapıyorsunuz?
Evet () Hayır ()
19. Hafta sonları okuldaki boş zamanınızı nasıl değerlendiriyorsunuz? Lütfen yazınız.
.....
20. Hafta sonları evinizdeki boş zamanınızı nasıl değerlendiriyorsunuz? Lütfen yazınız.
.....
21. Yaz tatillerinizde boş zamanınızı nasıl değerlendiriyorsunuz? Lütfen yazınız.
.....
22. Okulunuzdaki boş zaman etkinlikleri sizce yeterli mi?
Evet () Hayır ()
23. Yetersiz ise sizce en önemli sebebi nedir?
Tesis, malzeme yok. () Eğitici yok. () Öğrenciler ilgisiz. ()
Yöneticiler ilgisiz. () Boş zaman yok. () İklim şartları uygun değil. ()
Diğer (Belirtiniz)
.....
24. Başka hangi etkinliklerin okulunuzda yapılmasını istersiniz? Lütfen yazınız.
.....

25. Okulunuzdaki boş zamanı değerlendirme etkinliklerine daha çok katılımı sağlamak için ÖNCELİKLE hangi önlem alınmalıdır? (Lütfen sadece 1 seçenek işaretleyiniz.)

Etkinlik çeşitleri arttırılmalı. () Okul yönetimi etkinlikleri desteklemeli. ()

Aileler bilinçlendirilmeli. () Öğretmenler bilinçlendirilmeli. ()

Etkinliklerin yararları anlatılarak öğrenciler bilinçlendirilmeli. ()

Diğer (Belirtiniz)

.....

26. Katıldığınız boş zaman etkinliklerini seçerken en çok nelerden etkilenirsiniz?

TV, radyo, gazete dergiler () Arkadaşlarım () Öğretmenlerim ()

Ailem ve akrabalarım () Kendim seçerim ()

Diğer (Belirtiniz).....

27. Boş zaman etkinliklerine daha çok kimlerle katılmayı tercih edersiniz?

Yalnız olarak () Arkadaş grubumla () Ailem ve akrabalarım ()

Başka (Belirtiniz).....

28. Sizce boş zamanları değerlendirme etkinlikleri derslerinizi nasıl etkiliyor?

Olumlu () Olumsuz () Etkilemiyor ()

29. Cevabınız OLUMLU ise nasıl etkilediğini düşünüyorsunuz?

(Lütfen sadece 1 seçenek işaretleyiniz.)

Kendime güvenim artıyor. ()

Yaratıcı düşünebiliyorum. ()

Sakinleşmiş olarak ders çalışıyorum. ()

Birlikte çalışma alışkanlığı kazanıyorum. ()

Zihinsel yönden dinlenmiş oluyorum. ()

Diğer (Belirtiniz).....

30. Cevabınız OLUMSUZ ise nasıl etkilediğini düşünüyorsunuz?

(Lütfen sadece 1 seçenek işaretleyiniz.)

Kendimi yorgun hissediyorum. ()

Ders çalışmaya zamanım kalmıyor. ()

Derslere ilgim azalıyor. ()

Ailem ile ilişkilerim bozuluyor. ()

Diğer (Belirtiniz)

KAYNAKLAR

1. ÖZÇALIKUŞU O. Hatay'daki yatılı ilköğretim bölge okullarında okuyan öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirme ve spor alışkanlıkları üzerine bir araştırma, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hatay, sayfa 1, 10, 22, 23, 24, 25, 27, 28, 31, 1999.
2. KARAKÜÇÜK S. Rekreasyon, 4. baskı, Gazi Kitapevi Tic. Lİtd. Şti, Ankara, sayfa 3, 6, 9, 14, 33, 76, 79, 84, 136, 137, 140-144, 237, 2001.
3. TEZCAN M. Sosyolojik açıdan boş zamanların değerlendirilmesi, A.Ü. Yayını, sayfa 10, 72, Ankara, 1982.
4. BOLAYIR F. Milli eğitim ile ilgili mevzuat, cilt 2, Bolayır Yayınları, sayfa 902, Ankara, 1994.
5. Milli Eğitim Bakanlığı. Milli eğitim temel kanun, kanun no 1739, Milli Eğitim Basımevi, sayfa 12, Ankara, 1995.
6. Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliği. Tebliğler Dergisi, sayı 2575, Ağustos, 2005.
7. BAYMUR F. Genel psikoloji, İnkılap Kitapevi, 11. baskı, sayfa 140, İstanbul, 1994.
8. YÜKSEL N. Türkiye'de gençlik sorunları ve çözüm yolları, 2. baskı, İstanbul, sayfa 42-45, 1989.
9. TDK Türkçe Sözlük, TDK Yayını, Ankara, sayfa 884, 1982.
10. MACKANZIE RA. Zaman tuzağı. Çeviren: GÜNERİ Y, Modern Yönetim Dizisi İlgı Yayınları, İstanbul, sayfa 23, 1989.
11. EREN E. Yönetim ve organizasyon, İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Yayını, no 236, İstanbul, sayfa 95, 1991.
12. BALTAŞ A, BALTAŞ Z. Stres ve başa çıkma yolları. Remzi Kitapevi, 14. baskı, İstanbul, sayfa 266-267, 1995.
13. ADDINGTON ÖE. % 100 düşünce gücü. Çeviren: ÇETİNKAYA B. Akaşa Yayınları, İstanbul, sayfa 128-129, 1994.
14. AKŞİT N, SANIR F. Zaman, Gençler için Genel Bilgi Ansiklopedisi, Serhat Dağıtım, sayfa 1405, 1981.
15. ÖCALAN M. Doğu il merkezlerinde görev yapan öğretmenlerin boş zamanlarında yaptıkları faaliyetler ve sporun yeri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ, 1996.

16. ŞAHİN ÜH, ŞAHİN M. Sporcuların performans sporunu bıraktıktan sonraki yaşamlarına boş zaman değerlendirme ilgilerinin araştırılması, Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi, Bildiri Kitabı, Ankara, sayfa 413-420, 2003.
17. TUNÇEL FE. Ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin boş zamanlarını değerlendirme alışkanlıklarında sporun yeri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir, sayfa 2, 3, 10, 14, 15, 16, 1999.
18. MEYER HD, BRIGHTBILL CK, SESSOMS HD. Community recreation, A Guide to its organization, Virginia, USA, page 14, 15, 30, 1970.
19. GÖKMEN H, AÇIKALIN A. Yüksek öğrenim öğrencilerinin serbest zaman etkinlikleri kendilerini gerçekleştirme düzeyleri, MEGSB Yayını, Ankara, sayfa 10-23, 86, 1985.
20. ŞAHİN M. İş idaresine giriş, 3. baskı, AÖF Yayını, Eskişehir, 1991.
21. MÜFTÜGİL S. Dinlence ve turizm ilişkisi, seyahat yönetimi, Boğaziçi Üniversitesi Yayını, İstanbul, sayfa 63-64, 1993.
22. ATALAY A. Spor medya ve serbest zaman, 1. baskı, Besa Basım Yayım Dağıtım Anonim Şirketi, İstanbul, sayfa 13, 2004.
23. GÜLER Ş. Turizm sosyolojisi, Turizm ve Tanıtma Bakanlığı Yayını, Ankara, sayfa 17, 20, 1978.
24. TEZCAN M. Sosyolojik açıdan boş zamanların değerlendirilmesi, A.Ü. Yayını, Ankara, sayfa 10, 1998.
25. TEZCAN M. Boş zamanları değerlendirme sosyolojisi, Atilla Kitapevi, Ankara, sayfa 9, 25-30, 44, 74-76, 79, 80, 83, 116-118, 124, 134, 138, 155-163, 1994.
26. HİCTER M. Boş zamanları değerlendirme politikası, BZD Semineri, HSEK Yayını, İstanbul, sayfa 10, 107, 1966.
27. KARLA AH. Dimension of choice, venture publishing, Inc Cato Drive, sayfa 13, 1991.
28. DEMİRAY U. Açıköğretim Fakültesi öğrencilerinin boş zaman değerlendirme eğilimleri, Anadolu Üniversitesi Yayınları, no 252, Eskişehir, sayfa 8, 9, 13, 1987.
29. KOMİSYON. Gençliğin serbest zaman faaliyetleri. 1. Gençlik Şurası, Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Yayını, Ankara, sayfa 1, 3, 4, 9, 1988.
30. KÜÇÜKTOPUZLU K F, GÖZEK K, UĞURLU A. Boş Zaman ve rekreasyon ilişkisi ve üniversite öğrencilerinin boş zaman faaliyetlerini değerlendirmeye yönelik bir araştırma, Gençlik Boş Zaman ve Doğa Sporları Sempozyumu, Bildiri Kitabı, Ankara, sayfa 11, 2003.

31. ÇUBUK M. Turizmin dinlenme eğlenme ve BZD ile bütünleşmesi, Yeniden tanım denemesi ve turizmin planlamasında sistemli bir yaklaşım, MSÜ Yayını, İstanbul, sayfa 68, 1984.
32. BROTHERTON B. Konaklama, turizm ve eğlence tanımları: görüş açıları, problemler ve çıkan sonuçlar, Turizm'de Seçme Makaleler 11, Tugev Yayını, İstanbul, sayfa 43, 1991.
33. BAMBARGER R. Boş zamanları değerlendirmede kitabın rolü, BZD Semineri, HSEK Yayını, İstanbul, sayfa 12-15, 1966.
34. BULCA A. Çalışma dışı zamanın boyutları, Çalışma ve çalışma dışı zamanın planlanması seminer sonuçları raporu, ODTÜ, Ankara, sayfa 24, 1973.
35. İNAN R. Orta Avrupa'da gelişmenin ve demokrasinin temeli eğitim, TİB Yayını, Ankara, sayfa 325, 1971.
36. BUCHER AC, BUCHER RD. Recreation for today society. Frentice-Hall, Inc. Englewood Cliffs, Nev Jersey, page 7, 1974.
37. OZANKAYA Ö. Toplum bilimleri sözlüğü, TDK Yayını, 2. baskı, Ankara, 1980.
38. KILBAŞ Ş. Gençlik ve boş zaman, Çukurova Üniversitesi Basımevi, Adana, sayfa 29, 30, 1995.
39. KRAUS RG. Recreation Program Planning Today, Scott, Foresman and Company, London, page 32, 1985.
40. EDGINTON CR, FORD MP. Leadership in recreation and Leisure Service Organizations, J. Wiley Sons, page 5, 1985.
41. SAĞCAN M. Rekreasyon ve turizm, İzmir, sayfa 5, 1986.
42. Kültür ve Turizm Bakanlığı. Bir yörenin turizm imkanlarının değerlendirilmesi için rehber, KTB Yayını, Ankara, sayfa 4, 1989.
43. AKESEN A. Türkiye'de ulusal farkların açık hava rekreasyonu yönünden nitelikleri ve sorunları (Örnek:Uludağ Ulusal Parkı), İ.Ü. Yayını, İstanbul, sayfa 30, 1978.
44. AKESEN A. Açık hava rekreasyonunda bazı temel kavramlar ve özellikleri. İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, cilt 34, no B-1, İstanbul, sayfa 140-149, 1984.
45. WUEST BA, BUCHER CA. Foundations of physical education and sport, the C.U. Mosby Company, Saint Louis, page 14, 63, 1995.
46. ABADAN N. Üniversite öğrencilerinin serbest zaman faaliyetleri, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Yayını, no 135, Ankara, sayfa 1-4, 23-25, 1961.

47. KÖKNEL Ö. Cumhuriyet Gençliği ve Sorunları, Cem Yayınları, İstanbul, sayfa 165-170, 176, 1979.
48. ABALI A. Gençlik ve Spor. Gençlik ve Spor Bakanlığı Yayını, Ankara, sayfa 118, 1974.
49. TOKER F, ÇANKAYA C, DOĞAN M. Uludağ Üniversitesi'nde öğrenim gören yabancı uyruklu Türk öğrencilerin boş zaman etkinliklerine katılımlarının araştırılması, U.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi, cilt 17, sayı 1, Bursa, sayfa 219, 2003.
50. İLBAN OM, ÖZCAN K. Demografik özelliklere göre boş zaman değerlendirme tercihlerindeki farklılaşma üzerine bir araştırma Nevşehir örneği, Gençlik Boş Zaman ve Doğa Sporları Sempozyumu, Bildiri Kitabı, Ankara, sayfa 46, 2003.
51. PULUR A. Üniversitede görev yapan öğretim elemanları ve idari personellerin boş zamanlarının sporla değerlendirme eğilimlerinin araştırılması, Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi, Bildiri Kitabı, Ankara, sayfa 427, 2003.
52. TOSKAY T. Turizm: Turizm olayına genel yaklaşım, Der. Yayınları, İstanbul, sayfa 117, 1983.
53. HARPER S. Building inter generational activity program for older adults, implications for physical activity, joperd vol 70, no 2, page 68, 69, 1999.
54. GOLD SM. Recreation Planning and Designing. Hill Book Comp, New York, page 322, 1980.
55. BUCHER AC. Foundations of physical education, The C. U. Mosby company, Saint Lois, page 13, 250, 1972.
56. ERGİN G. Boş zamanları değerlendirme eğitimi ve planlaması, Çalışma ve Çalışma Dışı Zaman Planlaması Seminer Sonuçları Raporu, ODTÜ, Ankara, 1973.
57. Kültür ve Turizm Bakanlığı. Turistik istasyonlarda animasyon, KTB Yayını, Ankara, 1989.
58. KÖKNEL Ö. İnsanları anlamak, Altın Kitaplar Yayınevi, 3. baskı, İstanbul, sayfa 311, 320, 422-424, 434, 444, 1987.
59. BAŞARAN İE. Eğitime giriş, Sevinç Matbaası, 5. baskı, Ankara, sayfa 12-20, 1984.
60. ERTÜRK S. Eğitimde program geliştirme, Yelkentepe Yayınları, 5. baskı, Ankara, sayfa 12, 1984.
61. GÖKÇE B. Ortaöğretim gençliğinin beklenti ve sorunları, Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Yayınları, Ankara, sayfa 5, 7, 16, 17, 27, 110, 1984.

62. ÖZÇELİK DD. Eğitim programları ve öğretim, ÖSYM Yayınları, 3. baskı, Ankara, sayfa 10-13, 1992.
63. VARIŞ F. Eğitimde program geliştirme teori ve teknikleri, Alkım kitapçılık, 5. baskı, Ankara, sayfa 13-15, 1994.
64. SEZGİN İ. Gençlik ve spor bakanı İsmet Sezgin'in gençlik sorunları ile ilgili konuşmaları, Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara, sayfa 7, 8, 1971.
65. BAYAZIT B, TELCİ Ş, ERENCİ T, CANERİK Ç. Okulöncesi eğitim kurumlarında yaptırılan rekreatif etkinliklerin çocukların sosyal gelişim ile güven duygusu gelişimine etkisinin incelenmesi, 46. Uluslararası Sağlık, Beden Eğitimi, Rekreasyon, Spor ve Dans Dünya Kongresi, Bildiri Kitabı, İstanbul, sayfa 255-258, 2005.
66. TEZCAN M. Gençlik sosyolojisi yazıları, Gündoğan Yayını, Ankara, sayfa 149, 238-240, 1991.
67. ÜNVER Ö. 12-24 yaş gençlerin sosyo-ekonomik sorunlar, Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Yayını, Ankara, sayfa 2, 213-277, 1986.
68. BİNBAŞIOĞLU C. Genel öğretim bilgisi, 3. baskı, Ankara, sayfa 208-211, 1983.
69. KARAKÜÇÜK S, EKENCİ G. Okulların boş zamanlarını değerlendirme eğitimindeki rolü, Milli Eğitim Dergisi, no 128, Ankara, sayfa 62-66, 1995.
70. CANSEVER G. Çocukla gençlik suçluluğunda boş zamanların rolü, Boş Zamanları Değerlendirme Semineri, HSEK Yayını, İstanbul, sayfa 93-96, 1966.
71. ÖNDER A. Okul öncesi çocuklar için eğitici drama uygulamaları, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul, sayfa 13, 14, 2003.
72. SEÇGİN H. Ortaöğretim kurumlarında eğitsel kol çalışmalarının boş zaman değerlendirmesine katkıları İzmir ili örneği, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir, sayfa 12, 113, 115, 116, 160, 162, 1996.
73. KARAKÜÇÜK S. Rekreasyon boş zamanları değerlendirme kavram kapsam ve bir araştırma, Seren Matbaacılık, Ankara, sayfa 4, 15, 44-70, 85-87, 97, 111-137, 214, 305, 1995.
74. BALAYIR N, DÖNMEZ B, PEHLİVAN Z. Ders dışı okul spor etkinliklerinin eğitim programı açısından araştırılması, Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor 2. Ulusal Sempozyumu, Ankara, sayfa 259-269, 1993.
75. ZORBA E. Türkiye'de rekreasyona bakış açısı ve gelişimi, 46. Uluslararası Sağlık, Beden Eğitimi, Rekreasyon, Spor ve Dans Dünya Kongresi, Bildiri Kitabı, İstanbul, sayfa 98-101, 2005.

- 76.** STOKE HW, LÖWBEER H, CAPELLE J. Okul programları reformu ve eğitimin geliştirilmesi, OECD Raporu, MEB Yayını, Ankara, sayfa 59, 1967.
- 77.** ALKAN A. Şehir planlamasında gençlik unsuru, Selçuk Üniversitesi 2. Milli Gençlik Kongresi, Selçuk Üniversitesi Yayınları, no 44, Konya, sayfa 187-193, 1988.
- 78.** SEZER E. Uyuşturucu. Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Yayını, Ankara, sayfa 110, 1987.
- 79.** DİKİCİ K. Adana ili lise öğrencilerinin boş zamanlarını değerlendirme alışkanlıkları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana, 1994.
- 80.** BULGU N, AKCAN F. Spor aktivitelerine katılım: 15-19 yaş grubundaki öğrenciler üzerine bir çalışma, Gençlik Boş Zaman ve Doğa Sporları Sempozyumu, Bildiri Kitabı, Ankara, sayfa 22, 2003.
- 81.** ÖCALAN M. Kredi yurtlar kurumu yurtlarında kalan üniversite öğrencilerinin boş zamanlarını değerlendirme alışkanlıklarının analizi, Gençlik Boş Zaman ve Doğa Sporları Sempozyumu, Bildiri Kitabı, Ankara, sayfa 37, 2003.
- 82.** THOMAS D. Sporting chances, Resident Abroad, page 68, 1996.
- 83.** MARY AZ. Boarding school learn outside class, Education Week, 24: 12, 2005.
- 84.** PEPE K, MAMAK H. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin boş zaman etkinlikleri hakkında görüşleri ve katılım düzeyleri, 7. Uluslar Arası Spor Bilimleri Kongresi, Bildiri Kitabı, Antalya, sayfa 263, 2002.
- 85.** SOYER F, CAN Y. Üniversite öğrencilerinin boş zaman alışkanlıkları ve sportif eğilimlerinin mesleki yönelişlerine göre karşılaştırılması, Gençlik Boş Zaman ve Doğa Sporları Sempozyumu, Bildiri Kitabı, Ankara, sayfa 26-27, 2003.
- 86.** EKİCİ S, SOYER F, ÖZMADEN M, DEVECİOĞLU S, PEPE K, ACET M. Beden eğitimi öğretmenlerinin ders dışı etkinlikleri üzerine bir araştırma, Sporda Psiko-sosyal Alanlar-Spor Yönetim Bilimleri Kongresi, Bildiri Kitabı, cilt 2, Ankara, sayfa 169-181, 2000.
- 87.** YAMAN V, YERLİSU T. Ankara'da spor eğitimi veren yüksek okullarda okuyan öğrencilerin serbest zaman alışkanlıkları içerisinde sporun yeri, Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kitabı, Bildiriler Kitabı, Ankara, sayfa 527, 2003.
- 88.** KARAKÜÇÜK S, YETİM AA. Okul müdürlerinin ders dışı etkinliklerin uygulamalarına yönelik sorunları, Sporda Psiko-sosyal Alanlar-Spor Yönetim Bilimleri Kongresi, Bildiri Kitabı, cilt 2, Ankara, sayfa 137-145, 2000.
- 89.** PULUR A. Ankara'daki kredi yurtlar kurumuna bağlı yurtlarda kalan yüksek öğrenim gençliğinin yurtlarda yapılan spor faaliyetlerine olan eğilimlerinin araştırılması,

Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi, Bildiriler Kitabı, Ankara, sayfa 389-395, 2003.

TEŞEKKÜR

Araştırma konumun seçilmesinden, sonuçlanma aşamasına gelinceye kadar olan süreçte her an yanımda olan danışmanım Prof. Doç. Dr. Sayın Füsun ÖZTÜRK KUTER'e, katkılarından dolayı şenay KOPARAN ve Ramiz ARABACI'ya, arkadaşlarım Güven ÖZKAYA, Hale YATKAN, Nurcihan GÖK, Nurşen KOCAMAN'a, kardeşim Rabia HULAT'a, kuzenlerim Füsun ALI ve Esin ALI'a ve ayrıca her konuda benden desteğini esirgemeyen eşim Ömer KARATAŞ'a teşekkür ederim.

ÖZGEÇMİŞ

1978 yılında Bursa'da doğdum. İlk, orta ve lise öğrenimimi Bursa'da tamamladıktan sonra 1997 yılında girdiğim Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü'nden 2001 yılında mezun oldum. 2001-2002 eğitim öğretim yılının ikinci döneminde Zonguldak Karaelmas Üniversitesi'nde sözleşmeli olarak Aerobik ve Kort Tenisi öğreticiliği yaptım. Eğitim-öğretim yılı sonunda Zonguldak ilinin Fener Tenis Kulübü'nde yaz okulunda görev aldım. 2003 yılında Bingöl Ilıcalar Yatılı İlköğretim Bölge Okulu'na atandım. Halen bu görevimi sürdürmekteyim.